

OMGEVINGSANALYSE

ELZ BONSTATO

Inhoud

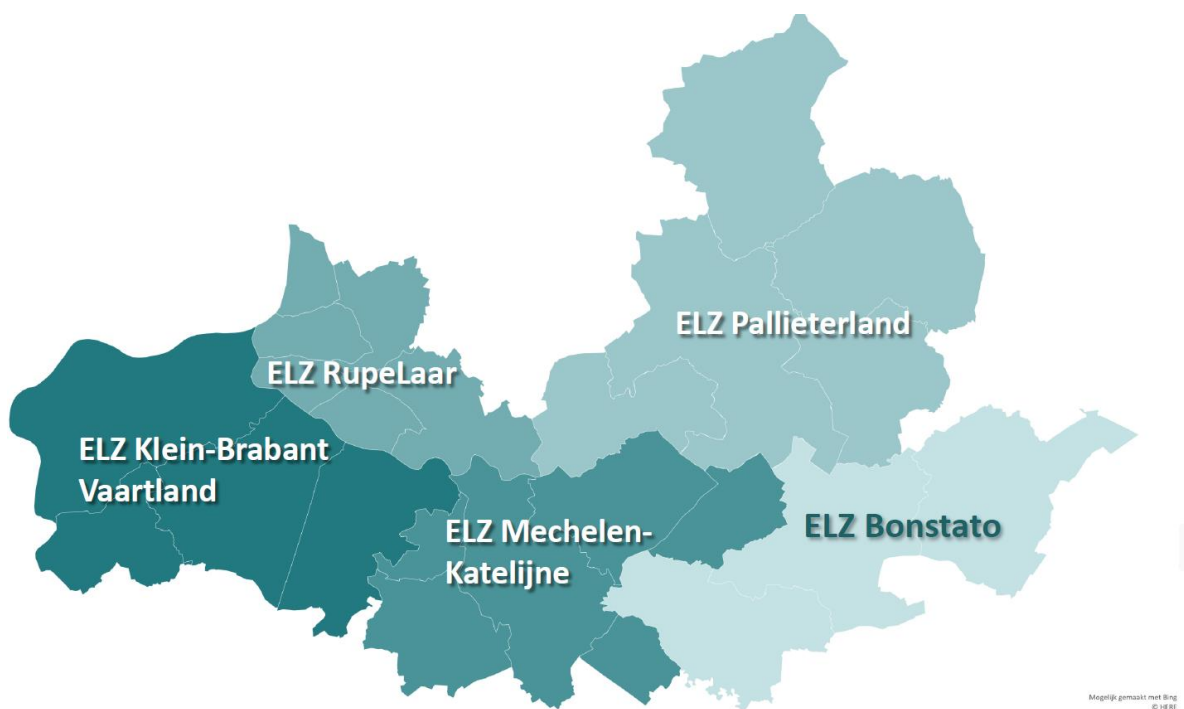
Inleiding	4
Synthese	9
1 Demografische ontwikkelingen binnen ELZ Bonstato	12
1.1 Bevolking en Bevolkingsdichtheid.....	12
1.2 Leeftijdsverdeling	12
1.3 Demografische coëfficiënten.....	13
1.4 Diversiteit (Nationaliteit en Herkomst).....	15
1.5 Evoluties.....	17
1.5.1 Nationaliteit.....	18
1.5.2 Herkomst	20
1.5.3 Indeling Nationaliteitsgroepen	21
1.5.4 Nieuwkomers	23
1.6 Huishoudens	26
1.6.1 Eénoudergezinnen.....	27
1.6.2 Leeftijdsgroepen van alleenwonenden.....	27
1.7 Gezondheid en Zorg	28
1.7.1 Gezondheidstoestand.....	28
1.7.2 Preventieve gezondheid.....	34
1.7.3 Geneesmiddelengebruik	35
1.7.3.1 Psychofarmaca.....	35
1.7.3.2 Druggebruik	38
1.7.4 Covid vaccinatie	40
1.8 Samenvatting demografie	43
2. Sociaal-economische ontwikkelingen binnen ELZ Bonstato	44
2.1 Inkomens.....	44
2.1.1 Fiscaal inkomen	44
2.1.2 Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering.....	45
2.2 Socio-Economische Positie	48
2.2.2 Niet-werkende werkzoekende	49
2.3 Betalingsmoeilijkheden.....	50
2.4 Energie armoede.....	51
2.5 Samenvatting sociaal economische ontwikkelingen.....	52
3 Sociaal-Culturele ontwikkelingen	53
3.1 Informele zorg.....	53

3.1.1	Mantelzorg in Bonheiden	53
3.1.2	Mantelzorg in Putte.....	54
3.1.3	Thuiszorgtoelage Heist-op-den-Berg	54
3.2	Vrijwilligerswerk en sociaal culturele initiatieven	54
3.3	Sport en Vrije Tijd.....	55
3.4	Samenvatting Sociaal- Culturele ontwikkelingen.....	56
4	Ecologische ontwikkelingen	57
4.1	Wonen.....	57
4.1.1	Bebouwingsgraad	57
4.1.2	Woongelegenheden	58
4.1.3	Huurders en eigenaars	61
4.2	Sociaal Wonen.....	62
4.2.1	Sociale huurwoningen	62
4.2.2	Bindend sociaal objectief.....	65
4.2.3	Kandidaat-huurders	65
4.3	Basisuitrusting van de wijk/buurt.....	66
4.3.1	Zorgaanbod.....	66
4.3.2	Welzijnsaanbod.....	74
4.4	Samenvatting ecologische ontwikkelingen	76
5.	Politieke ontwikkelingen.....	78
5.1	Lokale Politiek	78
6.	Bijlagen	79
Bijlage 1:	Verklarende woordenlijst omgevingsanalyse	79
Bijlage 2:	Verlag beleidsdag ELZ Bonstato van 8/9/2022	79
Bijlage 3:	Individuele (focus)gesprekken met partners	79
Bijlage 4:	Evaluatie Mantelzorgpremie 2021	79
Bijlage 5:	Overzicht vrijwilligers Heist-op-den-Berg 2021.....	79
Bijlage 6:	Visual omgevingsanalyse ELZ Bonstato vzw.....	79
Bijlage 7:	Omgevingsanalyse drugs - lokaal bestuur Heist-op-den-Berg.....	79

Inleiding

Eerstelijnszone Bonstato bestaat uit de gemeenten **Bonheiden**, **Putte** en **Heist-op-den Berg** (en hun respectievelijke deelgemeenten). De drie gemeenten behoren tot het **arrondissement Mechelen**.

De drie gemeenten bevinden zich in het zuidelijke gedeelte van de Provincie Antwerpen en zijn eerder landelijk te omschrijven. Naburige eerstelijnszones (ELZ's) zijn o.a. **ELZ Pallieterland** (Lier, Berlaar, Ranst , Nijlen en Duffel), **ELZ Klein-Brabant Vaartland** (Puurs-St-Amands, Willebroek en Bornem), **ELZ Mechelen-Katelijne** (Mechelen en St-Katelijne Waver) en **ELZ RupeLaar** (Aartselaar, Boom, Hemiksem, Niel, Schelle en Rumst). Samen met ELZ Bonstato vormen ze **Regionale Zorgzone 4**.

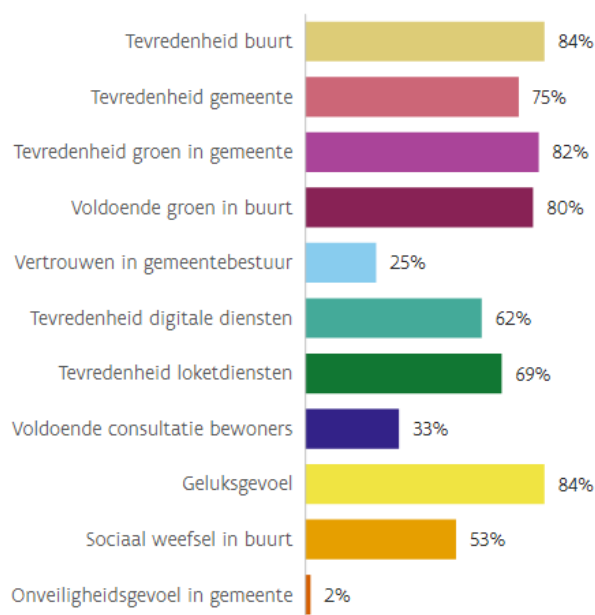

Op Vlaams niveau maakt ELZ Bonstato deel uit van de **referentieregio Rivierenland**. De referentieregio's zijn het afstemmingsniveau voor alle vormen van intergemeentelijke en bovenlokale samenwerking in Vlaanderen.

Gemeenten Bonheiden, Putte en Heist-op-den-Berg vormen geografisch een aaneensluitend geheel waarbij Putte zich in het midden bevindt. De dorpen zijn omgeven door veel groen en stralen rust uit.

Een beschrijving per gemeente

Heist-op-den-Berg bevindt zich in het zuiden van de provincie Antwerpen, in de driehoek Antwerpen-Mechelen-Aarschot¹. De gemeente beslaat in totaal **86,40 km²** en is daarmee één van de grootste gemeenten qua oppervlakte van de provincie. Het heeft in 2021 **43.096 inwoners**. Heist-op-den-Berg is een uitgestrekte, landelijke gemeente die bestaat uit zes deelgemeenten en elf parochies. Te midden van al dat groen bevindt zich een bruisend, dynamisch centrum waar de Heistse berg prominent aanwezig is. Met een hoogte van 48 meter vormt deze berg het op één na hoogste natuurlijke punt van de provincie Antwerpen (na Beerzelberg). Globaal genomen is er een erg hoge tevredenheid van de inwoners in Heist-op-den-Berg over verschillende aspecten van het dagelijks leven. Er is een zeer laag onveiligheidsgevoel².

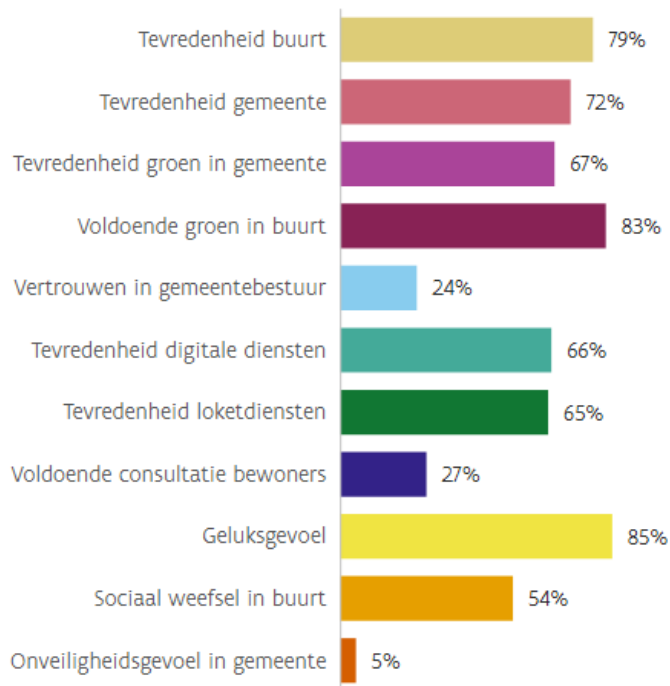

De gemeente **Putte** ligt in een overgangsgebied tussen de Mechelse groentestreek en de Zuiderkempen³. In 1977, bij de gemeentefusie, werden Beerzel en een deel van het gehucht Peulis aan Putte toegevoegd. Op deze manier werden twee autonome gemeenten of vier kerkdorpen tot een nieuw administratief geheel versmolten. **Putte** is zo'n **34,96km²** groot en heeft **18.127 inwoners**. De Puttenaars zijn over het algemeen tevreden over het leven in hun gemeente, al ligt het percentage "tevredenheid" iets lager dan in Heist-op-den-Berg of Bonheiden. Ook hier is een erg laag percentage aan onveiligheidsgevoel.

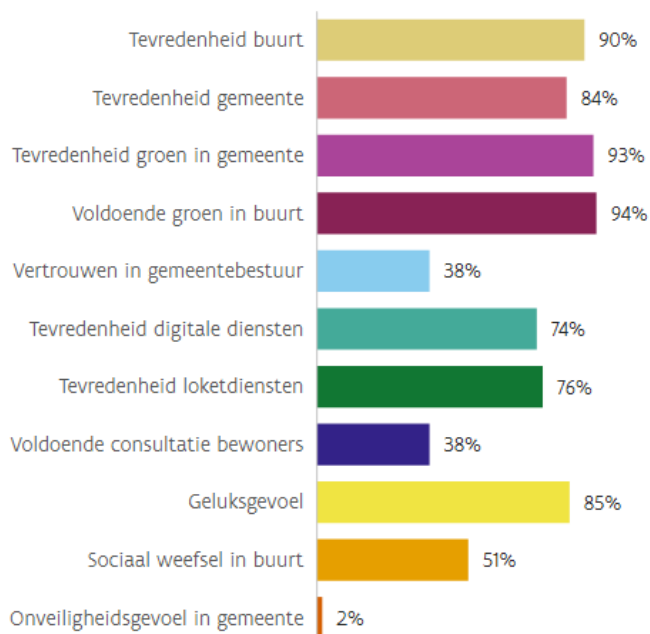
¹ <https://www.heist-op-den-berg.be/deelgemeenten-en-parochies>

² <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/gemeente>

³ <https://www.putte.be/geschiedenis-gemeente-en-wapenschild>

Bonheiden ligt in de Mechelse tuinbouwstreek en grenst aan de Brabantse Kempen. De oppervlakte bedraagt **29.2 km²** en is daarmee de kleinste gemeente binnen ELZ Bonstato. Bonheiden heeft **15.177 inwoners** in 2021. De inwoners van Bonheiden zijn het meest tevreden binnen onze ELZ en ook het onveiligheidsgevoel is hier bijzonder laag.

Waarom een omgevingsanalyse?

Deze omgevingsanalyse heeft de bedoeling een duidelijk beeld te geven van ELZ Bonstato met een focus op gezondheid en welzijn. Deze analyse vormt de basis voor het beleids- en actieplan 2023-2025.

Met de omgevingsanalyse willen we een duidelijk beeld geven van de populatie en (zorg)omgeving van ELZ Bonstato. Op deze manier trachten we meer inzicht te verwerven in de kenmerken, behoeften en noden van onze populatie.

Voor deze omgevingsanalyse werd enerzijds gebruik gemaakt van **kwantitatieve gegevens** uit o.a. “Provincie in cijfers” - rapport “Eerstelijnszone Bonstato”.

Daarnaast werden diverse bronnen geraadpleegd zoals de rapporten:

- Armoede
- Bevolking en Huishoudens
- Nationaliteit en Herkomst
- Wonen

Rond het gebruik van medicatie werd de IMA-Atlas geraadpleegd.

Naast kwantitatieve gegevens maken we ook gebruik van **kwalitatieve input**. Hiervoor werden diverse bestaande omgevingsanalyses en rapporten vanuit lokale besturen, lokale dienstencentra,... geraadpleegd (zie infra).

Als relatief kleine ELZ, met een eerder beperkt aantal inwoners, werd er gekozen om cijfers mee te geven voor de volledige zone en niet op gemeente- of wijkniveau. Kwalitatieve informatie (vb. evaluatierapport mantelzorgpremie) alsook lokale bijzonderheden worden wel op gemeenteniveau beschreven.

Het cijfermateriaal werd aangevuld met informatie uit:

- Dagelijkse Bestuur
- Bestuursorgaan
- Individuele (focus)gesprekken met partners⁴
- Beleidsdag ELZ Bonstato vzw op 8 september 2022⁵

⁴ Verslaggeving zie bijlage 3

⁵ Verslag zie bijlage 2

Hoe werd deze omgevingsanalyse opgesteld?

Voor de opmaak van deze omgevingsanalyse werd gebruik gemaakt van de **DESTEP-methode**.

DESTEP is de afkorting van 6 factoren: Demografische, (Sociaal)Economische, Sociaal-culturele, Technologische, Ecologische en Politieke. In de hiernavolgende uiteenzetting worden deze verschillende factoren beknopt beschreven.

Hoofdstuk 1 schetst een **Demografisch beeld** van de populatie binnen ELZ Bonstato. We doen dit op gemeenteniveau en waar relevant vergelijken met aangrenzende eerstelijnszones en het Vlaamse gewest.

Hoofdstuk 2- Sociaal Economische Ontwikkelingen: Dit hoofdstuk geeft een beeld van de mogelijke socio-economische kwetsbaarheden binnen onze populatie met een focus op lokale tendensen.

Hoofdstuk 3-Sociaal Culturele Ontwikkelingen In dit hoofdstuk komen onder andere levensstijl, sociale trends en vrijetijdsbesteding aan bod.

Hoofdstuk 4- Ecologische ontwikkelingen Dit hoofdstuk omschrijft de fysieke omgeving van ELZ Bonstato aan de hand van een aantal factoren zoals wonen, zorg- en welzijnsaanbod.

Hoofdstuk 5- Politieke ontwikkelingen

We sluiten elk hoofdstuk af met een **samenvatting** waarin telkens de belangrijkste/opvallendste resultaten worden weergegeven.

Synthese

ELZ Bonstato heeft een **relatief oudere bevolking** t.o.v. het Vlaamse Gewest. De **groene druk is kleiner** binnen onze zone t.o.v. het Vlaamse Gewest.

De **grijze druk** is binnen ELZ Bonstato **groter** dan het Vlaamse Gewest. We zien een sterke groei van het aantal 80-plussers en weten dat de grootste groep van zorggebruikers uit deze leeftijdscategorie bestaat. Dit zal in de toekomst zorgen voor een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen binnen onze eerstelijnszone.

Binnen ELZ Bonstato is er een veel **kleiner aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit en een kleiner aandeel mensen met een niet Belgische herkomst** ten opzichte van het Vlaamse Gewest. Deze **verschillen zijn relatief groot** te noemen.

Verder zien we nog dat het aandeel van mensen met een vreemde herkomst binnen de EU binnen ELZ Bonstato kleiner is dan binnen het Vlaamse Gewest. Ook het aandeel van personen met een vreemde herkomst buiten de EU is binnen ELZ Bonstato kleiner dan binnen het Vlaamse gewest. We zien wel een stijging van het aantal personen met een vreemde herkomst en dienen rekening te houden met recente ontwikkelingen die nog niet in de cijfers worden weergegeven (Oekraïne).

Het grootste deel van de **huishoudens** bestaat uit **meerdere personen zonder minderjarige kinderen**. Dit komt overeen met de meeste ELZ's in het Vlaamse Gewest, met uitzondering van een aantal centrumsteden en hun rand. ELZ Bonstato heeft een lager aandeel eenoudergezinnen dan het Vlaamse Gewest. Vooral binnen de gemeente Bonheiden is dit opvallend.

Op niveau van **gezondheid** scoren we doorgaans gelijk of hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Opvallend is dat we voornamelijk bij **preventieve screenings** (zoals t.a.v. verschillende vormen van kanker en bv. preventief tandartsenbezoek) beduidend **hoger** scoren dan het Vlaamse gemiddelde. Verder valt te vermelden dat de prognoses rond dementie een zeer sterke stijging voorspellen. Dit zal gezien het hogere aandeel van ouderen binnen onze zone een duidelijke impact hebben.

Het gemiddelde netto belastbare inkomen voor de ganse ELZ bedraagt **€21.948** en het gemiddelde netto belastbare inkomen per gewijzigde eenheid ligt op **€32.565**. Beide cijfers liggen **hoger** dan het gemiddelde voor de **Provincie Antwerpen** en het **Vlaamse Gewest**. Bonheiden scoort hierbij duidelijk hoger dan de andere twee gemeenten binnen onze ELZ.

Het aantal tegemoetkomingen zoals bv. verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering, IGO en GIB en leefloon en equivalent leefloon liggen lager dan het gemiddelde voor de Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest.

De socio-economische positie van een populatie wordt onderverdeeld in 4 categorieën.

- Werkende bevolking (loontrekkende, zelfstandigen en helpers)

- Werkzoekende met een uitkering
- Niet beroep actieve groep (krijgt wel een uitkering bv. pensioen, leefloon....)
- Andere (bv. grensarbeiders... geen link met Belgische Sociale Zekerheid....)

Binnen ELZ Bonstato heeft **46.3% een job. 1.2%** van de populatie is **werkzoekende** met een uitkering en **46.3%** is **niet beroepsactief**. 6.1% van de populatie binnen ELZ Bonstato is niet gekend bij de Sociale Zekerheid.

In vergelijking met het **Vlaamse Gewest** is er binnen ELZ Bonstato een **groter aandeel werkende**, een **even groot aandeel werkzoekende** en een **ongeveer even groot aandeel niet-actieven**. Er is een **kleiner aandeel 'anderen'**.

We zien dat **slechts 2.3%** van de totale kredietnemers kampt met **achterstallige betalingen**. Ook dit percentage ligt **lager** dan in de **Provincie Antwerpen** of het **Vlaamse Gewest**. In 2021 moesten **270 gezinnen** binnen ELZ Bonstato beroep doen op een **budgetmeter** elektriciteit. Dit is 8,4 per 1000 afnemers. Deze aantallen liggen lager dan Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest. Deze laatste twee factoren kunnen indicatoren van armoede zijn. Gezien de huidige prijsstijgingen van energie, voeding ect... moeten we er ons van bewust zijn dat deze indicator in de toekomst niet enkel meer een indicatie van armoede zal zijn voor gezinnen of personen met een beperkt inkomen. De huidige voorspellingen zijn immers dat ook steeds meer (lagere)middenklasse gezinnen met deze vorm van armoede te maken zullen krijgen.

We kunnen aannemen dat er binnen ELZ Bonstato heel wat informele initiatieven zijn die zich richten op het aanbieden van zorg. De lokale besturen **Bonheiden en Putte** bieden een **mantelzorgpremie** aan voor mantelzorgers die woonachtig zijn binnen de gemeente en de zorg dragen voor een PZON die ook binnen diezelfde gemeente verblijft. Gemeente **Heist-op-den-Berg** biedt in dit kader de **thuiszorgondersteuning** aan.

Opvallend in de evaluatie van de mantelzorgpremie uitgereikt in Bonheiden is dat het **grootste aandeel** van de mantelzorgers deze zorg alleen draagt. Vaak betreft het ook personen binnen de leeftijdscategorie van 60-65 jarigen. Zoals in hoofdstuk 1 omschreven wordt er een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen verwacht binnen ELZ Bonstato, wat ook een impact zal hebben op de mantelzorg in het algemeen.

Verder zien we dat er heel wat vrijwilligers actief zijn binnen ELZ Bonstato en dit binnen zeer uiteenlopende domeinen. We vinden hen terug in verenigingen, voorzieningen maar ook binnen heel wat diensten van lokale besturen en binnen het vaccinatiecentrum.

Binnen ELZ Bonstato heeft **98.9%** van de gebouwen een **woonfunctie**. Het **grootste aandeel woningen** in onze ELZ zijn **individuele woningen**. Enkel gemeente Bonheiden en Heist-op-den Berg beschikt over collectieve woongelegenheden. Opvallend is dat **62.2%** van de woongelegenheden binnen de **eengezinswoningen, open bebouwingen** zijn, **26.4%** zijn **halfopen** bebouwingen en **slechts 9.7%** is een **gesloten bebouwing**.

Het aandeel huurders binnen ELZ Bonstato is aanzienlijk lager dan het gemiddelde in de Provincie Antwerpen en het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest. **75.4%** van

de woongelegenheden zijn **huiseigenaars** tov 65.8% (Antwerpen) en 68.9% (Vlaamse Gewest).

Hoewel er binnen ELZ Bonstato een vrij uitgebreid aanbod is aan organisaties gericht op sociaal wonen zien we dat het aantal (kandidaat) sociale huurders eerder beperkt blijft. Binnen ELZ Bonstato **woont slechts 5.7%** van de private huishoudens in een **sociale huurwoning**. In Provincie Antwerpen is dit 6.5% en voor het Vlaamse Gewest 6%. Slechts **4%** van de particuliere huishoudens binnen ELZ Bonstato stelt zich **kandidaat voor een sociale huurwoning**.

We beschikken over een uitgebreid zorg en-welzijnsaanbod binnen ELZ Bonstato. Wat opvalt is dat er een lager aanbod aan woongelegenheden voor ouderen beschikbaar is dan binnen de ons omliggende ELZ. Is hier een nood? Bovendien valt het op dat het aanbod aan voorzieningen binnen ELZ Bonstato zich voornamelijk bevinden in Heist-op-den-Berg en dat er in gemeente Putte zelfs geen enkele voorziening (uitgezonderd twee woonzorgcentra) is. Een en ander kan natuurlijk te verklaren zijn door de grootte van de betrokken gemeenten of door bv. de traditie van een school zoals het instituut Mevr. Goyvaerts. Naast een specifiek zorgaanbod voor ouderen is het aanbod voornamelijk gericht op personen met een handicap en is er een aanbod binnen Jeugdzorg en Psychiatrie.

Er is geen lokaal laagdrempelig aanbod naar jongerenwelzijn (JAC, Overkophuizen, TEJO..)

Verder is er een uitgebreid netwerk aan samenwerkingsverbanden en kringwerkingen.

Tenslotte trekt ELZ Bonstato geen specifieke conclusies uit de beschrijvende analyse van de politieke situatie in de eerstelijnszone.

1 Demografische ontwikkelingen binnen ELZ Bonstato

1.1 Bevolking en Bevolkingsdichtheid

In ELZ Bonstato woonden op 1/1/21 **76.438 inwoners**.

Uitsluitend op basis van inwonersaantal, vormt ELZ Klein-Brabant Vaartland met 74.778 inwoners en drie gemeenten een vergelijkbare zone.

De bevolkingsdichtheid binnen Bonstato ligt op **506 inwoners per km²**, wat ongeveer gelijk is aan die van het Vlaamse Gewest (489/km²). Bij ELZ Klein Brabant Vaartland is er een aanzienlijke hogere bevolkingsdichtheid van 609 inwoners/km².

Heist-op-den-Berg heeft het meest aantal inwoners, met **43.124 inwoners**, gevolgd door Putte met **18.127 inwoners** en Bonheiden met **15.187 inwoners**⁶.

Evolutie (loop)- van de bevolking

De evolutie van een bevolking wordt beïnvloed door verschillende factoren. Zo hebben geboorte en sterfte een impact, maar migratie heeft ook een invloed op de aangroei van een bevolking.

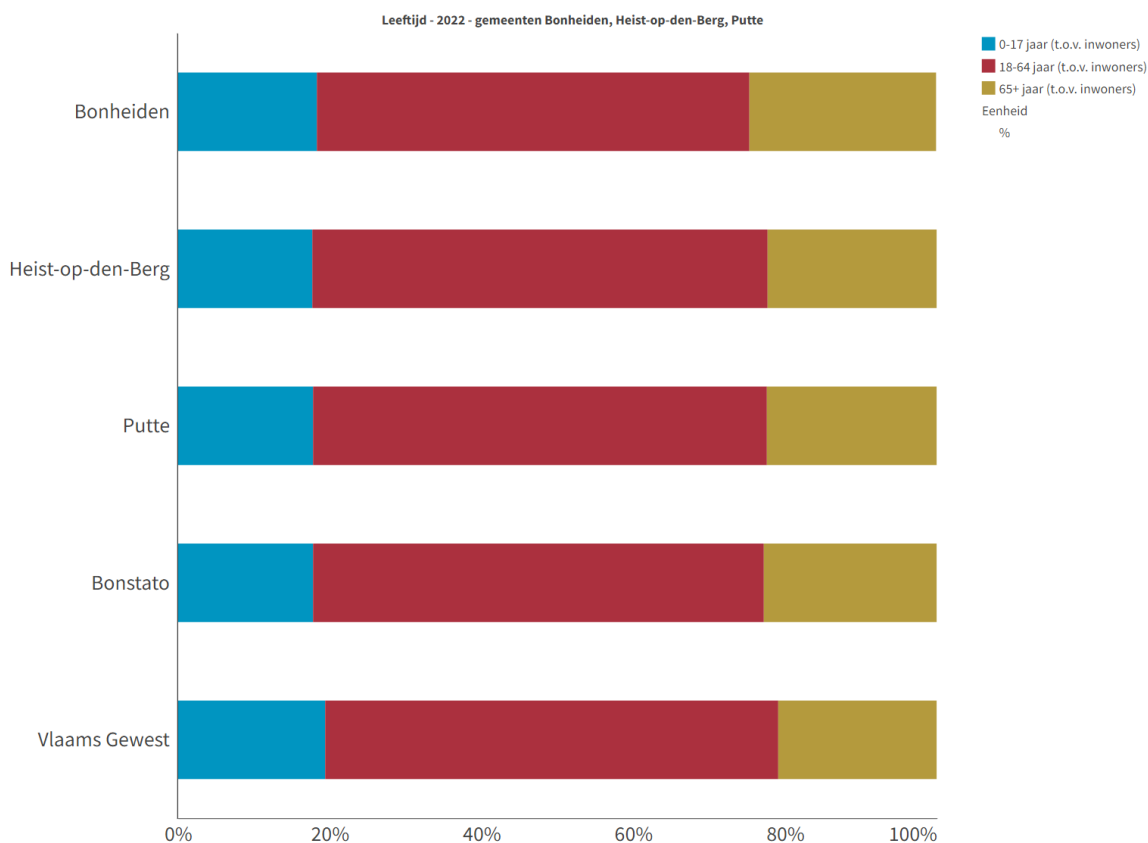
Binnen ELZ Bonstato werden in 2021, **637 personen geboren en stierven er 765**. Een negatief saldo van -128. Het **migratiesaldo** vanuit het **buitenland** naar ELZ Bonstato bedroeg in 2021 **120**. Het **migratiesaldo** vanuit **andere Vlaamse gemeenten** bedroeg in 2021 **919**.

Verder bekijken we ook de verwachte bevolkingsevolutie. Voor ELZ Bonstato wordt verwacht dat de bevolking zal aangroeien van **76.438 inwoners in 2021** naar **81.799 in 2035**. Dit is een stijging van 5.361 inwoners op 15 jaar tijd.

1.2 Leeftijdsverdeling

Binnen ELZ Bonstato is **17,8% van de bevolking jonger dan 18 jaar**. **59,7% is tussen 18 en 64 jaar** en **22,5% is ouder dan 65 jaar**. In vergelijking met het Vlaamse Gewest heeft ELZ Bonstato een kleiner aandeel jongeren, een vergelijkbaar aandeel bevolking op beroeps actieve leeftijd en een groter aandeel ouderen.

⁶ Rapport kerncijfers ELZ Bonstato - <https://provincies.incijfers.be/dashboard/dashboard/rapporten>

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

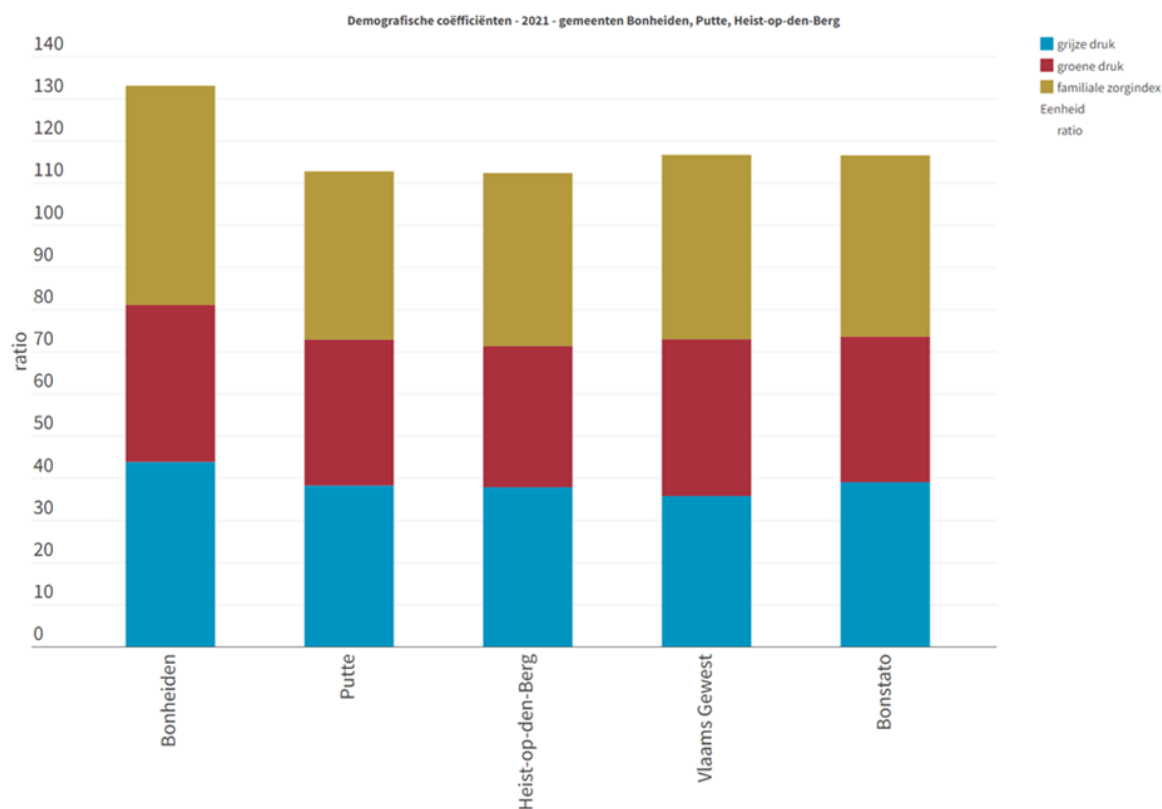
1.3 Demografische coëfficiënten

Er zijn drie demografische coëfficiënten die inzicht kunnen bieden in de leeftijdsstructuur van de bevolking.

- **Groene druk**: Geeft de verhouding van de jongeren weer op de leeftijdsgroep van 20-64 jaar. Het geeft aan hoeveel jongeren of kinderen er moeten onderhouden worden door de groep op arbeid actieve leeftijd.
- **Grijze druk**: Geeft de verhouding aan van het aantal ouderen (65+) die moeten onderhouden worden door de arbeid actieve groep.
- **Familiale zorgindex**: Geeft de verhouding weer van hoogbejaarden (80+) op de 50-59 jarigen. Het duidt op die manier aan hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding met de groep die er normaal zorg voor draagt. Het kan een indicatie geven van het aantal mantelzorgers.

ELZ Bonstato ten opzichte van het Vlaams gewest

- ✓ de groene druk is kleiner
- ✓ de grijze druk is groter
- ✓ er is een lagere Familiale zorgindex

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

De ouderenpopulatie en prognose

Een zeer bepalende factor in het zorgaanbod (of de toename ervan) is de veroudering van de bevolking. Een prognose van de omvang en samenstelling van de groep ouderen binnen ELZ Bonstato over de komende 15 jaren is daarom een belangrijk instrument om de toekomstige zorgbehoeften te kunnen inschatten.

De toename van het aantal inwoners binnen ELZ Bonstato met een hoge leeftijd (80+) is het meest relevant. Onderstaande tabel toont aan dat **tussen 2017 en 2035** het **aantal 80-plussers** zal **toenemen** met **2.182** personen binnen onze eerstelijnszone. Dit is **45,9%** en daarmee **hoger** dan het **Vlaamse Gewest** (43,9%) en de **Provincie Antwerpen** (44,7%)⁷.

Ouderen - gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	2017		2025		2035	
	65+ jaar [projecties]	80+ jaar [projecties]	65+ jaar [projecties]	80+ jaar [projecties]	65+ jaar [projecties]	80+ jaar [projecties]
Bonheiden	3.484	1.164	3.903	1.293	4.591	1.443
Heist-op-den-Berg	8.622	2.500	10.424	2.814	12.833	3.769
Putte	3.694	1.091	4.415	1.218	5.373	1.725
Antwerpen (Prov.)	346.692	104.696	404.131	116.099	478.404	151.481
Vlaams Gewest	1.287.035	389.124	1.495.047	431.924	1.763.068	560.019

Speciale waarden: Prognose

Eenheid: aantal

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

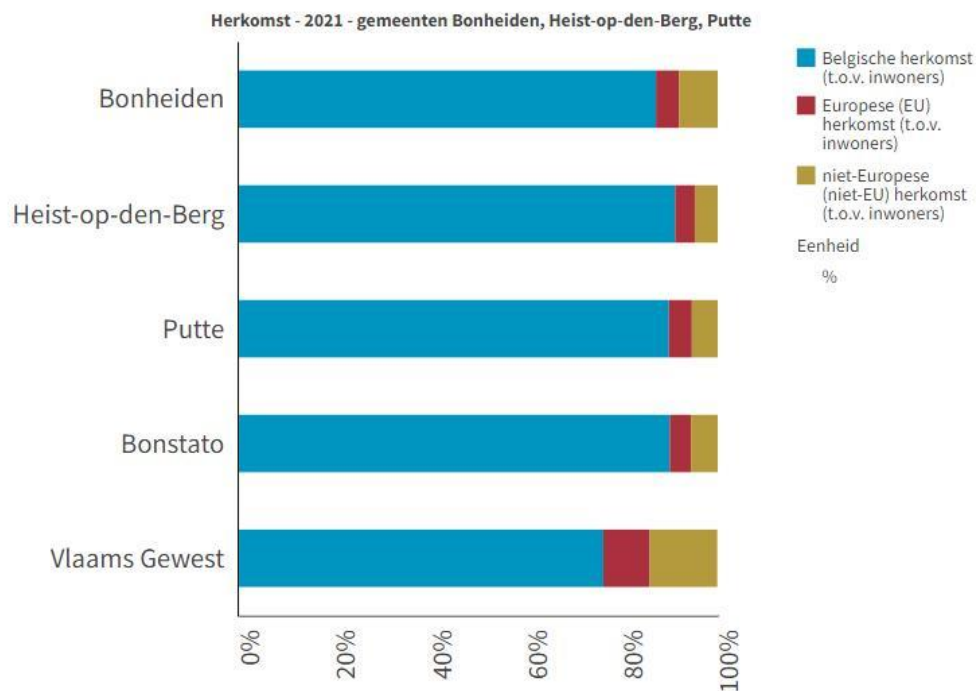
1.4 Diversiteit (Nationaliteit en Herkomst)

Binnen ELZ Bonstato hebben **2.831 personen een andere nationaliteit dan de Belgische**. Nationaliteit geeft de nationaliteit weer op de referentiedatum, herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit van de ouders bij de geboorte. Wanneer bij geboorte minstens één van de ouders een andere nationaliteit heeft krijgt het kind die herkomst. Wanneer beiden ouders een andere nationaliteit hebben, krijgt het kind de herkomst van de moeder.

7.664 inwoners hebben **een andere herkomst**. Binnen de eerstelijnszone is er een kleiner aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit en een kleiner aandeel mensen met een niet Belgische herkomst dan binnen het Vlaamse Gewest. Deze verschillen zijn relatief groot.

⁷ provincie.incijfers.be – Rapport ouderenzorg, gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

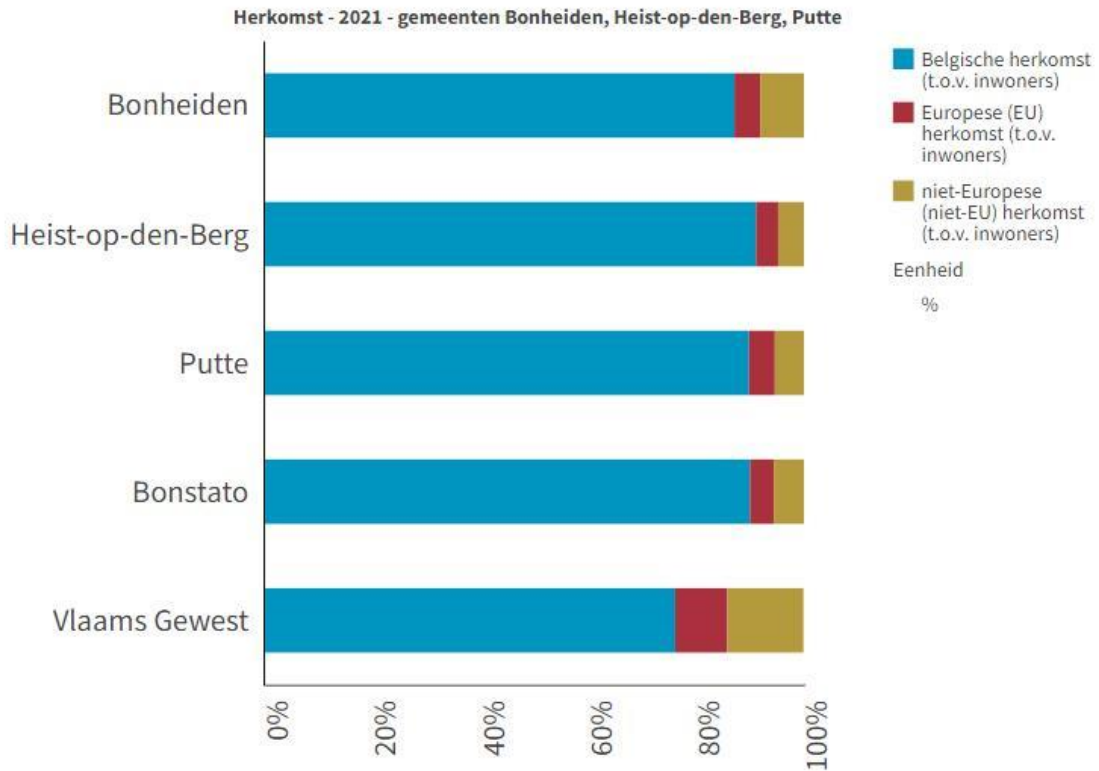
3,7% versus 9,7% (niet-Belgische nationaliteit) en 10% versus 23,9% (herkomst).

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Verder is in ELZ Bonstato het aandeel van mensen met een vreemde herkomst van **binnen de EU** kleiner dan binnen het Vlaamse Gewest. Ook het aandeel van personen met een vreemde herkomst **buiten de EU** is binnen ELZ Bonstato kleiner dan binnen het Vlaamse gewest.

- **Aandeel binnen EU: 4,4% t.o.v. 9,7%**
- **Aandeel buiten EU: 5,6% t.o.v. 14,1%**

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.5 Evoluties

In dit hoofdstuk bekijken we de evoluties in nationaliteit en herkomst sinds 1990 t.e.m. 2021⁸.

Het aandeel Oekraïense vluchtelingen is in dit overzicht niet mee opgenomen aangezien we pas een instroom kenden vanaf eind februari 2022. De instroom zal ongetwijfeld een impact hebben op het zorg- en welzijnsaanbod binnen onze ELZ. Specifieker denken we aan bijkomende werklast voor lokale besturen, sociale diensten, welzijnsorganisaties en de eerstelijnszorgverleners. We verkregen volgende cijfers m.b.t. de instroom van Oekraïense ontheemden in ELZ Bonstato.

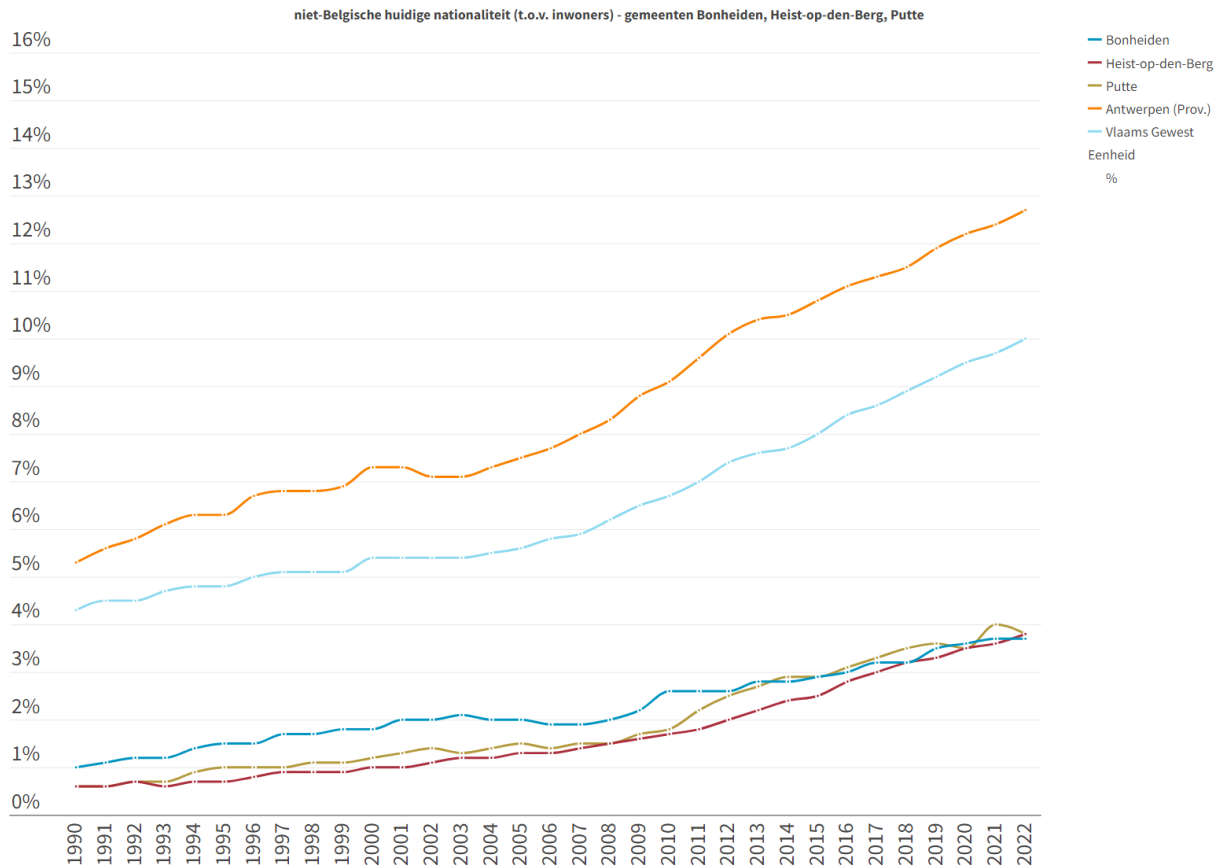
- Bonheiden : 56 personen
- Putte : 43 personen
- Heist-op-den-Berg : 86 personen

⁸ provincie.incijfers.be – Rapport nationaliteit en herkomst – gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

Belangrijk om te vermelden is dat er sinds september 2022 een Opvangcentrum voor Asielzoekers is geopend in Berlaar met een opvangcapaciteit van 400 bewoners. Berlaar grenst aan gemeente Putte en Heist-op-den-Berg.

1.5.1 Nationaliteit

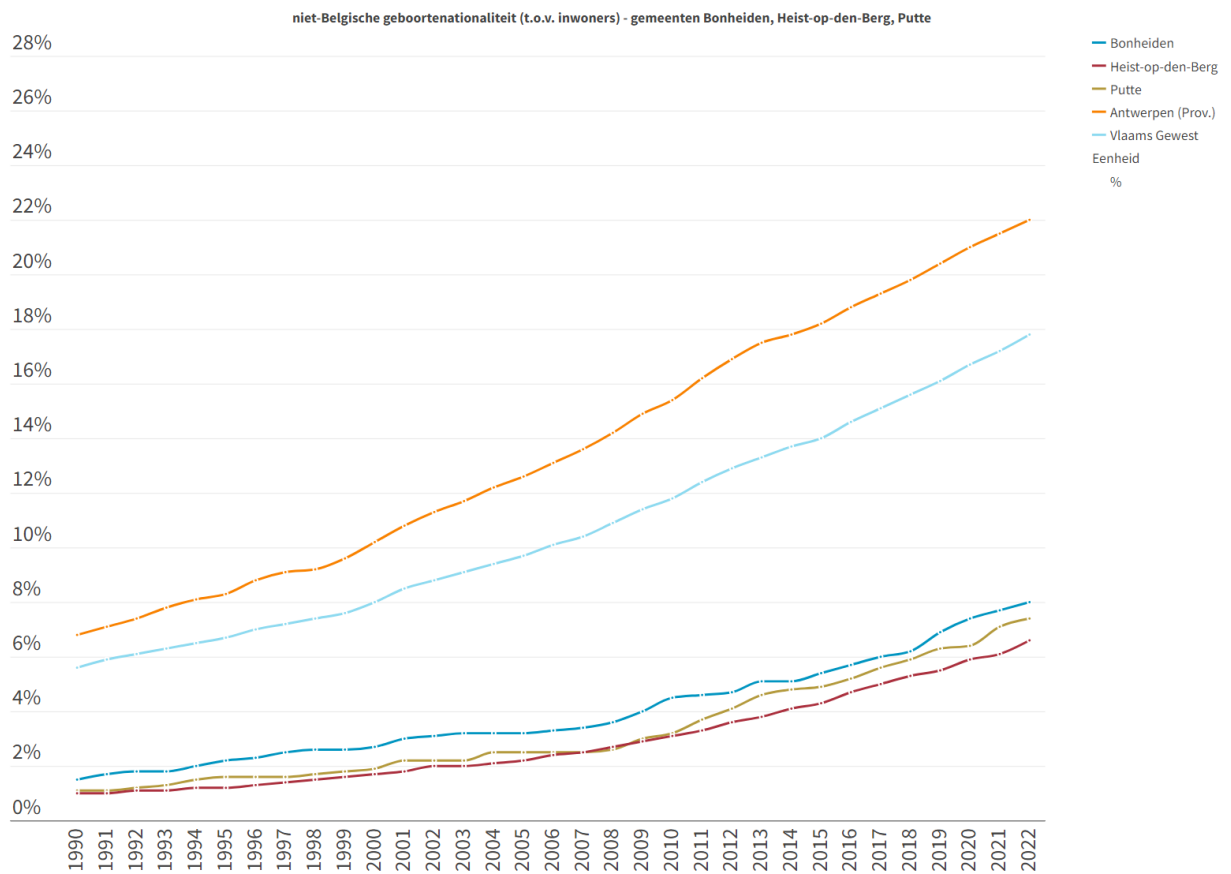
Binnen ELZ Bonstato steeg het aandeel van inwoners met een **niet-Belgische HUIDIGE Nationaliteit van 422 in 1991 naar 2.831 in 2021.**

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Hoewel we een vrij sterke stijging zien blijven we binnen onze ELZ ruim onder het gemiddelde van de Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest.

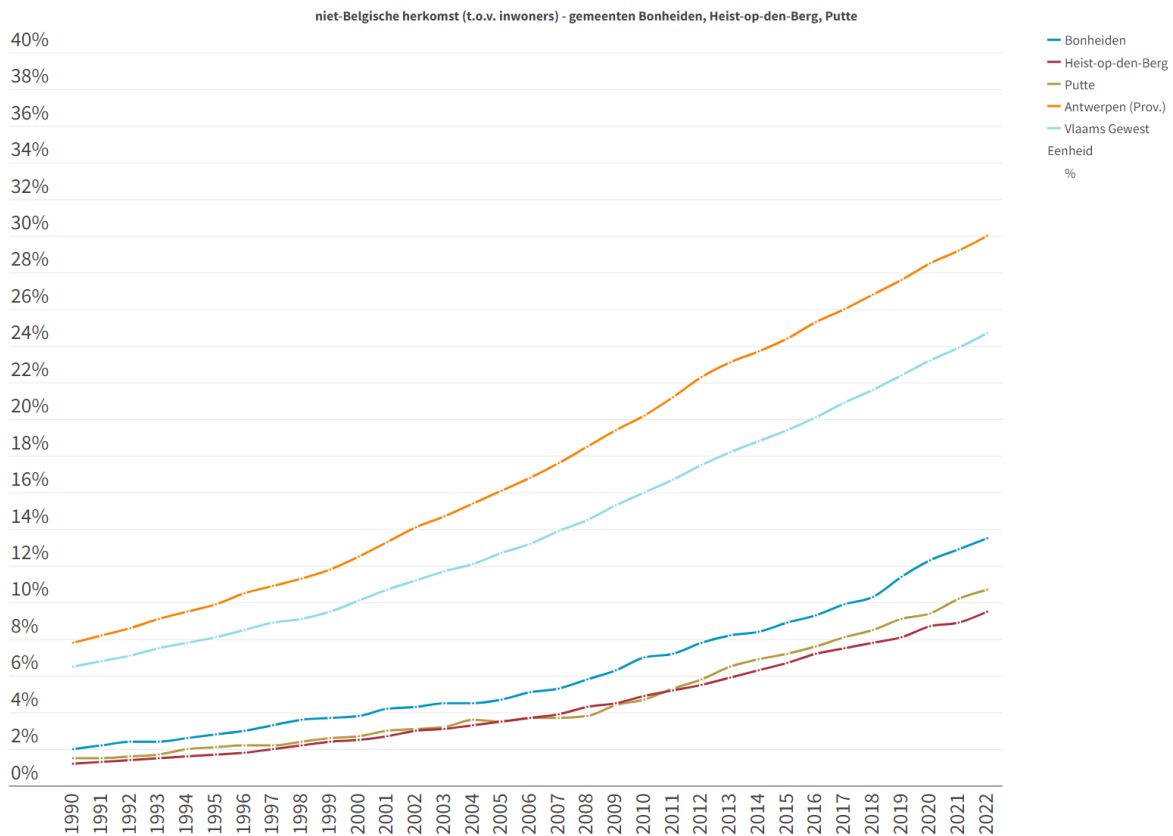
Het aantal inwoners met een **niet-Belgische GEBOORTE Nationaliteit steeg van 711 in 1991 naar 5.093 in 2021.**

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.5.2 Herkomst

Het aantal inwoners met een niet-Belgische herkomst ging sinds 1991 van **896** naar **7.664** in 2021. Ook hier ligt het percentage beduidend lager dan het gemiddelde in de Provincie Antwerpen of het Vlaamse Gewest.

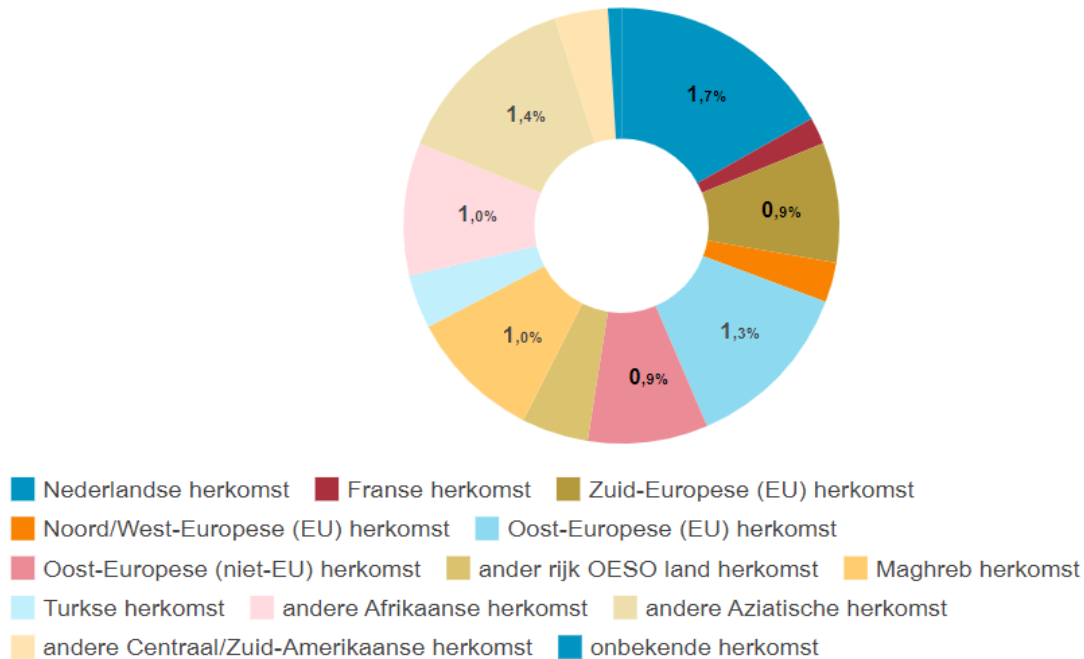
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.5.3 Indeling Nationaliteitsgroepen

Binnen dit thema maken we onderscheid tussen twee grote groepen, namelijk EU en Niet-EU afkomst.

Het grootste aandeel van inwoners zonder Belgische nationaliteit zijn Nederlanders. Deze trend zien we in alle gemeenten van onze ELZ, behalve in Putte waar het aandeel van inwoners met een Oost-Europese oorsprong net iets groter is.

Grafiek 5 | Inwoners met niet-Belgische herkomst naar herkomstland, % t.o.v. alle inwoners (2021)

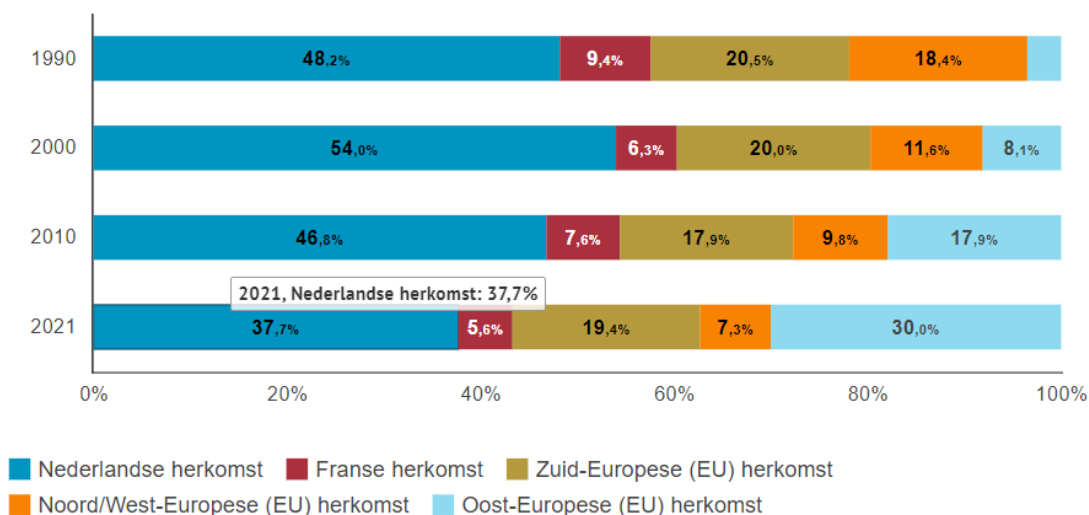
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Evolutie

Het aandeel van inwoners met een **niet-Belgische herkomst** ging van **1.4%** in 1990 naar **10%** in 2021. Het aandeel van personen met een **EU-herkomst** was in 1990 **0.9%** en **4.4%** in 2021.

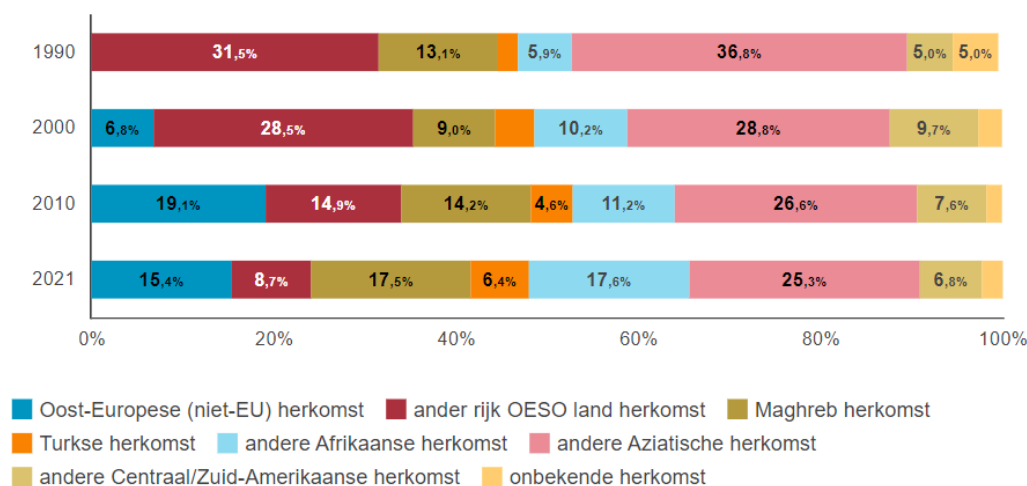
Het aandeel niet Belgische **niet-EU-herkomst** ging van **0.5%** in 1990 naar **5.6%** in 2021.

Grafiek 6 | Evolutie inwoners met een niet-Belgische EU herkomst naar herkomstland, % t.o.v. alle inwoners (in 1990, 2000, 2010 en 2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 7 | Evolutie inwoners met een niet-Belgische niet-EU herkomst naar herkomstland, % t.o.v. alle inwoners (in 1990, 2000, 2010 en 2021)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Tabel 10 | Top 10 van herkomstnationaliteit (2021)

	bevolking naar herkomstnationaliteit detail (incl. W.R.)
België	68.774
Nederland	1.271
Marokko	653
Sovjet-Unie	446
Polen	380
Roemenië	348
Turkije	276
Italië	258
Verenigd Koninkrijk	226
Portugal	208

Speciale waarden: - Geen waarde

x Verborgen waarde

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.5.4 Nieuwkomers

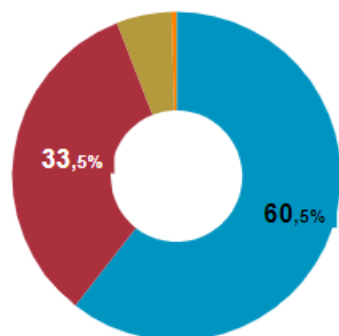
De term nieuwkomers verwijst naar meerderjarige personen zoals gedefinieerd door het Vlaamse Inburgeringsbeleid. Het zijn mensen die zich voor het eerst en voor lange duur in Vlaanderen vestigen. Personen waarvan het verblijf slechts tijdelijk is worden niet als 'nieuwkomers' beschouwd. Het kan gaan om:

- personen met een vreemde nationaliteit die voor het eerst meer dan 3 maanden in Vlaanderen verblijven.
- Belgen geboren buiten België met minstens 1 ouder geboren buiten België die zich voor het eerst inschrijven in het Rijksregister.
- Ook asielzoekers die meer dan 4 maanden geleden hun asielaanvraag indienden worden als nieuwkomers beschouwd.

Binnen ELZ Bonstato bedraagt het aantal nieuwkomers per 1.000 18-plussers **3%**. Voor nieuwkomers met een niet EU-nationaliteit is dit **28,7% per 1.000 18-plussers**.

Onderstaand taartdiagram geeft aan dat het **grootste aandeel** van de nieuwkomers zich in de leeftijdscategorie **tussen 18 en 34 jaar** bevindt. Slechts een **zeer klein aandeel** is 65-plus.

Grafiek 11 | Nieuwkomers naar leeftijd, % t.o.v. alle nieuwkomers (2020)

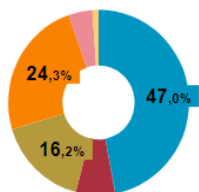

- nieuwkomers 18-34 jaar
- nieuwkomers 35-49 jaar
- nieuwkomers 50-64 jaar
- nieuwkomers 65+ jaar

Bron: Statistiek Vlaanderen - Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor | provincies.incijfers.be

Het statuut van de nieuwkomers bestaat het grootste gedeelte uit **arbeidsmigranten (47%)**, gevolgd door **nieuwkomers vanuit gezinshereniging (24,3%)**. Slechts **7%** zijn **nieuwkomers vanuit asielaanvragen, subsidiaire bescherming of erkende vluchtelingen**.

Grafiek 14 | Nieuwkomers naar statuut, % t.o.v. alle nieuwkomers (2020)

- nieuwkomers arbeidsmigrant
- nieuwkomers asielzoeker, erkend vluchteling, subsidia...
- nieuwkomers Europese onderdaan reden migratie onbek...
- nieuwkomers gezinshereniger
- nieuwkomers student EU+
- nieuwkomers beschikker voldoende bestaansmiddelen E
- nieuwkomers onbepaald statuut
- nieuwkomers overig statuut

Bron: Statistiek Vlaanderen - Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor | provincies.incijfers.be

Samenvattend blijkt uit onderstaande tabel dat ELZ Bonstato op heel wat indicatoren **lager scoort** dan het Vlaamse Gewest of de Provincie Antwerpen. Enkel binnen de indicatoren “**werkende**” (zowel met herkomst binnen als buiten de EU) scoren we **beduidend hoger**. In Heist-op-den-Berg zelfs veel hoger voor werkende met een niet EU-herkomst.

Provincies in Cijfers - gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	Bonheiden	Heist-op-den-Berg	Putte	Antwerpen (Prov.)
niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%] [2022]	13,5	9,5	10,7	30,0
Europese (EU) herkomst (t.o.v. inwoners) [%] [2022]	4,9	4,3	5,0	11,1
niet-Europese (niet-EU) herkomst (t.o.v. inwoners) [%] [2022]	8,6	5,2	5,7	18,9
nieuwkomers per 1.000 inwoners 18+ jaar [%] [2020]	3,0	2,5	4,2	9,0
werkenden vreemde herkomst EU (t.o.v. vreemde herkomst EU) [%] [2019]	44,5	47,5	49,3	41,3
werkenden vreemde herkomst niet-EU (t.o.v. vreemde herkomst niet-EU) [%] [2019]	35,2	36,6	35,7	31,3
werkzoekenden vreemde herkomst EU (t.o.v. vreemde herkomst EU) [%] [2019]	1,9	2,3	1,3	2,5
werkzoekenden vreemde herkomst niet-EU (t.o.v. vreemde herkomst niet-EU) [%] [2019]	2,5	2,6	4,3	4,0
leerlingen basisonderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lln BO) - WP [%] [2020-2021]	6,7	6,7	7,7	23,8
leerlingen secundair onderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. lln SO) - WP [%] [2020-2021]	7,0	6,2	7,0	20,6
VSV gezinstaal geen Nederlands (t.o.v. SV gezinstaal geen Nederlands) - WP [%] [2019-2020]	20,0	15,4	16,7	20,4

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Statistiek Vlaanderen - Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor | provincies.incijfers.be

Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

1.6 Huishoudens

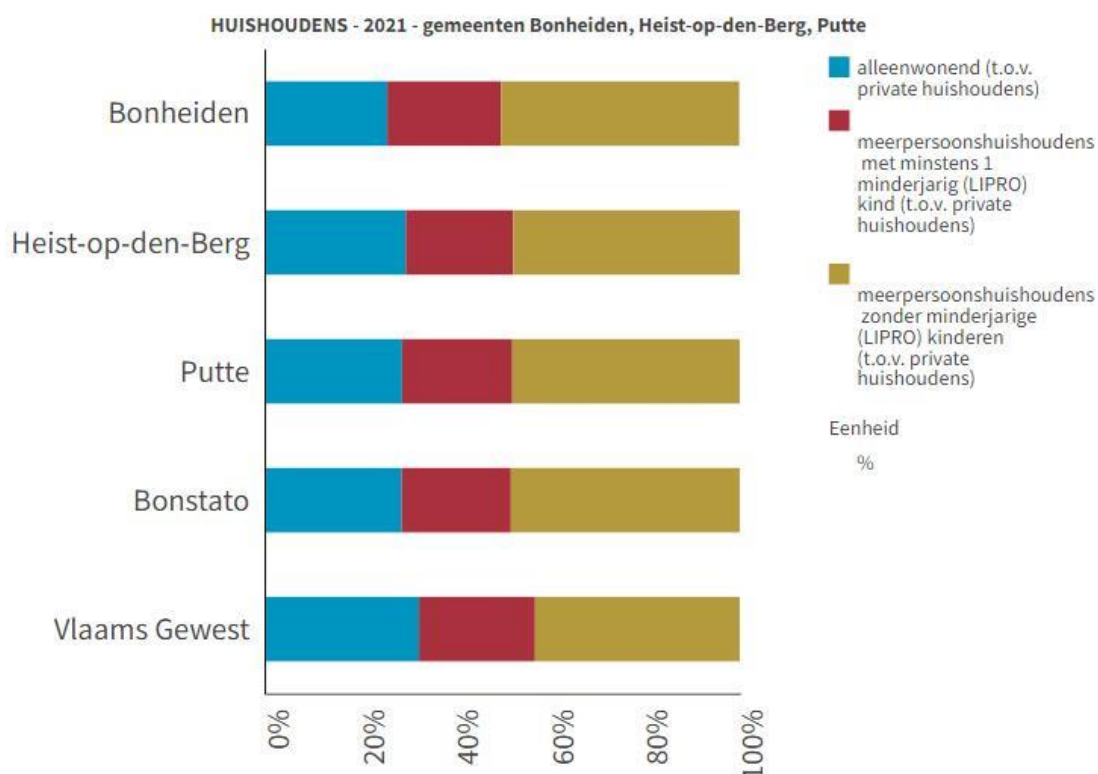
ELZ Bonstato telt in totaal **32.560 huishoudens**, ze worden onderverdeeld in verschillende types.

- Alleenstaanden
- Meerpersoonshuishoudens mét kinderen (inclusief alleenstaande ouders)
- Meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen.

28,6% van de huishoudens binnen Bonstato bestaan uit slechts één persoon. Dit aandeel is lager dan het aandeel **alleenstaande huishoudens** binnen het Vlaamse Gewest (32,3%). Bonheiden scoort binnen de ELZ het laagste qua dit soort gezinnen met 25.6%.

23,1% van de huishouden binnen ELZ Bonstato bestaat uit **ten minste 2 personen met minderjarige kinderen**. Ook dit aandeel is opnieuw lager dan het aandeel van deze huishoudens binnen het Vlaamse Gewest (24,5%).

48,3% van de huishoudens binnen ELZ Bonstato bestaat uit **meerdere personen zonder minderjarige kinderen**. Dit cijfer is volledig gelijklopend met het Vlaamse Gewest. Deze trend zien we ook in andere ELZ, met uitzondering van een aantal grootstedelijke zones zoals ELZ Antwerpen en rand, ELZ Leuven, ELZ Gent waar alleenstaanden de grootste groep vormen.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

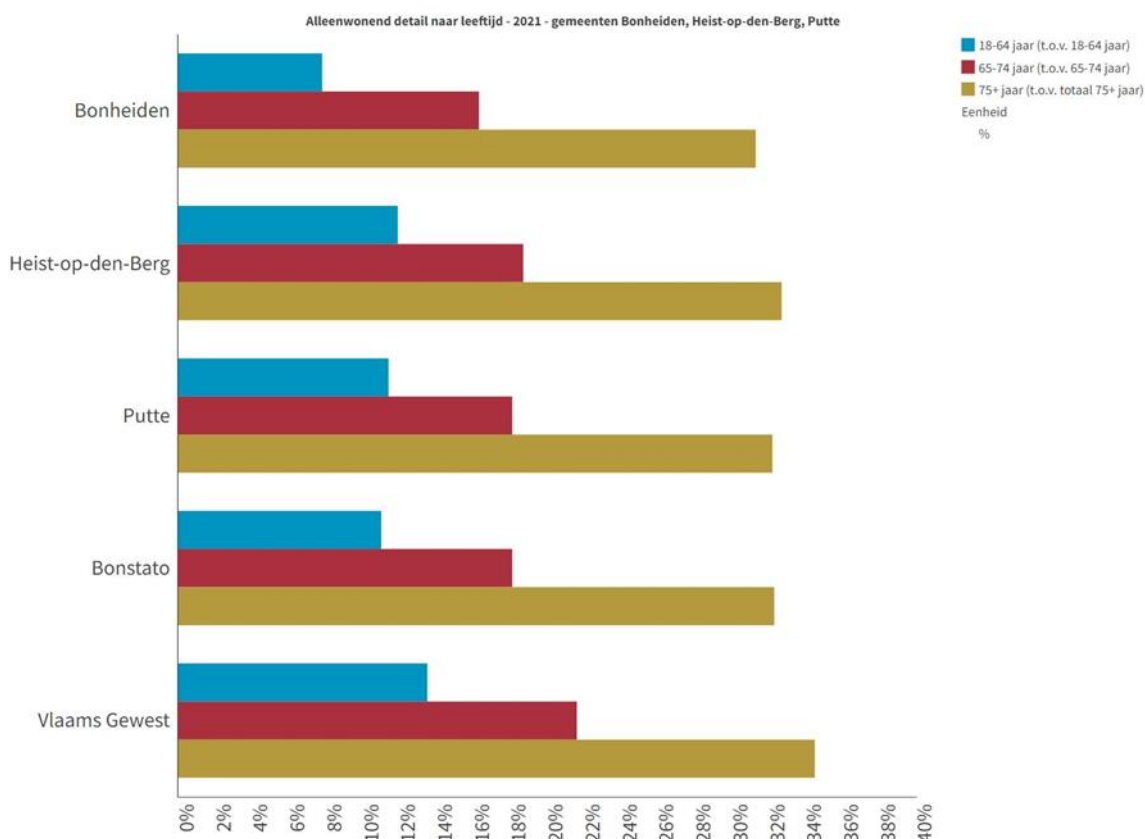
1.6.1 Eénoudergezinnen

Eénoudergezinnen vormen binnen ELZ Bonstato 14,7% van de meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen. Ook dit cijfer ligt opnieuw lager dan het gemiddelde aan éénoudergezinnen met kinderen (17,1%) binnen het Vlaamse Gewest. Bonheiden scoort met 12,2% opvallend lager.

Putte en Heist-op-den-Berg hebben respectievelijk 15,9% en 15% aan éénoudergezinnen binnen de groep van meerpersoons huishoudens met minderjarige kinderen.

1.6.2 Leeftijdsgroepen van alleenwonenden

32,3 % van de alleenwonende zijn 75-plussers, gevolgd door 65 tot 74 jarigen en dan tenslotte de kleinste groep van 18 tot 64 jarigen. Ook hier liggen de percentages lager dan binnen het Vlaamse Gewest⁹.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

⁹ Provincie.incijfers.be – Rapport bevolking en huishoudens – gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

1.7 Gezondheid en Zorg

1.7.1 Gezondheidstoestand

De gezondheidstoestand wordt beschreven aan de hand van volgende indicatoren:

- Chronische aandoeningen
- Prevalentie Diabetes
- BEL-Score
- Erkenning personen met een handicap

Binnen ELZ Bonstato heeft slechts 11,4% van de verzekerden in de ziekteverzekering het statuut van een ‘**chronische aandoening**’. Dit percentage loopt gelijk met dat van het Vlaamse Gewest.

Tabel 14 | Gezondheidstoestand

	statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering). [%].[2018]	prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [%].[2018]	gemiddelde BEL-score gezinszorg 65+ [bel score] [2020]	erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+). [per 1.000] [2022]
Bonheiden	11,2	53	29,6	40,84
Heist-op-den-Berg	11,5	59	29,2	63,39
Putte	11,2	57	27,2	48,03
Bonstato	11,4	57	-	55,29
Vlaams Gewest	11,3	56	28,3	62,25

Speciale waarden: - Geen waarde

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be
Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling
FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap | provincies.incijfers.be

Per 1000 inwoners in de ziekteverzekering zijn er 57 personen met een **diabetesbehandeling**. Dit is iets hoger dan het gemiddelde binnen het Vlaamse Gewest (56).

De Diabetes Liga zet reeds enkele jaren in op 'preventie van diabetes type 2' in Vlaanderen. Ze doet dit aan de hand van heel wat initiatieven en projecten, zoals bijv. Zoet Zwanger en HALT2Diabetes.

Met het project **HALT2Diabetes** worden personen met een verhoogd risico op type 2 diabetes en cardiovasculaire aandoeningen gesensibiliseerd, opgespoord en begeleid naar een gezonde leefstijl om dit risico gericht aan te pakken

Halt2Diabetes in ELZ Bonstato

Bij opstart van ELZ Bonstato liep het Halt2Diabetes project uitsluitend in de gemeente Heist-op-den-Berg. Met het doel om dit project uit te breiden naar de volledige eerstelijnszone, werd er einde 2021 een stuurgroep Halt2Diabetes opgestart.

Op 13 oktober 2022 vond de kick-off Halt2Diabetes voor professionals plaats en staan de eerste informatiesessies voor burgers ingepland in 2023 in de drie gemeenten van onze eerstelijnszone.

De **BEL-score** is de maat die door thuiszorgdiensten worden gehanteerd om de zorgbehoefendheid van thuiswonende ouderen in de thuissituatie aan te geven. Een Score van 35 of meer wordt als zwaar zorgbehoevend aangeduid.

Uit de BEL-score blijkt dat de gemiddelde score voor Heist-op-den Berg (29,2) en voor Bonheiden (29,6) boven het Vlaamse gemiddelde liggen van 28,3. Putte heeft een BEL-score van 27,2.

Per 1000 inwoners binnen ELZ Bonstato die 18+ zijn, zijn er 55,39 erkend door de Directie Generaal voor **Personen met een Handicap**. Enkel Heist-op-den Berg scoort hier hoger dan het gemiddelde binnen het Vlaamse Gewest.

1.7.1.1 Zorgbudgetten

Onder een zorgbudget verstaan we een maandelijkse financiële tegemoetkoming aan personen met een beperking of gezondheidsproblemen. Hieronder bekijken we twee types van zorgbudgetten¹⁰.

¹⁰ Rapport kerncijfers ELZ Bonstato - <https://provincies.incijfers.be/dashboard/dashboard/rapporten>

Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden

Dit is gekend als de vroegere zorgverzekering. Het is gericht op personen die veel zorg nodig hebben zoals bewoners van een WZC of zorgbehoevende in de thuissituatie.

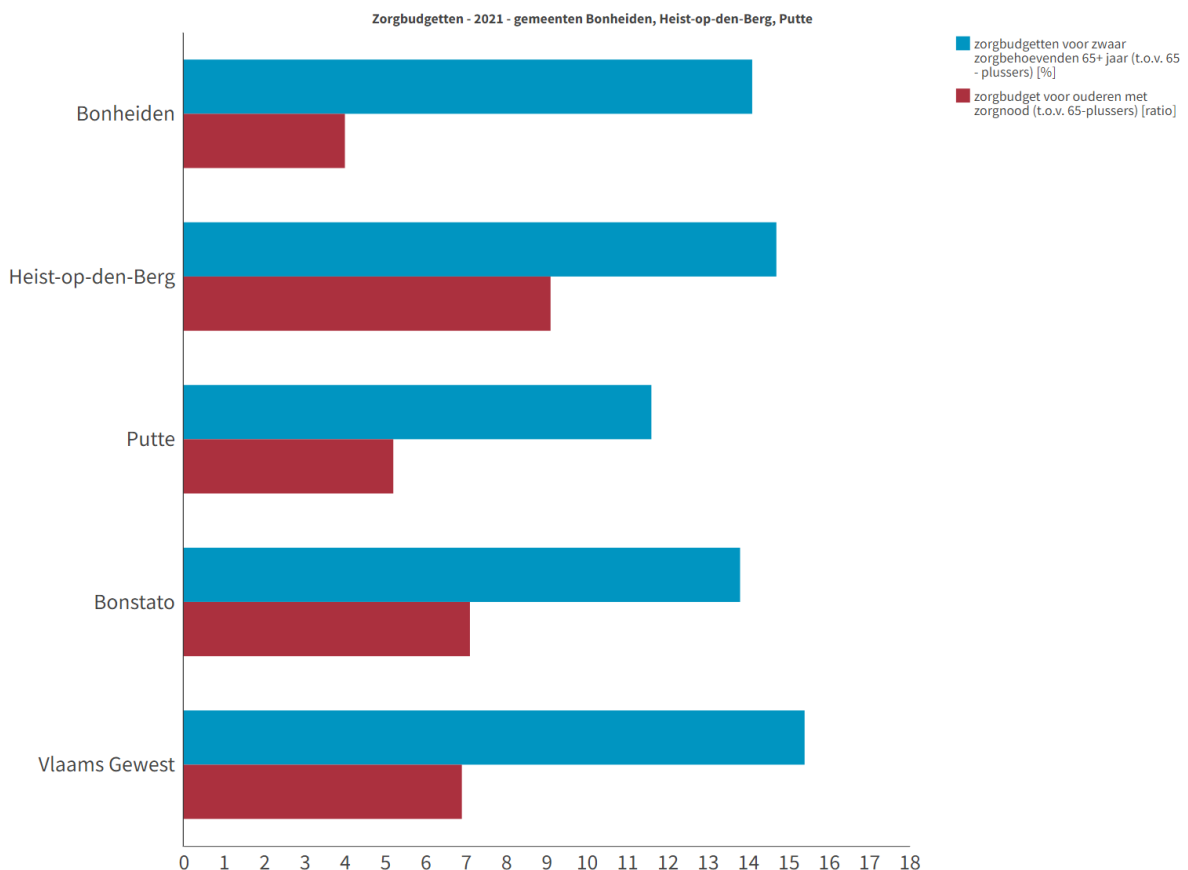
Zorgbudget voor ouderen met een zorgnood

Deze vergoeding is gericht op oudere personen (65+) die moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse taken. Vroeger was dit de “Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden”. Deze vergoeding is bedoeld om kosten ten gevolge van zorg te ondersteunen en wordt enkel toegekend aan personen met een beperkt inkomen.

Binnen ELZ Bonstato werden er in 2021 **1.996 zorgbudgetten** toegekend aan personen in een **mantelzorg-thuissituatie**. **895** werden toegekend aan personen die verzorgd worden in een **residentiële setting**.

2.323 zorgbudgetten worden toegekend aan **ouderen (65+)**. Dit aandeel van de ouderen dat een zorgbudget krijgt toegekend (13,8%) ligt lager dan het gemiddelde in het Vlaamse Gewest.

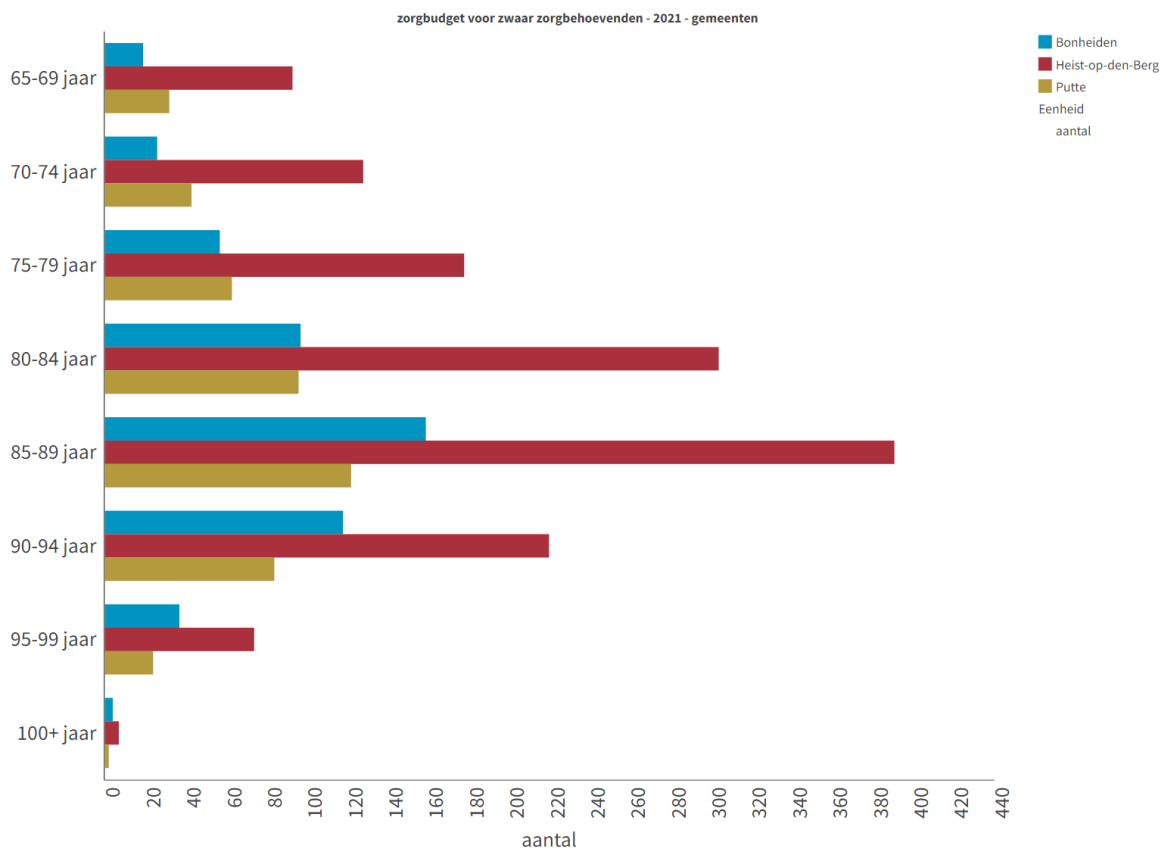
7,1% van de ouderen krijgt **beiden tegemoetkomingen**. Dit ligt in dezelfde lijn dan het gemiddelde binnen het Vlaamse Gewest.

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be, Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

Huidige zorgbehoefte bij ouderen

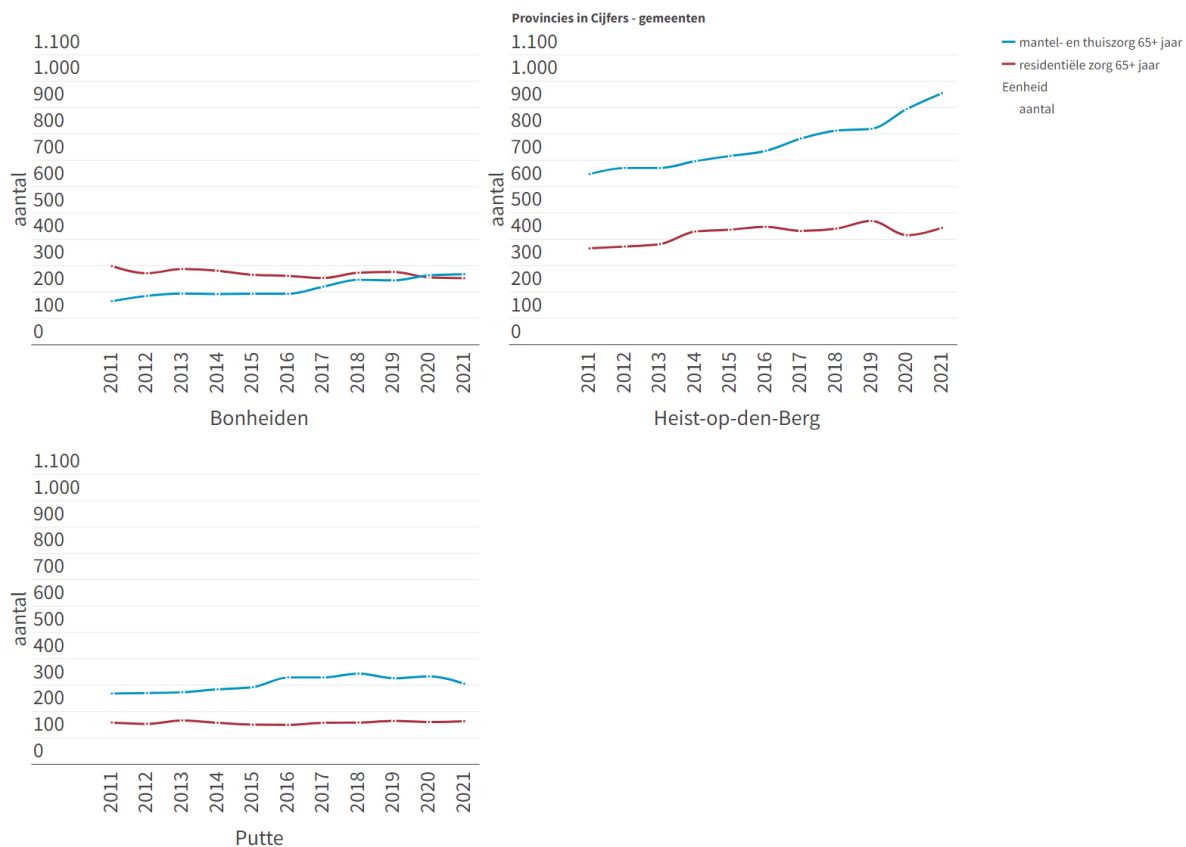
Zowel het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevende als het aantal verpleegkundige prestaties kunnen een indicator zijn voor de zorgbehoefte bij ouderen. Uit RIZIV cijfers blijkt dat de zorgbehoefte stijgt naarmate de leeftijd vordert en zeker bij hoge leeftijd. Deze tendens merken we ook op binnen ELZ Bonstato. Van de **2.891 zorggebruikers** (gebaseerd op dossiers zorgbudget) is **82,3% ouder dan 65 jaar**. De grootste groep zorggebruikers vinden we echter in de groep van **80-plussers (33,5%)**.

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

De sterke toename van de zorgvraag en de toename van het aantal ouderen hebben tot gevolg dat er een sterke toename is van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen binnen ELZ Bonstato. Dit is wat in hoofdstuk 1 omschreven staat als de **'Grijze Druk'**¹¹.

¹¹ provincie.incijfers.be – Rapport ouderenzorg, gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be

1.7.1.2 Ouderen met dementie

“Dementie is een verzamelnaam voor een groep aandoeningen waarbij meerdere stoornissen in het cognitieve functioneren samen optreden. Cognitieve functies zijn onder meer: het geheugen, het leervermogen, het taalgebruik en het kunnen begrijpen en uitvoeren van complexe en dagelijkse handelingen. Er wordt pas van dementie gesproken als de stoornissen in het denken, de stemming en het gedrag zo ernstig zijn, dat iemand wordt beperkt in zijn algemeen dagelijks functioneren¹².”

Personen met Dementie vormen een groeiende groep die nood heeft aan specifieke zorg en ondersteuning.

Er zijn geen specifieke cijfers beschikbaar voor onze ELZ m.b.t. dementie, maar op de website van het Expertisecentrum Dementie vinden we wel onderstaande grafiek met cijfers voor het Vlaamse Gewest.

Tevens vinden we daar gegevens rond de prevalentiecijfers¹³ per gemeente voor dementie:

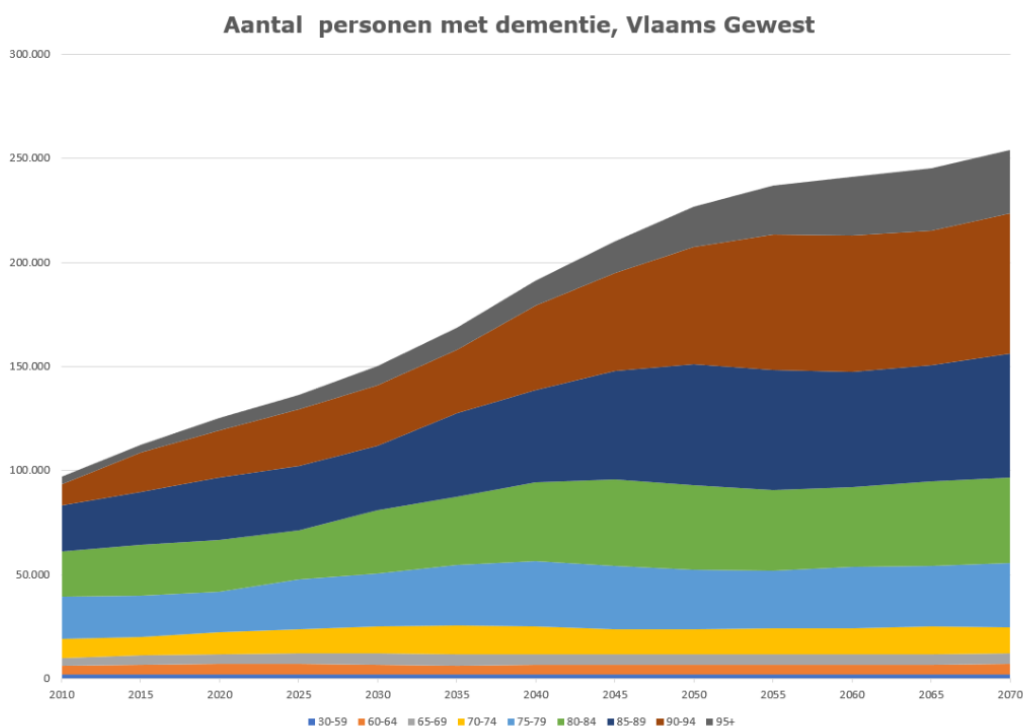
¹² Expertisecentrum Dementie Vlaanderen - <https://www.dementie.be/home/wat-is-dementie/vormen/>
¹³ Expertisecentrum Dementie Vlaanderen - <https://www.dementie.be/home/wat-is-dementie/prevalentie/>

De cijfers zijn gebaseerd op de bevolkingsvooruitzichten van StatBel. Op deze bevolkingsprognose is, rekening houdend met leeftijd en geslacht van de inwoners, het risicomodel van Alzheimer Europe toegepast. Dit risicomodel diende ook als basis voor het dementieplan van minister Beke. Er zijn andere risicomodellen in omloop, waarvan gebruik zou leiden tot licht afwijkende cijfers. Er is in deze berekening uitgegaan van een **gelijkblijvend risico**.

Twee ontwikkelingen kunnen daar **invloed** op hebben. Via investeren in **preventie en gezonde leefstijl** op middelbare leeftijd (**40-75 jaar**) zou de prevalentie beduidend lager kunnen liggen dan de hier genoemde cijfers.

Anderzijds hebben **personen met een niet-Westerse etniciteit een fors hoger risico lopen op dementie**. Vlaamse gemeenten, waar ook onder de ouderen sprake is van een diverse bevolkingssamenstelling, zullen daardoor met hogere aantallen personen met dementie geconfronteerd worden. De bevolkingsprognoses lieten niet toe met deze ontwikkeling richting (super)diversiteit rekening te houden.

- **Heist-op-den-Berg** : 858 personen met dementie in 2018 t.o.v. 1.363 in 2035 (**stijging 58,9%**)
- **Putte** : 378 personen met dementie in 2018 t.o.v. 585 in 2035 (**stijging 54,8%**)
- **Bonheiden**: 390 personen met dementie in 2018 t.o.v. 585 in 2035 (**stijging 50%**)

Hoewel er binnen ELZ Bonstato meerdere initiatieven zijn rond het thema dementie bestaat er enkel binnen de gemeente Bonheiden een 'Zorgpad Dementie'¹⁴.

¹⁴ Gemeente Bonheiden - <https://www.bonheiden.be/product/298/zorgpad-dementie>

“Het Zorgpad Dementie Bonheiden helpt mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers bij het zoeken naar antwoorden op hun vragen. Het geeft hen advies en begeleidt hen bij het vinden van de gewenste zorg en dienstverlening. Het werkt daarvoor samen met de huisarts, het ziekenfonds en het Psycho-geriatrisch netwerk Dementie Mechelen. Het is een gezamenlijk initiatief van Imeldaziekenhuis, WZC Den Olm en OCMW Bonheiden.

Het Zorgpad wil ook samen op weg gaan om de dienstverlening heel individueel af te stemmen op de specifieke vragen en behoeften van de persoon met dementie en zijn omgeving.”

Vanuit een uitwisselingsgesprek op 23/6/2022 met de verantwoordelijke van dit project binnen gemeente Bonheiden konden we meenemen dat het project de laatste twee jaar minder actief is geweest omwille van COVID-19. Er waren beleidsmatig andere prioriteiten en het was gedurende deze periode ook moeilijker om met de doelgroep in gesprek te gaan. Bedoeling is om vanuit het lokaal bestuur deze werking terug optimaal te benutten en ‘nieuw leven’ in te blazen. Samen met ELZ Bonstato werd er reeds een aanzet gegeven om dit thema terug te ‘activeren’ en op termijn wel open te trekken naar de andere lokale besturen.

1.7.2 Preventieve gezondheid

Binnen dit hoofdstuk beschrijven we een aantal elementen die aangeven in welke mate de inwoners van ELZ Bonstato deelnemen aan preventieve acties en/of initiatieven m.b.t. gezondheid.

We kijken naar screenings rond **borstkanker, baarmoederhalskanker, darmkanker en preventieve mondzorg**. De dekkingsgraad geeft binnen de specifieke screening weer hoe groot het aandeel van personen is dat een screening heeft doorlopen.

Tabel 15 | Totale dekkingsgraad bevolkingsonderzoeken kankerscreening (2020)

	totale dekkingsgraad borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50-69 jaar)	totale dekkingsgraad baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar)	totale dekkingsgraad darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar)
Bonheiden	66,7	67,0	65,8
Heist-op-den-Berg	67,1	63,2	66,7
Putte	61,6	64,8	65,0
Bonstato	65,8	64,3	66,1
Vlaams Gewest	61,6	62,6	63,5

Bron: Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister | provincies.incijfers.be

Borstkanker

Bij borstkankerscreening zien we dat de totale dekkinggraad binnen ELZ Bonstato duidelijk hoger ligt dan het Vlaamse gemiddelde maar onder het streefcijfer van 75%. Bonheiden en Heist zijn hierbij opvallende uitschieters.

Baarmoederhalskanker

Ook voor baarmoederhalskanker zien we een gelijkaardige tendens, hoewel de startleeftijd van de populatie binnen deze doelgroep veel lager ligt dan binnen de screening rond borstkanker. We zitten bijna aan het streefcijfer van 65%.

Darmkanker

En tenslotte zien we voor darmkanker screening opnieuw dezelfde tendens. Hier zitten we ruim boven het streefcijfer van 60%

Preventieve mondzorg

Binnen ELZ Bonstato gaat bijna de helft van de inwoners, 45,5% preventief naar de tandarts. Deze preventieve bezoeken worden gestimuleerd door de hogere terugbetalingen. Ook hier ligt het aantal hoger dan het Vlaamse gemiddelde van 39,2%.

BMI bij schoolkinderen

Er zijn op dit moment geen recente cijfers beschikbaar rond BMI van lagere schoolkinderen binnen ELZ Bonstato. Het laatste rapport dat gezamenlijk werd opgemaakt door Kind & Gezin en AZG is gebaseerd op cijfers van 2016¹⁵. We kiezen er dus voor om deze cijfers niet mee op te nemen in onze omgevingsanalyse maar kijken wel uit naar recente cijfers en zullen deze dan zeker vergelijken met de beschikbare gegevens van 2016.

1.7.3 Geneesmiddelengebruik

1.7.3.1 Psychofarmaca

Voor het gebruik van psychofarmaca werd de IMA-databank¹⁶ geraadpleegd. Cijfers werden vergeleken over een periode van drie jaar. Enkel het ambulante gebruik van antidepressiva en antipsychotica wordt hieronder kort besproken. Over antidementia zijn er te weinig data beschikbaar.

¹⁵ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid - <https://www.zorg-en-gezondheid.be/bmi-bij-schoolkinderen>

¹⁶ <https://atlas.ima-aim.be/databanken> - Gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

Antidepressiva

In ELZ Bonstato ligt het procentueel aantal gebruikers van antidepressiva voor de drie gemeenten onder het Vlaams gemiddelde, met een verschil van 1 à 2%.

	Gemeente Bonheiden	Gemeente Heist-op-den-Berg	Gemeente Putte	Gewest Vlaams Gewest
2016	10,5	11,1	10,2	12,0
2017	10,5	11,2	10,3	12,0
2018	10,8	11,3	10,7	12,0
2019	11,0	11,6	10,7	12,3
2020	10,8	11,9	10,7	12,3

Eenheid: percentage
Bron: <http://www.ima-aim.be>

Gezien depressie geen aandoening is van korte termijn, lijkt het ook logisch dat het percentage **gebruikers van antidepressiva op lange termijn** het hoogst is. Gemeenten Heist-op-den-Berg en Bonheiden komen net boven het Vlaams gemiddelde uit, terwijl gemeente Putte er net op of onder komt.

Opvallend is wel het percentage gebruikers van antidepressiva op zeer korte termijn dat toch relatief hoog ligt. Mogelijk te verklaren indien men bij opstart van medicatie veel nevenwerkingen heeft, maar we beschikken momenteel over onvoldoende informatie om dit te verklaren. Ook hier schommelt ELZ Bonstato rond het Vlaams gemiddelde, met één enkele uitschieter voor de gemeente Putte in 2018 (20,5% ten opzichte van Vlaams gemiddelde 15,5%)

	% gebruikers antidepressiva zeer korte duur			% gebruikers antidepressiva korte duur			% gebruikers antidepressiva lange duur		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Gemeente Bonheiden	12,3	16,1	15,9	5,7	4,7	5,5	75,2	73,3	74,1
Gemeente Heist-op-den-Berg	14,9	14,0	14,2	5,7	6,3	5,1	74,4	74,1	75,2
Gemeente Putte	16,2	20,5	15,9	5,2	5,2	6,0	72,5	69,8	72,8
Gewest Vlaams Gewest	16,1	15,5	15,7	6,0	5,9	6,0	72,4	73,0	72,7

Eenheid: percentage
Bron: <http://www.ima-aim.be>

Antipsychotica

Het aantal personen binnen ELZ Bonstato dat antipsychotica gebruikt ligt onder het Vlaams gemiddelde.

% gebruikers antipsychotica - Gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	2017	2018	2019
Gemeente Bonheiden	2,4	2,5	2,8
Gemeente Heist-op-den-Berg	3,0	2,7	2,9
Gemeente Putte	2,4	2,5	2,7
Gewest Vlaams Gewest	3,5	3,4	3,5

Eenheid: percentage

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Net zoals bij de antidepressiva is het gebruik van antipsychotica op lange termijn het hoogst. In de gemeente Putte en Bonheiden ligt het percentage net boven of op het Vlaams gemiddelde. Bij de gemeente Heist-op-den-Berg fluctueren de cijfers meer rond het gemiddelde.

Daarnaast is er ook een relatief hoog percentage van gebruik van zeer korte duur. Ook hier blijft ELZ Bonstato rond het Vlaams gemiddelde.

Antipsychotica - Gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	2017			2018			2019		
	% gebruikers antipsychotica zeer korte duur	% gebruikers antipsychotica korte duur	% gebruikers antipsychotica lange duur	% gebruikers antipsychotica zeer korte duur	% gebruikers antipsychotica korte duur	% gebruikers antipsychotica lange duur	% gebruikers antipsychotica zeer korte duur	% gebruikers antipsychotica korte duur	% gebruikers antipsychotica lange duur
Gemeente Bonheiden	32,2	5,9	55,2	30,0	8,8	55,0	32,7	6,3	53,7
Gemeente Heist-op-den-Berg	35,7	7,3	51,0	29,1	6,3	56,0	32,1	7,3	53,7
Gemeente Putte	30,6	4,8	56,0	31,0	6,3	54,1	30,3	8,5	55,6
Gewest Vlaams Gewest	34,6	6,3	52,8	33,9	6,3	53,3	33,6	6,4	53,3

Eenheid: percentage

Bron: <http://www.ima-aim.be>

1.7.3.2 Druggebruik

De gemeente Heist-op-den Berg maakte in 2021 een uitgebreide analyse¹⁷ rond deze problematiek.

Dit document geeft een beeld van het (problematisch) middelengebruik en de wijze waarop betrokken actoren omgaan met het drugfenomeen. Onder drugs worden alle roesmiddelen bedoeld (zowel legaal als illegaal). Er wordt een beeld gegeven van het gebruik van volgende middelen: Alcohol, Tabak, Medicatie, Cannabis en andere illegale drugs zoals cocaïne, XTC, Amfetamines, Ketamine... Tevens worden onderwerpen als problemen gerelateerd aan middelengebruik besproken, kennis bij welzijnswerkers, ervaringen binnen de gezondheidszorg ect...

De **SWOT-analyse** geeft aan dat er in Heist-op-den-Berg binnen de sectoren en over de sectoren heen een relatief goed contact is, waardoor er bij problemen vaak kort op de bal kan worden gespeeld. Daarbij speelt het ook een rol dat Heist-op-den-Berg een relatief kleine gemeente is met een beperkt werkveld (gezondheidszorg, welzijnswerk, onderwijs, ...).

Dit **beperkte werkveld** is dus een **sterkte** van het lokale roesmiddelenbeleid. Tegelijkertijd is dit echter ook een **zwakte**, doordat bepaalde gespecialiseerde hulpverleningsinstanties niet aanwezig zijn binnen de gemeente. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de gespecialiseerde drughulpverlening. De fysieke afstand naar hulpverlening vormt een drempel voor burgers om de stap naar de hulpverlening te maken. Bovendien bemoeilijkt het de doorverwijzing voor andere professionals, die niet altijd zicht hebben op, en kennis hebben van de beschikbare hulpverlening in de omgeving van de gemeente Heist-op-den-Berg.

Een van de **bedreigingen** voor de lokale aanpak van roesmiddelen is dat de drugpreventie ineffectief of contraproductief werkt. Zo blijkt uit het onderzoek dat er onder een deel van de professionals een verkeerd beeld bestaat van wat effectieve drugpreventie is. Dit vergroot de kans dat mensen met weliswaar de beste bedoelingen inzetten op drugpreventie, maar daarbij ineffectieve of zelfs contraproductieve technieken en strategieën gebruiken. Het is daarom belangrijk dat er blijvend wordt ingezet op een goede opleiding en goede informatievoorziening en -doorstroming. Dit geldt zowel voor de informatiestroom van het lokaal bestuur en preventiewerkers naar de verschillende sectoren en organisaties, maar ook binnen de sectoren en organisaties naar alle medewerkers die mogelijk wel eens in contact komen met middelengebruikers. Ook de beperkte kennis en informatie over gespecialiseerde hulpverlening voor mensen met een middelen gerelateerd probleem is een mogelijk bedreiging voor de lokale aanpak ervan. Professionals uit diverse sectoren hebben tijdens de bevestigingen en interviews laten weten dat ze regelmatig niet weten hoe ze moeten handelen, waar ze naar moeten doorverwijzen, of welke informatie ze aan een persoon met een (mogelijk) middelenprobleem moeten geven.

Problemen die spelen op het vlak van de middelengebruik staan meestal niet op zichzelf, maar maken deel uit van een breder of onderliggend probleem. Het is een

¹⁷ Ruben Kramer. (2021, juli). Omgevingsanalyse drugs lokaal bestuur Heist-op-den-Berg

uitdaging voor het lokaal bestuur om naast het roesmiddelengebruik en de problemen die het veroorzaakt, ook aandacht te hebben voor de (risico)factoren die aanleiding geven tot (problematisch) gebruik, en de (beschermende)factoren die de risico's en schadelijke effecten van middelengebruik verminderen en tegengaan. Risicofactoren zijn onder andere: een traumatisch verleden, een instabiele gezins- en leefsituatie, psychologische problemen, sociaaleconomische problemen, peers (familie en vrienden) die middelen gebruiken. Anderzijds zijn beschermende factoren onder andere het nastreven van een gezonde levenssituatie, het hebben van een stabiele leefsituatie (hebben van een relatie, werk en woonst), het hebben van voldoende vormen van vrijetijdsbesteding (bv. sporten en hobby's), en het bezitten van vaardigheden om druk (van peers) om roesmiddelengebruik te weerstaan.

Aanbevelingen vanuit de analyse:

Korte termijn

- Meer en betere informatievoorziening over het hulpverleningsaanbod, richting professionals in verschillende sectoren. Dit kan op verschillende manieren, zoals bijvoorbeeld: een referentiepersoon waar professionals een beroep op kunnen doen bij middelen gerelateerde vragen; een uitgebreide online of offline handboek/doorverwijsgids voor de omgeving Heist-op-den-Berg (naar voorbeeld van de VAD); of het opleiden van mensen in de verschillende sectoren.
- Meer en betere informatievoorziening over drugs en drugpreventie. Preventie is een belangrijk instrument om problematisch en schadelijk middelengebruik tegen te gaan. Uit de bevraging blijkt echter dat veel professionals niet of slecht op de hoogte zijn van wat effectieve middelenpreventie is. Het is aanbevolen om hier breder, duidelijk en goed over te communiceren (zowel naar sectoren en organisaties als binnen sectoren en organisaties).
- Aandacht hebben voor en inzetten op vroeg interventie is aanbevolen. Gezien de beperkte aanwezigheid en capaciteit van gespecialiseerde (drug)hulpverlening, is het belangrijk dat middelen gerelateerde problemen al in een vroeg stadium worden gesignaleerd. Op basis van wetenschappelijk onderzoek weten we dat het vroeg detecteren van problemen belangrijk is, maar tegelijkertijd veel kennis en aandacht van hulpverleners vraagt. Daarbij speelt ook de manier waarop wordt gecommuniceerd met gebruikers een belangrijke rol. Immers ligt het initiatief om iets te doen aan een probleem bij de gebruiker zelf. Dit betekent dat de persoon in kwestie zijn probleem moet inzien, erkennen en bereid moet zijn om eraan te werken. Dit zijn belangrijke eerste stappen, die veel aandacht en tijd vragen.
- De beperkte capaciteit van verschillende actoren en instanties, zoals de drughulpverlening en politie, zorgen ervoor dat mensen niet altijd weten waar ze naartoe moeten wanneer zich problemen voordoen. Het is daarom aanbevolen om duidelijk te informeren over de rol, activiteiten en grenzen van de verschillende actoren, en om te wijzen op mogelijke alternatieve 97 paden. Kennisverspreiding over de aanwezigheid en werking van hulpgroepen en zorgverleningsinstanties kan daarbij een belangrijke rol spelen.

- Inzetten op beschermende factoren, die de risico's van het roesmiddelengebruik en de nadelige gevolgen ervan kunnen beperken. Daarbij kan worden gedacht aan het aanleren van vaardigheden en het voldoende voorzien in alternatieve vrijetijdsbesteding (sport, jeugdbewegingen, ...).
- Meer en blijvend inzetten op het aanleren van vaardigheden en coping strategieën aan jongeren over hoe om te gaan met problemen. Dit betreft ook maar niet uitsluitend middelen gerelateerde problemen. Zoals beschreven in deze analyse, maken veel middelenproblemen deel uit van een bredere en complexe probleemsituatie. Het aanleren van algemene vaardigheden in het omgaan met moeilijke situaties, heeft een belangrijke preventieve werking.

Lange termijn

- Laagdrempelige en gespecialiseerde hulpverlening voor mensen met middelen gerelateerde problemen en hun omgeving. - Het uitbouwen van een kennisnetwerk bestaande uit mensen uit verschillende sectoren met expertise rond het aanpakken van middelen gerelateerde problemen. Het lokale drugplatform vormt hiervoor een goede basis.
- Om de effectiviteit en werkzaamheid van een beleid te kunnen inschatten, is het essentieel dat het middelengebruik en de daaraan gerelateerde problemen blijvend worden gemonitord en dat het beleid op regelmatige momenten wordt geëvalueerd. Het is aan te bevelen om een evaluatie van het drugbeleid structureel en op gezette momenten te laten plaatsvinden.

Vanuit gesprekken¹⁸ met de seniorenconsulent en de voorzitter van de seniorenadviesraad (dd 10/6/2022) weten we dat hier ook de link gelegd wordt naar ouderen (d.m.v. organisatie infomoment rond medicatie/ alcoholgebruik bij ouderen.)

1.7.4 Covid vaccinatie

Naar aanleiding van de COVID-19 pandemie werd er ook binnen ELZ Bonstato een Vaccinatiecentrum opgericht. Dit vaccinatiecentrum is gelegen in GC Klein Boom te Putte.

Op het moment van het schrijven van deze omgevingsanalyse is het vaccinatiecentrum in waakfase en maakt het zich stilaan op voor een nieuwe "Herfstbooster" campagne in september 2022. ELZ Bonstato heeft gedurende de ganse COVID-19 vaccinatiecampagne steeds uitstekende cijfers behaald. Op 15/7 noteren we deze cijfers vanuit de Vaccinatieteller.

¹⁸ Verslaggeving zie bijlage 3

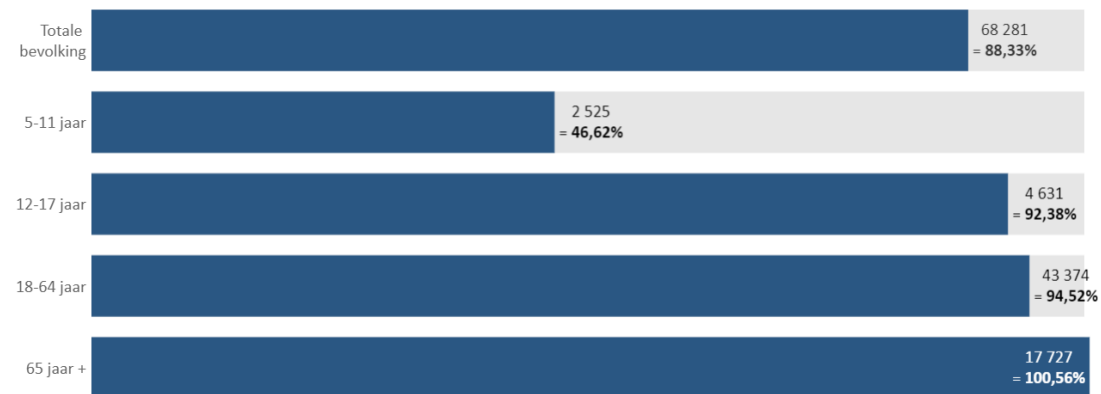
ELZ Bonstato

68.714

88,89% van 77.305 inwoners

SOORT BASISVACCINATIE

volledige basisvaccinatie

Bron: Vaccinnet+ registraties tot en met 14.07.2022 (ingelezen op 15.07.22 (07:35))

Privacy-instellingen

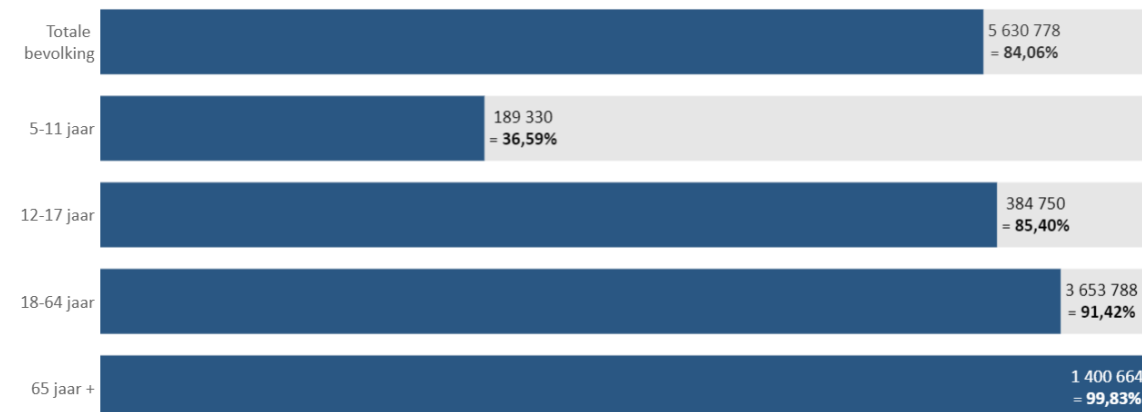
Vlaanderen

5.689.826

84,94% van 6.698.876 inwoners

SOORT BASISVACCINATIE

volledige basisvaccinatie

88,33 % van de totale bevolking binnen ELZ Bonstato heeft een **volledige basisvaccinatie COVID-19** gehad.

Binnen de leeftijdsgroep van **65+** is dit **100%** en binnen de zeer ruime groep van **18-64** jarigen is dit **94,52%**.

We scoren hiermee hoger dan het Vlaamse gemiddelde en hoger dan onze naburige ELZ binnen Regionale Zorgzone 4.

Vanuit gesprekken met de populatiemanager, centrumverantwoordelijke en de medische expert van VC Klein Boom vernemen we dat deze hoge vaccinatiegraad, relatief 'makkelijk' is bereikt. Er werden slechts in beperkte mate specifieke acties opgezet naar doelgroepen. Wel werd er steeds duidelijk gecommuniceerd over de stand van zaken in de vaccinatiecampagne (wie kan wanneer welke prik krijgen, openingsmomenten ect..), het nut van de Covid vaccinatie en was er een callcenter bereikbaar. Ook konden per mail heel wat vragen en bezorgdheden van burgers worden opgevolgd.

Naar specifieke doelgroepen toe werden volgende acties ondernomen. Er werd voornamelijk aandacht besteed aan het uitbouwen van een uitgebreid netwerk.

Bv:

- verschillende gesprekken met sociale diensten en OCMW's (specifiek gericht op vluchtelingen, personen zonder domicilie en bv. woonwagenbewoners).
- Informatiemomenten en rondleiding vaccinatiecentrum voor maatschappelijk werkers van de gemeenten.
- specifieke (online) overlegmomenten met schooldirecties, CLB en Agentschap Opgroeien i.k.v. de vaccinatie van de lagere schoolkinderen. Concreet werden in deze overleg momenten afspraken gemaakt zodat lagere schoolkinderen vlot naar hun afspraak in het vaccinatiecentrum konden komen (tijdens de schooluren) en scholen goed geïnformeerd waren over het verloop van de campagne (prikmomenten... nodige documenten , aandachtspunten ect..). Gelijkaardige overlegmomenten vonden ook plaats met verschillende collectiviteiten die schoolgaande kinderen begeleiden of opvangen (vzw Jeugdorp, Nethedal, Home Marjorie...)
- gerichte digitale communicatie naar huisartsen en apothekers om hen van de juiste informatie te voorzien.
- Voor artsen en apothekers een informatiesessie tijdens het medisch farmaceutisch overleg (MFO).
- contact met verschillende zorg- en armoedeorganisaties.
- Regelmatig overleg met populatiemanagers van andere nabij gelegen VC

Deze strategie van populatiemanagement bleek de juiste te zijn voor onze eerstelijnszone. Duidelijke en heldere communicatie, mogelijkheid om terug te koppelen of vragen te stellen (mail en callcenter) en verbinding maken via contactpersonen of specifieke organisaties/diensten gericht op de doelgroep). We nemen mee dat deze aanpak werkt voor de populatie binnen ELZ Bonstato.

1.8 Samenvatting demografie

ELZ Bonstato heeft een **relatief oudere bevolking** dan het Vlaamse Gewest. De **groene druk is kleiner** binnen onze zone ten opzichte van het Vlaamse Gewest.

De **grijze druk** is binnen ELZ Bonstato **groter** dan het Vlaamse Gewest. We zien een sterke groei van het aantal 80-plussers en weten dat de grootste groep van zorggebruikers uit deze leeftijdscategorie bestaat. Dit zal in de toekomst zorgen voor een sterke toename van het aantal zware zorgbehoevende ouderen binnen onze eerstelijnszone.

Binnen ELZ Bonstato is er een veel **kleiner aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit en een kleiner aandeel mensen met een niet Belgische herkomst** ten opzichte van het Vlaamse Gewest. Deze **verschillen zijn relatief groot** te noemen.

Verder zien we nog dat het aandeel van mensen met een vreemde herkomst binnen de EU binnen ELZ Bonstato kleiner is dan binnen het Vlaamse Gewest. Ook het aandeel van personen met een vreemde herkomst buiten de EU is binnen ELZ Bonstato kleiner dan binnen het Vlaamse gewest. We zien wel een stijging van het aantal personen met een vreemde herkomst en dienen rekening te houden met recente ontwikkelingen die nog niet in de cijfers worden weergegeven (Oekraïne).

Het grootse deel van de **huishoudens** bestaat uit **meerdere personen zonder minderjarige kinderen**. Dit is hetzelfde als binnen de meest ELZ in het Vlaamse Gewest, met uitzondering van een aantal centrumsteden en hun rand. ELZ Bonstato heeft een lager aandeel eenoudergezinnen dan het Vlaamse Gewest. Vooral binnen de gemeente Bonheiden valt dit op.

Op niveau van **gezondheid** scoren we doorgaans gelijk of hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Opvallend is dat we voornamelijk bij **preventieve screenings** (zoals t.a.v. verschillende vormen van kanker en bv preventief tandartsenbezoek) beduidend **hoger** scoren dan het Vlaamse gemiddelde. Verder valt te vermelden dat de prognoses rond dementie een zeer sterke stijging voorspellen. Dit zal gezien het hogere aandeel van ouderen binnen onze zone een duidelijke impact hebben.

2. Sociaal-economische ontwikkelingen binnen ELZ Bonstato

2.1 Inkomens

Om een duidelijk beeld te hebben van onze populatie binnen ELZ Bonstato is het belangrijk om een goed inzicht te hebben in **factoren** zoals o.a. **armoede**¹⁹. In dit hoofdstuk kijken we voornamelijk naar een aantal zeer tastbare factoren die een bepaalde mate van armoede kunnen aantonen zoals o.a. het (fiscale) inkomen. Daarnaast bekijken we een aantal tegemoetkomingen die ook als indicator van armoede of financiële beperkingen kunnen gezien worden.

2.1.1 Fiscaal inkomen

Het fiscale inkomen geeft een indicatie van het inkomen waarover personen of gezinnen de beschikking hebben. De gegevens dateren van 2019. Onderstaande tabel geeft het gemiddelde inkomen per inwoner weer én het gemiddelde per gewijzigde verbruikseenheid. Deze laatste indicator corrigeert voor gezinssamenstelling. Zo wordt er voorkomen dat meerdere kinderen in een gezin (die nog geen inkomen binnenbrengen) het gemiddelde buiten proportie naar omlaag trekt.

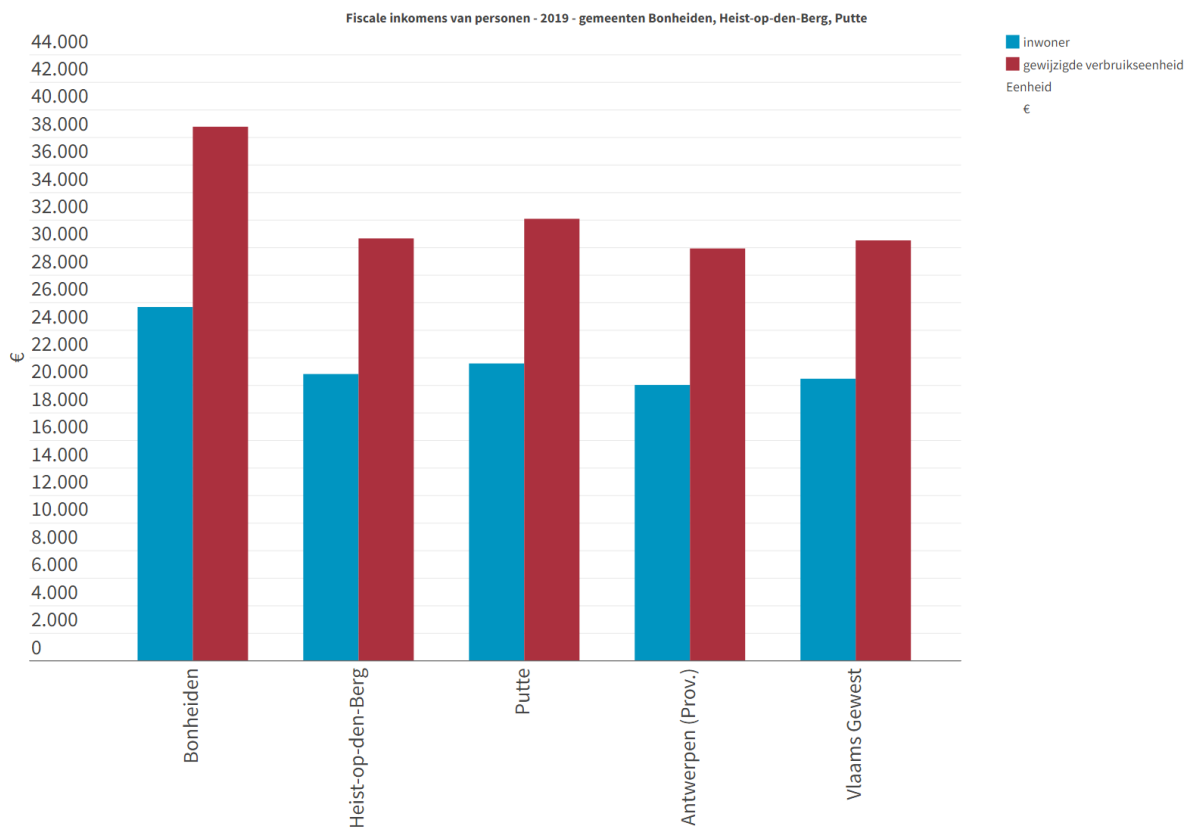
Het gemiddelde netto belastbare inkomen voor de ganse ELZ bedraagt **€21.948** en het gemiddelde netto belastbare inkomen per gewijzigde eenheid ligt op **€32.565**. Beide cijfers liggen **hoger** dan het gemiddelde voor de **Provincie Antwerpen** en het **Vlaamse Gewest**.

	gemeenten totaal	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner	21.948	20.007	20.459
gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid	32.565	29.917	30.504

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Bonheiden scoort hierbij duidelijk hoger dan de andere twee gemeenten binnen onze ELZ.

¹⁹ provincie.incijfers.be – Rapport armoede, gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

2.1.2 Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

Voor ELZ Bonstato zien we in 2020 dat slechts **9.2%** van de **jongeren** (jonger dan 25j) en **7.7%** van de **25-64 jarigen** in de ziekteverzekering een verhoogde tegemoetkoming geniet. Bij de **65plussers** gaat dit om **27.9%**. Deze cijfers liggen beduidend **lager** dan het gemiddelde voor de **Provincie Antwerpen** en het **Vlaamse Gewest**.

Naar leeftijdsklasse - 2020 - gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	Bonheiden	Heist-op-den-Berg	Putte	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
0-24 jaar met verhoogde tegemoetkoming [aantal]	312	1.020	413	105.114	273.251
0-24 jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 0-24 jaar in de ziekteverzekering) [%]	7,8	9,7	9,2	20,4	15,4
25-64 jaar met verhoogde tegemoetkoming [aantal]	420	1.935	721	127.637	379.697
25-64 jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 25-64 jaar in de ziekteverzekering) [%]	5,6	8,4	7,5	13,2	11,1
65+ jaar met verhoogde tegemoetkoming [aantal]	718	3.045	1.227	90.777	364.359
65+ jaar met verhoogde tegemoetkoming (t.o.v. 65+ in de ziekteverzekering) [%]	18,9	30,8	29,5	23,8	25,6

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

Inkomensgarantie (IGO) voor ouderen en gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB)

Beide bijstandsregelingen zijn voorzien voor 65+ die door omstandigheden geen of onvoldoende loopbaan hebben volbracht om een pensioen op te bouwen. Het is dus een goede indicator om armoede bij 65+ in kaart te brengen. Binnen ELZ Bonstato krijgt slechts **3,1% van de 65+'s** een IGO of GIB. Ook hier ligt dus het gemiddelde **lager** dan de Provincie Antwerpen of het Vlaamse Gewest.

Ouderen met inkomensgarantie - 2021 - gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	ouderen met een inkomensgarantie (IGO of GIB) [aantal]	65+ met een inkomensgarantie (IGO of GIB) (t.o.v. 65+) [%]
Bonheiden	91	2,5
Heist-op-den-Berg	326	3,4
Putte	108	2,7
Antwerpen (Prov.)	15.386	4,2
Vlaams Gewest	50.901	3,7

Bron: Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

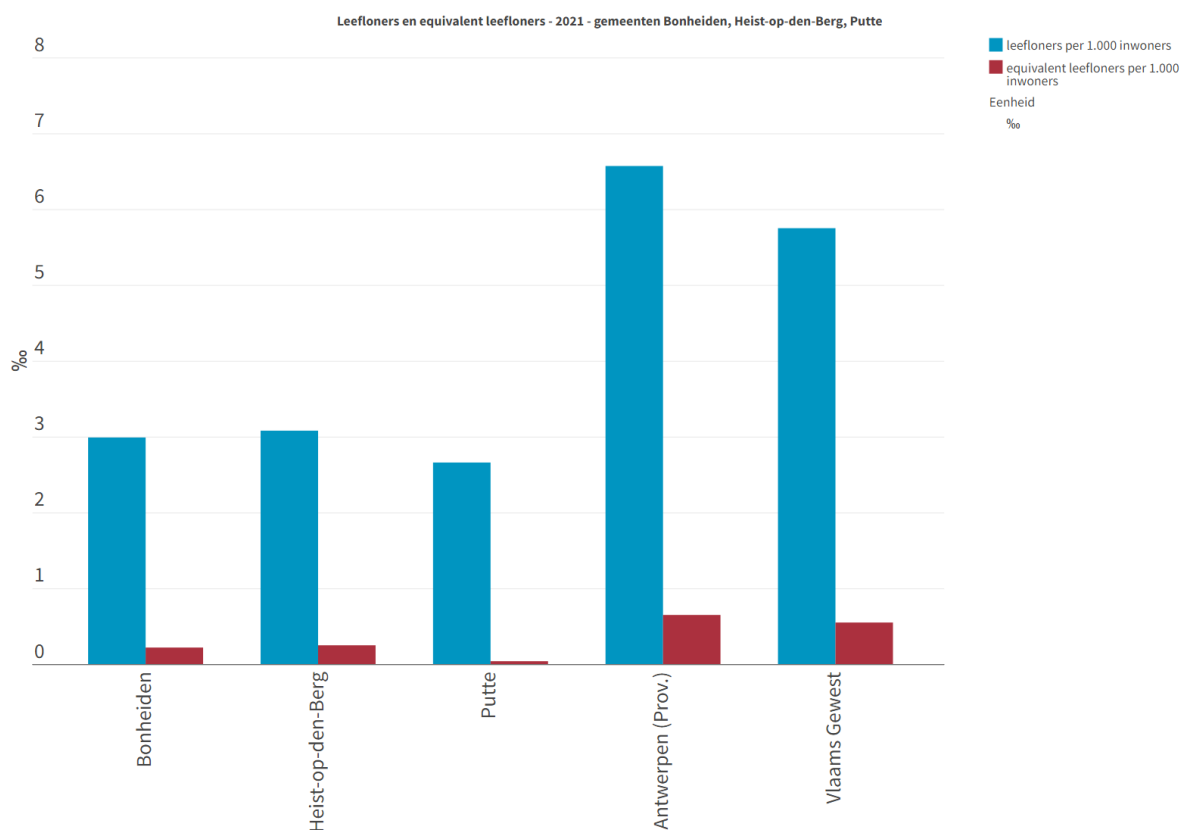
Leefloon en Equivalent Leefloon

Het leefloon is één van de vormen van het recht op maatschappelijke integratie. Het is een minimuminkomen voor de mensen die over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken. Het OCMW gaat na of je inkomsten lager zijn dan het leefloonbedrag. Equivalent leefloon wordt toegekend aan niet-Belgen in het vreemdelingen register.

Aangezien deze bijstand wordt verleend aan personen zonder of met zeer beperkte inkomsten is het een zeer goede indicator voor armoede. Belangrijk is dat gemeentelijke verschillen kunnen te wijten zijn aan verschillen in lokaal beleid van de OCMW's. OCMW's hebben binnen de Federale richtlijnen nog een aanzienlijke autonomie m.b.t. de invulling van de toekenningsvoorwaarden. Dit kan een impact hebben op het aantal leefloon toewijzingen binnen een bepaalde gemeente.

We zien in onderstaande tabel duidelijk dat het percentage (equivalent) leefloners ook weer **duidelijk lager ligt**, met **2,96%** en **0,19%** in vergelijking met de Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest.

Dit lijkt logisch gezien ook het lagere aandeel van niet-Belgen in de ELZ Bonstato en het gemiddelde hogere inkomen van de populatie.

Bron: POD Maatschappelijke integratie | provincies.incijfers.be

2.2 Socio-Economische Positie

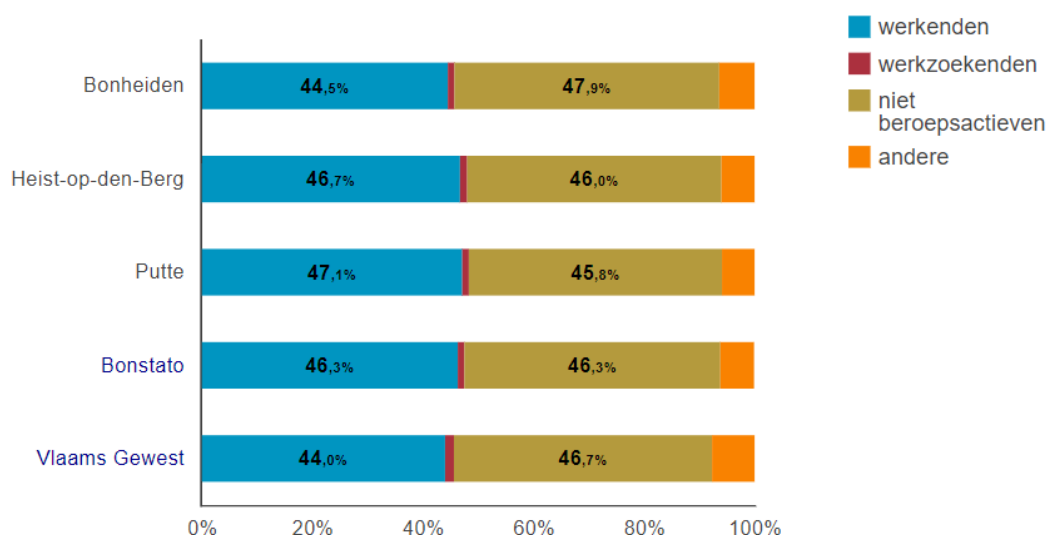
De Socio-economische positie wordt onderverdeeld in 4 categorieën.

- Werkende bevolking (loontrekkende, zelfstandigen en helpers)
- Werkzoekende met een uitkering
- Niet beroep actieve groep (krijgt wel een uitkering bv. pensioen, leefloon....)
- Andere (bv. grensarbeiders... geen link met Belgische Sociale Zekerheid....)

Binnen ELZ Bonstato heeft **46,3% een job**. **1,2%** van de populatie is **werkzoekende** met een uitkering en **46,3%** is **niet beroepsactief**. 6,1% van de populatie binnen ELZ Bonstato is niet gekend bij de Sociale Zekerheid²⁰.

In vergelijking met het **Vlaamse Gewest** is er binnen ELZ Bonstato een **groter aandeel werkende**, een **even groot aandeel werkzoekende** en een **ongeveer even groot aandeel niet-actieven**. Er is een **kleiner aandeel 'anderen'**.

Grafiek 7 | Socio-economische positie, % t.o.v. alle inwoners (2019)

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

2.2.1.1 Kansarmoede en herkomst

We zien dat in ELZ Bonstato, binnen de populatie groep **“zonder vreemde herkomst”** het aandeel **leefloners** slechts op **1,0%** ligt. Binnen de groep met een **vreemde EU-herkomst** ligt dit aandeel op **0,4%** en voor de groep **van vreemden met een niet-EU herkomst** ligt dit op **2,8%**.

Het lijkt dus zo te zijn dat binnen bepaalde bevolkingsgroepen, met name de groep van personen met een niet EU-afkomst het aandeel leefloners hoger ligt²¹. Als men

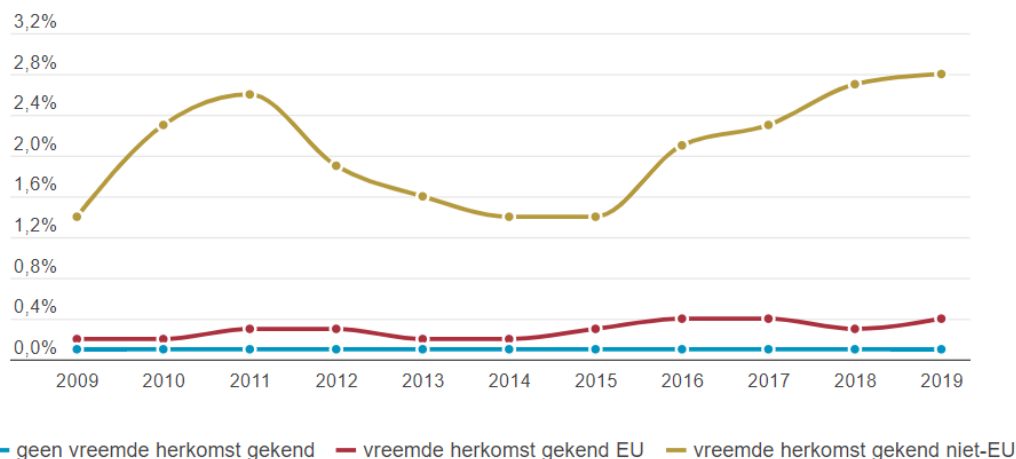
²⁰ provincie.incijfers.be – Rapport kerncijfers ELZ Bonstato

²¹ provincie.incijfers.be – Rapport Nationaliteit en Herkomst – gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

het leefloon als een indicator van armoede beschouwt zou men dus kunnen zeggen dat deze groep een relatief klein aandeel heeft dat als armer kan worden beschouwd.

Wanneer we naar de evolutie binnen deze specifieke groep kijken, zien we dat dit percentage stijgende is t.o.v. 2015.

Grafiek 17 | Evolutie personen met een leefloon/financiële hulp naar herkomst, % t.o.v. herkomstgroep (2009-2019)

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

2.2.2 Niet-werkende werkzoekende

Op 1/1/2021 waren er in ELZ Bonstato **1.744 werkzoekenden zonder werk**²². Dit is **3,8%** van de bevolking op een **beroepsactieve leeftijd (18-64j)**. Dit aandeel ligt binnen ELZ Bonstato **lager** dan in het **Vlaamse Gewest**. **304 personen** uit deze groep waren **jonge mensen (18-24j)**. Voor de volledige groep van jongeren (18-24j) is dit **5,6%**, wat opnieuw **lager** is dan het **Vlaamse Gewest**.

Tabel 9 | Werkzoekenden zonder werk, aantal en % t.o.v. leeftijdsgroep (2021)

	WZW [aantal]	WZW (t.o.v. inwoners 18-64 jaar) [%]	WZW 18-24 jaar [aantal]	WZW 18-24 jaar (t.o.v. inwoners 18-24 jaar) [%]
Bonheiden	332	3,8	48	3,9
Heist-op-den-Berg	1.008	3,9	183	6,1
Putte	404	3,7	73	5,9
Bonstato	1.744	3,8	304	5,6
Vlaams Gewest	206.139	5,2	31.172	6,1

Bron: VDAB en Rijksregister | provincies.incijfers.be

²² provincie.incijfers.be – Rapport kerncijfers ELZ Bonstato

2.2.2.1 Werkende naar herkomst

Binnen ELZ Bonstato bedraagt het aandeel **werkenden** in 2019 **46,3%**. Voor personen met een **Belgische herkomst** is dit **46,8%** en voor personen met een **buitenlandse EU- herkomst** **47,3%** en **36%** voor mensen met een **buitenlandse niet- EU-herkomst**²³.

Tabel 16 | Werkenden naar herkomst, % t.o.v. alle inwoners of herkomstgroep (2019)

	werkenden (t.o.v. inwoners)	werkenden geen vreemde herkomst gekend (t.o.v. geen vreemde herkomst gekend)	werkenden vreemde herkomst EU (t.o.v. vreemde herkomst EU)	werkenden vreemde herkomst niet-EU (t.o.v. vreemde herkomst niet-EU)
gemeenten totaal	46,3	46,8	47,3	36,0
Antwerpen (Prov.)	43,0	45,9	41,3	31,3
Vlaams Gewest	44,0	46,2	41,5	32,5

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Zoals in de tabel te zien is liggend deze percentages **hoger** dan in de **Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest**.

2.3 Betalingsmoeilijkheden

Wanneer men ervan uit gaat dat voornamelijk personen met een beperkt inkomen met betalingsmoeilijkheden te maken krijgen kan dit een indicator zijn van armoede.

Gezien de huidige prijsstijgingen van o.a. energie, voeding,... moeten we er ons van bewust zijn dat deze indicator in de toekomst niet enkel meer een indicatie van armoede zal zijn voor gezinnen of personen met een beperkt inkomen. De huidige voorspellingen zijn immers dat meer (lagere)middenklasse gezinnen met deze vorm van armoede in aanraking kunnen komen.

In onze ELZ zien we dat **slechts 2,3%** van de totale kredietnemers kampt met **achterstallige betalingen**. Ook dit percentage ligt **lager** dan in de **Provincie Antwerpen** of het **Vlaamse Gewest**²⁴.

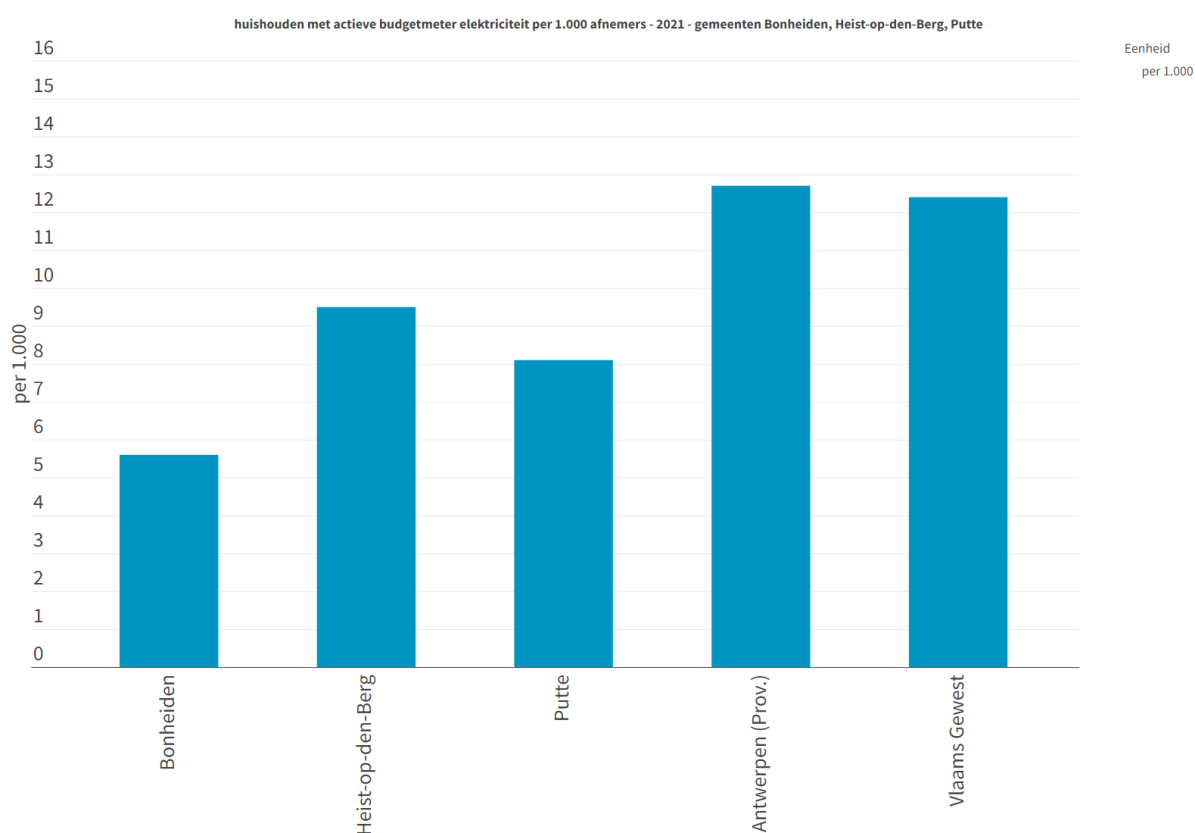
²³ provincie.incijfers.be – Rapport Nationaliteit en Herkomst – gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

²⁴ provincie.incijfers.be – Rapport armoede, gemeenten Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

2.4 Energie armoede

Energiearmoede is een term die wordt gebruikt voor huishoudens waarvan de uitgaven aan energiekosten niet (meer) in verhouding zijn met hun inkomen. Men ervaart moeilijkheden in het betalen van de energiefacturen en loopt zo het risico dat de netwerkbeheerder een budgetmeter moet plaatsen. Via deze meter kan enkel op voorhand betaalde energie afgenomen worden. Het al dan niet bezitten van een budgetmeter kan dus een indicatie zijn van betalingsmoeilijkheden.

In 2021 moesten **270 gezinnen** binnen ELZ Bonstato beroep doen op een **budgetmeter** elektriciteit²⁵. Dit is 8,4 per 1000 afnemers. Deze aantallen liggen lager dan Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest.

Bron: Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) | provincies.incijfers.be

²⁵ provincie.incijfers.be – Rapport Armoede – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

2.5 Samenvatting sociaal economische ontwikkelingen

Het gemiddelde netto belastbare inkomen voor de ganse ELZ bedraagt **€21.948** en het gemiddelde netto belastbare inkomen per gewijzigde eenheid ligt op **€32.565**. Beide cijfers liggen **hoger** dan het gemiddelde voor de **Provincie Antwerpen** en het **Vlaamse Gewest**. Bonheiden scoort hierbij duidelijk hoger dan de andere twee gemeenten binnen onze ELZ.

Het aantal tegemoetkomingen zoals bv. verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering, IGO en GIB en leefloon en equivalent leefloon liggen lager dan het gemiddelde voor de Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest.

De socio-economische positie van een populatie wordt onderverdeeld in 4 categorieën.

- Werkende bevolking (loontrekkende, zelfstandigen en helpers)
- Werkzoekende met een uitkering
- Niet beroep actieve groep (krijgt wel een uitkering bv. pensioen, leefloon....)
- Andere (bv. grensarbeiders... geen link met Belgische Sociale Zekerheid....)

Binnen ELZ Bonstato heeft 46.3% een job. 1.2% van de populatie is werkzoekende met een uitkering en 46.3% is niet beroepsactief. 6.1% van de populatie binnen ELZ Bonstato is niet gekend bij de sociale zekerheid.

In vergelijking met het Vlaamse Gewest is er binnen ELZ Bonstato een groter aandeel werkende, een even groot aandeel werkzoekende en een ongeveer even groot aandeel niet-actieven. Er is een kleiner aandeel 'anderen'.

We zien dat slechts 2.3% van de totale kredietnemers kampt met achterstallige betalingen. Ook dit percentage ligt lager dan in de Provincie Antwerpen of het Vlaamse Gewest. In 2021 moesten 270 gezinnen binnen ELZ Bonstato beroep doen op een budgetmeter elektriciteit. Dit is 8,4 per 1000 afnemers. Deze aantallen liggen lager dan Provincie Antwerpen en het Vlaamse Gewest. Deze laatste 2 factoren kunnen indicatoren van armoede zijn. Gezien de huidige prijsstijgingen van energie, voeding ect... moeten we er ons van bewust zijn dat deze indicator in de toekomst niet enkel meer een indicatie van armoede zal zijn voor gezinnen of personen met een beperkt inkomen. De huidige voorspellingen zijn immers dat ook steeds meer (lagere)middenklasse gezinnen met deze vorm van armoede te maken zullen krijgen.

3 Sociaal-Culturele ontwikkelingen

3.1 Informele zorg

“Informele zorg wordt opgevat als **alle zorg en ondersteuning geboden door niet-professionelen waarbij verschillende verschijningsvormen bestaan zoals: zelfzorg, mantelzorg occasionele zorg of vrijwilligerswerk**”²⁶

In dit hoofdstuk bekijken we een evaluatie die beschikbaar is vanuit gemeente Bonheiden rond de mantelzorgpremie die zij aanbieden.

Voor gemeenten Heist-op-den-Berg en Putte zijn deze gegevens momenteel niet beschikbaar. Putte biedt volgens de website van de gemeente een premie aan voor mantelzorgers. In Heist-op-den-Berg is dit de thuiszorgondersteuning.

3.1.1 Mantelzorg in Bonheiden

Uit de evaluatie van de Mantelzorgpremie²⁷ in de gemeente Bonheiden voor **het jaar 2021** blijkt dat er in totaal **109 aanvragen** werden ingediend, waarvan er uiteindelijk **88 zijn toegekend**.

Redenen om de premie niet toe te kennen waren o.a.:

- onvolledige aanvragen,
- zorgbehoevende woont niet in de thuisomgeving...
- de mantelzorger is niet woonachtig in de gemeente Bonheiden

Wat de onvolledige aanvragen betreft wordt aangegeven dat vanuit de dienst Thuiszorg alle nodige informatie (meermaals) werd aangereikt, maar dat de aanvraag uiteindelijk toch niet werd ingediend.

Vanuit de werkgroepen op de beleidsdag Bonstato (dd. 8/10/2022)²⁸ onthouden we dat er een groeiende bezorgdheid is rond beperkte digitale vaardigheden binnen de populatie. Dit gebrek aan vaardigheden vormen mogelijk een drempel tot het verkrijgen van een aantal sociale voordelen.

Wanneer we kijken naar de **leeftijd van de mantelzorgers** dan zien we dat het grootste aandeel (30%) zich bevindt in de leeftijdscategorie van **60-65j**. De **zorgbehoevende** is in de meeste gevallen (45%) tussen de **80 en 89 jaar** oud.

In bijna de helft van de gevallen (48%) gaat het om kinderen van de zorgbehoevende die de rol van mantelzorger opnemen, gevolgd door een partner (32%) of relaties

Wist je dat...

er in Bonheiden een klooster 'Abdij van Bethlehem' is waar momenteel een 6-tal

²⁶ Kenniscentrum Welzijn, Wonen en Zorg - <https://www.kenniscentrumwwz.be/informele-zorg>

²⁷ Evaluatie Mantelzorgpremie gemeente Bonheiden, zie bijlage 4

²⁸ Verslag zie bijlage 2

als ouder, kloosterzuster, broer/zus, kleinkinderen, buren.

In **64%** van de gevallen is de mantelzorger ook **de enige** die deze **zorg aanbiedt**. Slechts 32% wordt nog ondersteunt door een extra persoon.

De meest voorkomende attesten bij de zorgbehoevende zijn de goedkeuring van het zorgbudget (48%), gevolgd door de BEL-profiel foto en het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood.

Opvallend blijkt uit de evaluatie dat bijna alle aanvragen ingediend werden via het 'digitale aanvraagformulier' en dat alle mantelzorgers de frequentie van 'dagelijks' hebben aangeduid.

Verder neemt men mee uit deze evaluatie dat er sinds juni 2021 ongeveer een 5-tal aanvragen per maand binnenkomen. Men merkt op dat dienstverlening zoals poetsdienst, klusdienst en warme maaltijden erg ondersteunend kunnen zijn voor de mantelzorger. Dit jaar worden er geen wijzigingen meer aangebracht in de indicatoren. In november 2022 zal opnieuw een evaluatie plaatsvinden, waarna de indicatoren eventueel kunnen uitgebreid worden naar de buurgemeenten en naar kinderen die door de week op een internaat verblijven maar in het weekend naar huis komen.

Zoals in hoofdstuk 1 omschreven wordt er een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen verwacht binnen ELZ Bonstato, wat ook een impact zal hebben op de mantelzorg in het algemeen.

3.1.2 Mantelzorg in Putte

Via de website van Gemeente Putte zien we dat ook daar de mogelijkheid bestaat om onder bepaalde voorwaarden een Mantelzorgpremie aan te vragen. Er is tevens een folder beschikbaar waarin alle mogelijke ondersteuning aan ouderen binnen de regio wordt toegelicht.

3.1.3 Thuiszorgtoelage Heist-op-den-Berg

Deze toelage wordt onder bepaalde voorwaarden één keer per kalenderjaar uitbetaald. Men dient de aanvraag elk jaar te vernieuwen.

3.2 Vrijwilligerswerk en sociaal culturele initiatieven

Het is niet eenvoudig om een exact beeld te krijgen over het aantal actieve vrijwilligers binnen ELZ Bonstato. Cijfers in de Lokale Vrijtijdsmonitor zijn gedateerd (2017). Wat we wel kunnen meegeven is dat er bij de opstart van het vaccinatiecentrum in 2021 ongeveer 900 personen zich engageerden als vrijwilliger (zowel medisch geschoold als logistiek). Tot op heden blijft het vaccinatiecentrum over een ruime pool aan vrijwilligers beschikken.

Bij navraag bij **de lokale besturen** over hun inzet van vrijwilligers is er binnen lokale besturen Putte en Bonheiden een gelijkaardig verhaal. Zij zetten in heel wat diensten vrijwilligers in, gaande van het dienstencentrum tot de bibliotheek, buitenschoolse kinderopvang, milieudienst. Binnen de gemeente Heist-op-den-Berg kwam men in 2021 op 916 unieke vrijwilligers²⁹, uitsluitend werkzaam binnen het lokale bestuur. Voor vrijwilligers worden een intakegesprek, vorming en intervisie en een jaarlijks ontbijt voorzien.

Ook heel wat voorzieningen en verenigingen binnen ELZ Bonstato doen beroep op vrijwilligers maar er zijn geen exacte cijfers beschikbaar.

In geen van de drie lokale besturen binnen ELZ Bonstato is een 'straathoekwerker' werkzaam. Recent is er wel in Heist-op-den-Berg binnen het team gelijke kansen een **jeugdopbouwwerker** gestart die outreachend (kwetsbare) jongeren opzoekt. Dit om op plaatsen aanwezig te zijn waar jongeren vaak te vinden zijn zoals bushaltes, sporthal, hangplekken,... Hierdoor krijgt men een beter beeld op wat er leeft en kan men jongeren actief toeleiden naar het juiste aanbod (hulpverlening, vrije tijd,...). Deze jeugdopbouwwerker doet ook aan bemiddeling in straten waar er soms problemen zijn zoals bij drukke bushaltes, rond een schoolomgeving,...

Bijzondere doelgroepen

Binnen Heist-op-den-Berg is er een vereniging waar kansarmen en niet kansarmen samen de strijd tegen armoede en uitsluiting aangaan. Zij zijn actief binnen de regio Heist-op-den-Berg. **VZW Den Draai** werkt volledig met vrijwilligers en is erkend als organisatie waar armen het woord nemen (aangesloten bij Netwerk Armoede). Zij bieden wekelijkse ontmoetingsmomenten aan, uitstappen, administratieve ondersteuning (hulp bij formulieren) maar vertalen ook de noden van de doelgroep naar het lokaal bestuur en lokale verenigingen.

VZW Mondiale Werken

Deze vzw heeft zijn basis in Lier maar is ook actief binnen de gemeenten Putte en Bonheiden. Zij ondersteunen (erkende) vluchtelingen in allerlei zaken zoals, woonhulp, Nederlandse les, zoektocht naar werk, vervoer ect..

Ook deze organisatie draait hoofdzakelijk op vrijwilligers.

Bovendien bieden zij ondersteuning: COVID crisis (a.d.h.v. sensi-ambassadeurs waarbij mensen uit de eigen doelgroepen info doorgeven in de eigen taal) en de Oekraïne crisis (o.a. aanleveren van vrijwillige tolken, netwerk).

3.3 Sport en Vrije Tijd

Binnen de drie gemeenten van ELZ Bonstato is er een ruim aanbod aan activiteiten rond Sport en Vrije Tijd.

Op de websites van de drie lokale besturen vinden we een aanbod m.b.t.:

²⁹ Informatie van lokaal bestuur Heist-op-den-Berg – aantal vrijwilligers per beleidsdomein in 2021, zie bijlage 5

- Culturele activiteiten (en een aanbod tot tegemoetkoming voor mensen in armoede)
- Verenigingen
- Sport (ook G-sport)
- Evenementen
- Toerisme

3.4 Samenvatting Sociaal- Culturele ontwikkelingen

Binnen ELZ Bonstato zijn er meerdere informele initiatieven zijn die zich richten op het aanbieden van zorg. De lokale besturen Bonheiden en Putte bieden een Mantelzorgpremie aan voor mantelzorgers die woonachtig zijn binnen de gemeente en de zorg dragen voor een PZON die ook binnen diezelfde gemeente verblijft. Voor lokaal bestuur Heist-op-den-Berg is dit de thuiszorgondersteuning.

Opvallend in de evaluatie van de Mantelzorgpremie, uitgereikt in Bonheiden, is dat het grootste aandeel van de mantelzorgers deze zorg alleen draagt. Vaak betreft het ook personen binnen de leeftijdscategorie van 60-65 jarigen. Zoals in hoofdstuk 1 omschreven wordt er een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen verwacht binnen ELZ Bonstato, wat ook een impact zal hebben op de mantelzorg in het algemeen.

Verder zien we dat er heel wat vrijwilligers actief zijn binnen ELZ Bonstato en dit binnen zeer uiteenlopende domeinen. We vinden hen terug in verenigingen, voorzieningen maar ook binnen heel wat diensten van de Lokale Besturen en binnen het vaccinatiecentrum.

4 Ecologische ontwikkelingen

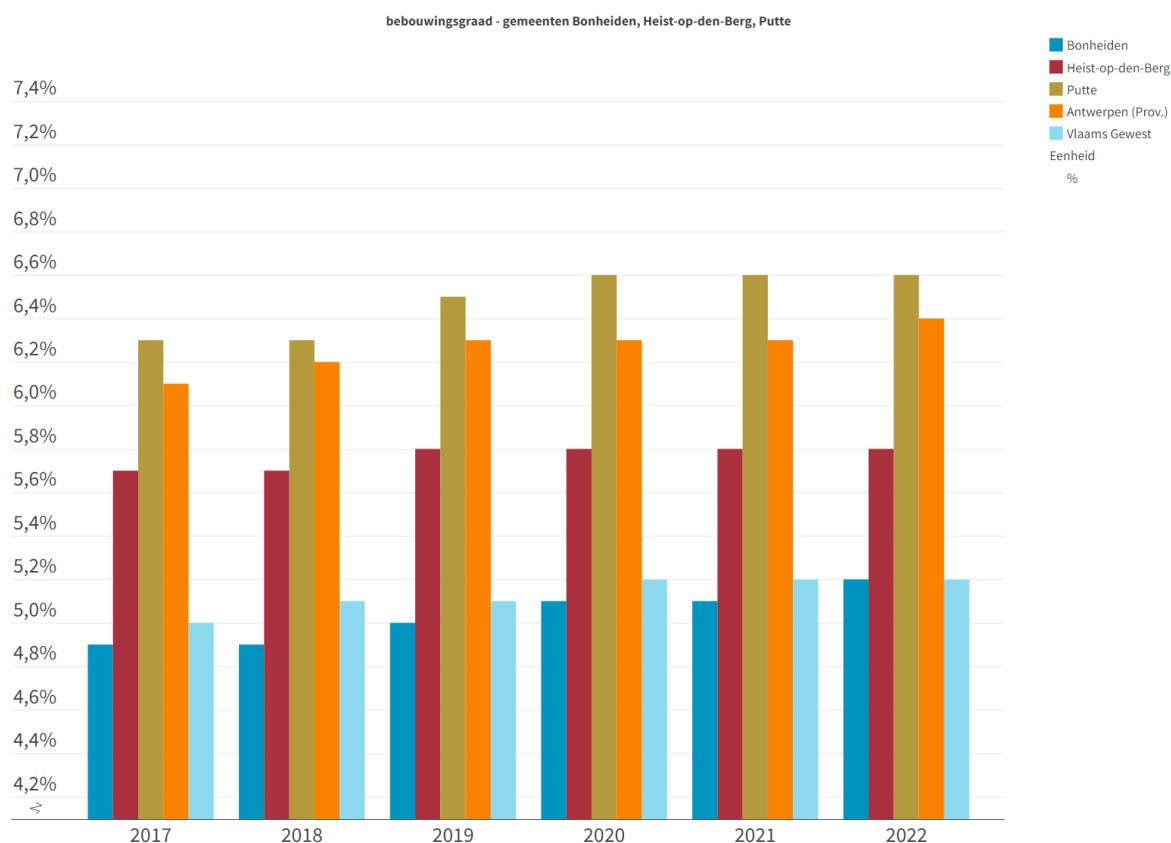
4.1 Wonen

4.1.1 Bebouwingsgraad

De bebouwingsgraad geeft een beeld van het aandeel van de ruimte binnen onze eerstelijnszone dat wordt ingenomen door gebouwen (los van hun functie). De grafiek toont de evolutie sinds 2017³⁰.

We zitten tussen het Vlaamse Gewest en de Provincie Antwerpen in met een bebouwingsgraad van **5,9% in 2022**.

Wanneer we de vergelijking maken met ELZ Klein Brabant-Vaartland (ELZ die op inwonersaantal overeenkomt) dan zien we dat de bebouwingsgraad daar aanzienlijk hoger ligt. (7%)

Bron: GRB | provincies.incijfers.be

³⁰ Provincie.incijfers.be – Rapport Wonen – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

4.1.2 Woongelegenheden

Woonfunctie

In hoeverre zijn de gebouwen binnen onze ELZ bedoeld om in te wonen? Binnen ELZ Bonstato heeft **98.9%** van de gebouwen een **woonfunctie**³¹.

Woongelegenheden naar woonfunctie - 2021 - gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

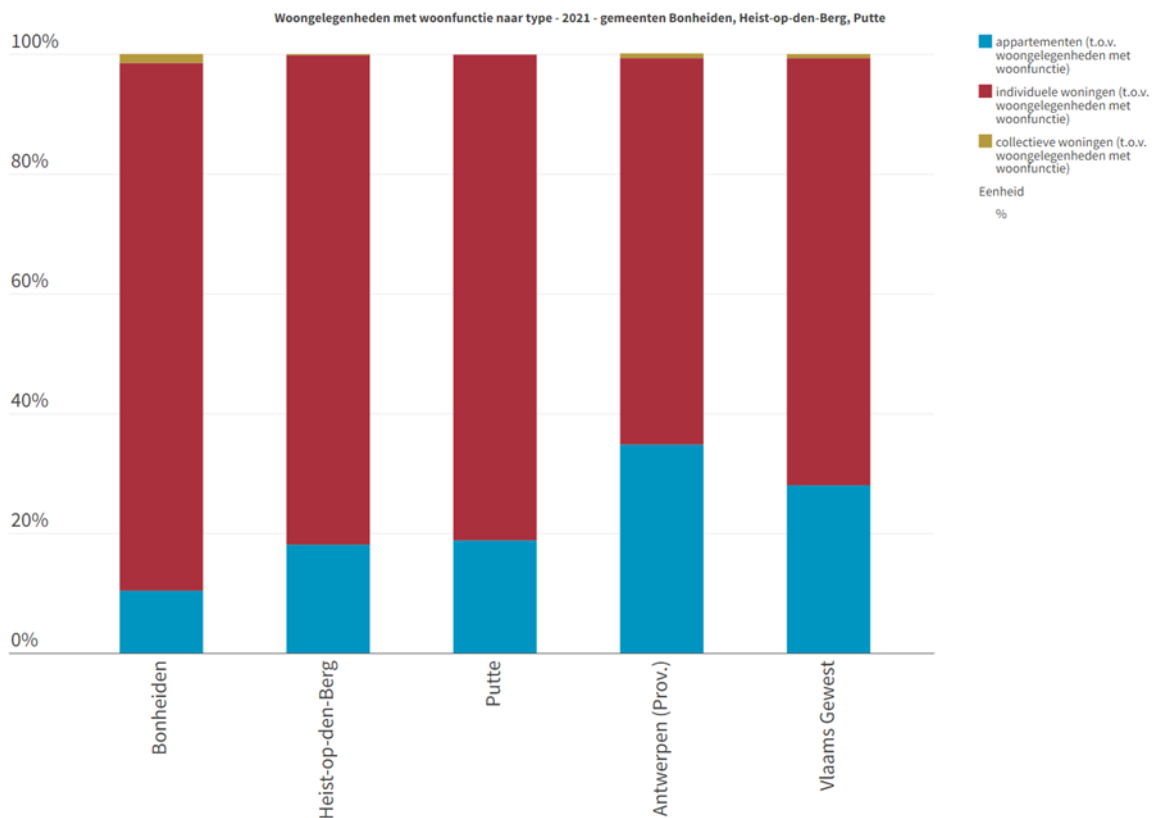
	met woonfunctie [aantal]	met woonfunctie (t.o.v. woongelegenheden) [%]	zonder woonfunctie [aantal]	zonder woonfunctie (t.o.v. woongelegenheden) [%]
Bonheiden	6.573	98,9	70	1,1
Heist-op- den-Berg	20.295	99,0	196	1,0
Putte	8.281	98,5	128	1,5
Antwerpen (Prov.)	902.936	98,7	12.188	1,3
Vlaams Gewest	3.267.222	98,9	36.344	1,1

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Wanneer we dan verder kijken naar het type woningen (met woonfunctie) dan zien we volgende verdeling.

³¹ Provincie.incijfers.be – Rapport Wonen – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het **grootste aandeel woningen** in onze ELZ zijn **individuele woningen**. Enkel gemeenten Bonheiden en Heist-op-den Berg beschikken over collectieve woongelegenheden.

Wist je dat...

er in de gemeente Booischot een terrein voor woonwagendwoning is?

Woongelegenheden naar type en grootte

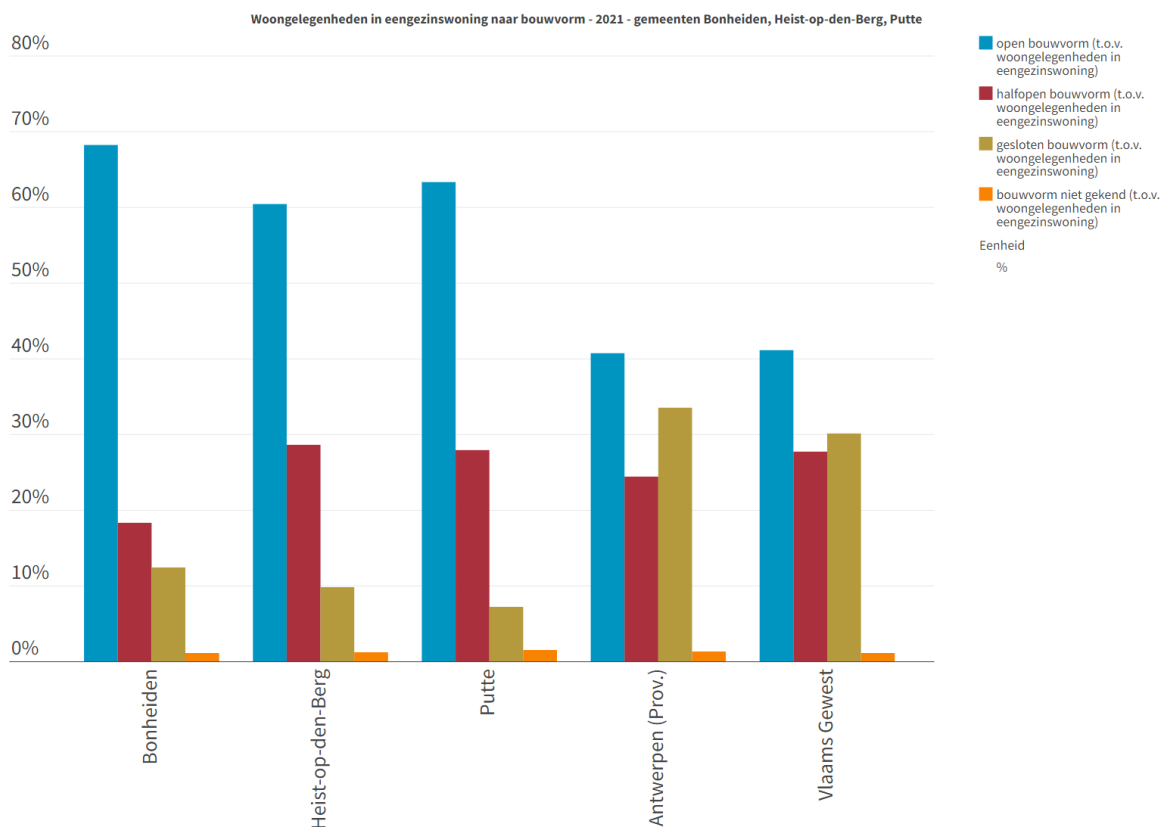
Binnen ELZ Bonstato hebben we **28.491 eengezinswoningen (80.2%)** en **7.052 (19.8%) meergezinswoningen**. Binnen de meergezinswoningen zien we dat 39.4% bestaat uit woningen met maximum 5 woongelegenheden, 26.2% bestaat uit woningen met 6-10 woongelegenheden en 34.4% bestaat uit woningen met meer dan 10 woongelegenheden.

Woongelegenheden naar woningtype en grootte - 2021 - gemeenten Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Putte

	Bonheiden	Heist-op-den-Berg	Putte	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
woongelegenheden in eengezinswoningen [aantal]	5.722	16.238	6.531	517.888	2.193.089
woongelegenheden in meergezinswoningen [aantal]	921	4.253	1.878	397.236	1.110.477
meergezinswoningen met maximaal 5 woongelegenheden (t.o.v. meergezinswoningen) [%]	38,7	39,3	39,9	41,7	35,5
meergezinswoningen met 6-10 woongelegenheden (t.o.v. meergezinswoningen) [%]	23,6	26,2	27,4	20,1	19,5
meergezinswoningen met meer dan 10 woongelegenheden (t.o.v. meergezinswoningen) [%]	37,8	34,5	32,6	38,2	45,0

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Tenslotte kijken we ook nog even naar de 'bouwvorm'. Opvallend is toch wel dat **62.2%** van de woongelegenheden binnen de eengezinswoningen, **open bebouwingen** zijn, **26.4%** zijn **halfopen bebouwingen** en **slechts 9.7%** is een **gesloten bebouwing**³².

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

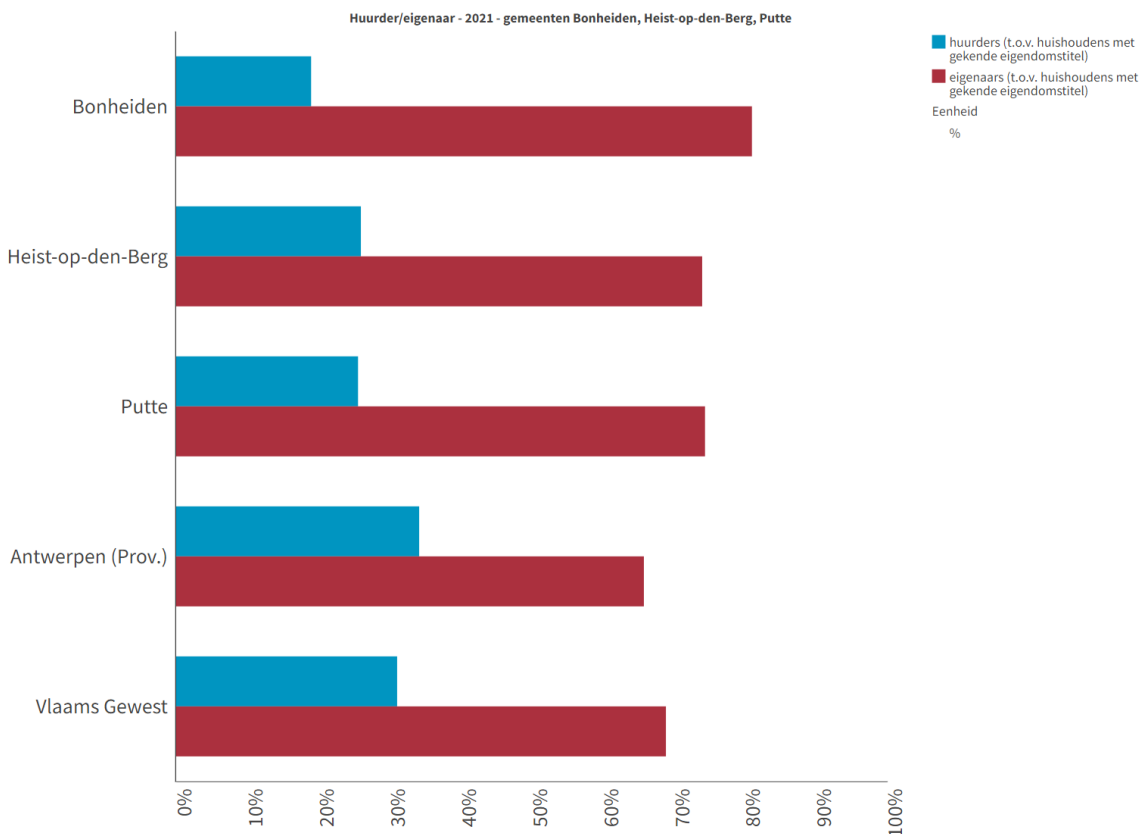
³² Provincie.incijfers.be – Rapport Wonen – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

In de gemeente Heist-op-den-Berg vinden we een gemeentelijk woonwagenvak. Dit woonwagenvak telt een 25-tal bewoners en werd in 2015 volledig vernieuwd (sanitaire voorzieningen). Sinds 2011 is er vanuit het lokaal bestuur een vaste coördinator voor het terrein. Zij fungeert als brugfiguur/aanspreekpunt voor de bewoners.

Vanuit terugkoppelingsgesprekken met deze coördinator (o.a. m.b.t. covid-vaccinatie) nemen we mee dat deze doelgroep soms terughoudend staat t.o.v. bepaalde “gezondheidsthema’s”(bv; vaccinatie) en dat hen aanspreken het vlotste gaat via het aanspreekpunt.

4.1.3 Huurders en eigenaars

Het aandeel huurders binnen ELZ Bonstato is aanzienlijk lager dan het gemiddelde in de Provincie Antwerpen en het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest³³. **75.4%** van de woongelegenheden zijn **huiseigenaars** t.o.v. 65.8% (Antwerpen) en 68.9% (Vlaamse Gewest).

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

³³ provincie.incijfers.be – rapport Wonen – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

4.2 Sociaal Wonen

4.2.1 Sociale huurwoningen

Binnen ELZ Bonstato zijn een aantal partners betrokken op het thema Sociale Huisvesting

HKH: Maatschappij voor Huisvesting

Deze organisatie is actief binnen **Heist-op-den-Berg en Putte** (incl. deelgemeenten)³⁴. Zij bieden zowel huur-als koopwoningen aan volgens een systeem van een wachtlijst. Men moet aan bepaalde voorwaarden voldoen om in aanmerking te komen voor verhuur of verkoop.

Op 9/9/22 vond er een kennismakings- en uitwisselingsgesprek plaats met Greet Croon, diensthoofd Administratie en Bewonerszaken³⁵. In dit gesprek kwamen volgende zaken aan bod:

- Vanuit de omgevingsanalyse zien we dat er een mooie aanbod van sociale huisvesting bestaat in onze regio. Slechts 4% schrijft zich effectief in op een wachtlijst. Hoe komt dit?
 - Mogelijke oorzaak ligt in het feit dat sociale huisvesting nog steeds een “slecht imago “ heeft. Veel mensen denken niet dat ze in aanmerking komen. Ook voor andere sociale voordelen is dit mogelijk zo, bv. toelagen OCMW, energie,...
 - Andere mogelijke oorzaak is dat regio Heist-op-den-Berg nog ‘redelijk’ betaalbaar is op de woningmarkt
- De Huisvestingsmaatschappij wordt meer en meer geconfronteerd met problematieken van eenzaamheid. Vooral in gebieden waar er geen openbaar vervoer is zoals deelgemeente Wiekevorst.
- Veel weigeringen of niet reageren, bijvoorbeeld omwille van gebrek aan buitenruimte
- er is een nood om het aanbod en/of het bestaan van de huisvestingsmaatschappij bekender te maken (bv. promo inkijkdag Moretuswijk)
- Goede lokale samenwerking (OCMW, Netwerktafels, Politie en bv Welzijnsraad...
- Taal is heel vaak een probleem. Men moet meer kunnen inzetten op omgaan met anderstaligen.. (ook bv. qua briefwisseling)

CV Zonnige Kempen

Actief op o.a. grondgebied Heist-op-den-Berg³⁶ (en heel wat Kempische Gemeenten). Ook zij bieden Sociale huur- en koopwoningen aan.

³⁴ Maatschappij voor Huisvesting - <https://www.huisvestingheistputte.be/Over-ons/Wie-zijn-we>

³⁵ Verslaggeving zie bijlage 3

³⁶ Zonnige Kempen - <https://www.zonnigekempen.be/waarom-zonnige-kempen/>

Woonpunt Mechelen (vroeger: Kleine Landeigendom Mechelen en omstreken)

Onder meer werkzaam in Bonheiden, Putte en Heist-op-den-Berg. Zij bieden enkel sociale woningen in verkoop³⁷ aan en bieden tevens ook (onder bepaalde voorwaarden) sociale leningen aan.

SVK Onderdak

Sociaal Verhuurkantoor Onderdak³⁸ huurt woningen, appartementen en studio's van particuliere eigenaars/verhuurders en biedt deze woningen aan de meest sociaal kwetsbare. Om in aanmerking te komen moet men aan bepaalde voorwaarden voldoen. Er gelden tevens andere voorrangregels dan bij de meeste sociale huisvestingsmaatschappijen. SVK Onderdak is werkzaam in de 3 gemeenten binnen ELZ Bonstato. Zij behoren recent tot de organisatie van HKH.

Volkswoningen Van Duffel

Sociale huisvestingsmaatschappij die sociale woningen verhuurt o.a. in gemeente Bonheiden, maar ook in Duffel, Mechelen, Kontich.

In geval van acute noodsituaties voorzien de lokale besturen nog in een aantal noodwoningen/doorgangswoningen of transitwoningen van het OCMW. Zij bepalen zelf hoe deze worden toegewezen. Ook is er binnen iedere gemeente minstens een lokaal opvangsinitiatief (LOI) beschikbaar voor asielzoekers.

Binnen de drie gemeenten van ELZ Bonstato waren in 2021 in totaal **1.841 sociale huurwoningen**³⁹ beschikbaar. Per 100 huishoudens zijn er dus 5,7 sociale huurwoningen. Dit aandeel is gelijklopend met het Vlaamse Gewest.

Vergelijkend met een ELZ, die met het inwonersaantal dicht aanleunt tegen onze ELZ, zien we dat ELZ Klein Brabant-Vaartland 3.124 sociale huurwoningen aanbied op hun grondgebied.

Tabel 10 | Sociale huurwoningen (2021)

	huurwoningen SHM	huurwoningen SVK	sociale huurwoningen (SHM + SVK)
gemeenten totaal	1.740	101	1.841
Antwerpen (Prov.)	49.240	2.995	52.235
Vlaams Gewest	159.217	12.412	171.629

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

³⁷ Woonpunt Mechelen: <https://www.klemo.be/sociale-woningen-te-koop/>

³⁸ Sociaal verhuurkantoor Onderdak: <https://www.svkonderdak.be/>

³⁹ Provincie.incijfers.be – Rapport Wonen – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

Tabel 10 | Sociale huurwoningen en kandidaat sociale huurders, aantal en % t.o.v. particuliere huishoudens (2021)

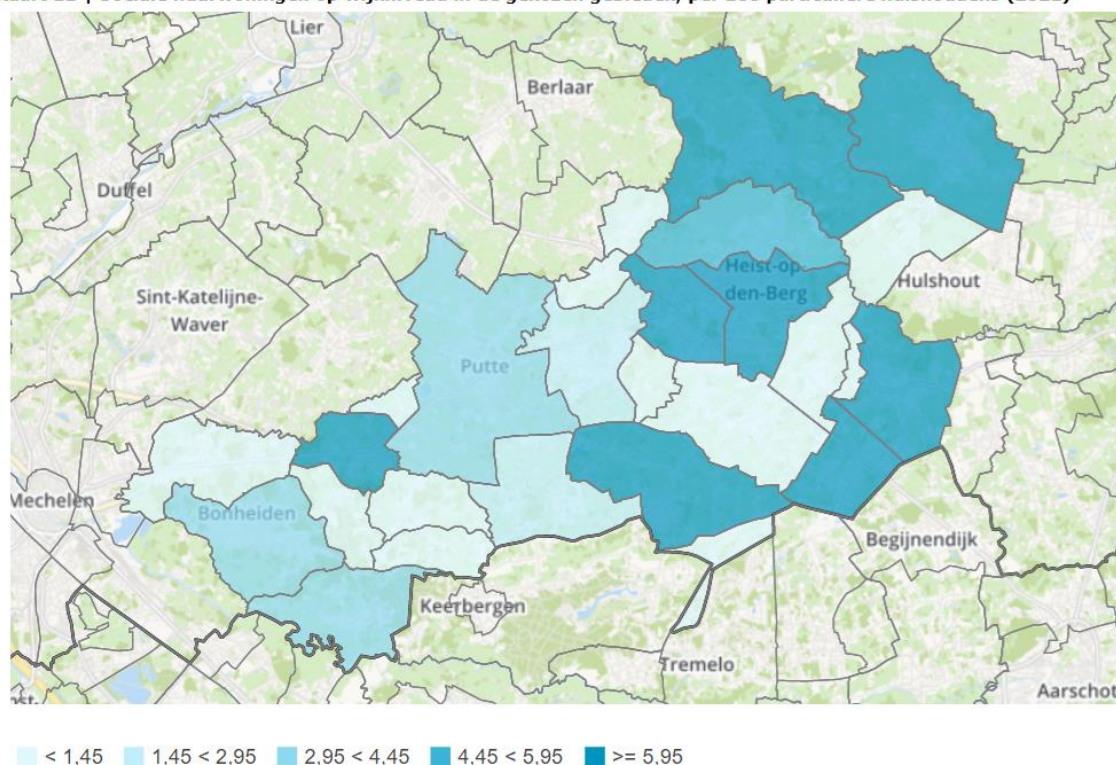
	<u>sociale huurwoningen (SHM + SVK) [aantal]</u>	<u>sociale huurwoningen per 100 particuliere huishoudens [per 100]</u>	<u>kandidaat-huurders per domiciliegemeente [aantal]</u>	<u>kandidaat-huurders (t.o.v. particuliere huishoudens) [%]</u>
Bonheiden	128	2,1	160	2,6
Heist-op-den-Berg	1.407	7,5	884	4,7
Putte	306	3,9	274	3,5
Bonstato	1.841	5,7	1.318	4,0
Vlaams Gewest	171.629	6,0	164.378	5,7

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Binnen ELZ Bonstato⁴⁰ woont slechts 5,7% van de private huishoudens in een sociale huurwoning. In Provincie Antwerpen is dit 6,5% en voor het Vlaamse Gewest 6%.

Binnen ELZ Klein Brabant-Vaartland (vergelijkbaar qua inwonersaantal) ligt dit aandeel beduidend hoger met 10,1%!

Kaart 11 | Sociale huurwoningen op wijkniveau in de gekozen gebieden, per 100 particuliere huishoudens (2021)

Kijkend naar de kaart die de verdeling per wijk binnen onze ELZ Bonstato aangeeft zien we dat het hoogste aantal zich voornamelijk in en rond Heist-op-den-Berg bevindt.

⁴⁰ Provincie.incijfers.be – Rapport Kerncijfers ELZ Bonstato

Wist je dat...

er vanuit het netwerk Emergo 'netwerktafels' zijn opgericht waarin er casussen besproken worden met eerstelijnsprofessionals?

Deze netwerktafels zijn oorspronkelijk gestart met een bespreking van cliënten die sociaal huren/gehuurd hebben en waarbij ernstige moeilijkheden zijn op de verschillende levensdomeinen.

4.2.2 Bindend sociaal objectief

Het **bindend sociaal objectief**⁴¹ is de rechtsplicht voor de gemeente om de opgelegde doelstellingen voor bijkomende sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en sociale kavels (samen: het **sociaal** woonaanbod) te realiseren in de periode 2009 - 2025.

ELZ Bonstato heeft een BSO van 530.

Gemeenten die reeds 9% aan sociale huurwoningen hebben kregen geen BSO opgelegd, andere met minder dan 3% dienen een inhaalbeweging te doen. We zien hier een stand van zaken op 31/12/2020. Binnen ELZ Bonstato zijn er sinds de oplegging van het BSO 446 sociale huurwoningen bijgekomen. In de toekomst plant men nog de bouw van 247 huurwoningen.

We zitten dus momenteel met **163 woningen boven het BSO** binnen **ELZ Bonstato**.

4.2.3 Kandidaat-huurders

Tabel 11 | Kandidaat-huurders, aantal en % t.o.v. totaal particuliere huishoudens (2021)

	kandidaat-huurders per domiciliëgemeente [aantal]	kandidaat-huurders (t.o.v. particuliere huishoudens) [%]
gemeenten totaal	1.318	4,0
Antwerpen (Prov.)	57.597	7,1
Vlaams Gewest	164.378	5,7

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

⁴¹ Vlaamse maatschappij voor Sociaal Wonen - <https://www.vmsw.be/>

Slechts **4%** van de particuliere huishoudens binnen ELZ Bonstato stelt zich **kandidaat voor een sociale huurwoning**⁴². Dit aandeel ligt heel veel lager dan het gemiddelde voor de Provincie Antwerpen en een klein beetje lager dan het gemiddelde binnen het Vlaamse Gewest.

4.3 Basisuitrusting van de wijk/buurt

4.3.1 Zorgaanbod

Binnen regionale zorgzone 4 is ELZ Bonstato de kleinste eerstelijnszone, maar toch blijft het waardevol om steeds de oefening te maken om ook naar hun werking te kijken. Dit omdat we regelmatig met hen in overleg gaan, we naburig gelegen zijn en het in dat opzicht dus ook nuttig kan zijn om eventuele samenwerkingsverbanden aan te gaan (van elkaar leren, ervaring uitwisselen,...).

4.3.1.1 Woonzorgcentra

ELZ Bonstato beschikt over zijn ganse grondgebied over 8 woonzorgcentra (WZC). **4** daarvan bevinden zich op grondgebied van gemeente **Heist-op-den-Berg**: WZC Berkenhof, WZC Ten Kerselaere, WZC Heilige Familie en WZC St-Jozef.

In Gemeente **Putte** vinden we **2 WZC**: WZC Beerzelhof en WZC Heilig Hart.

Ten slotte vinden we nog **2 WZC In Bonheiden**: WZC Den Olm en WZC Zonneweelde. Bovendien beschikt Bonheiden nog over een site met uitsluitend assistentiewoningen Ter Bleuk.

Vanuit gesprekken en uitwisselingen met seniorenconsulenten van Heist-op-den-Berg en gemeente Bonheiden (op 10/6/22 en 19/5/22), alsook de voorzitter van de Seniorenraad te Heist, leren we dat er een spreiding van bevolking heerst onder de WZC. Men geeft aan dat men niet noodzakelijk het WZC uit de eigen gemeente uitkiest wanneer men kiest voor deze woonvorm.

Het rapport Ouderenzorg⁴³ leert ons dat er binnen onze ELZ in 2019 zo'n 920 woongelegenheden (bedden) beschikbaar zijn. Er werd een voorafgaande vergunning voor 180 bijkomende woongelegenheden in woonzorgcentra voorzien. Tot einde 2025 worden er geen nieuwe voorafgaande vergunningen meer voorzien.

De aanbodratio **bedraagt 5,4 woongelegenheden binnen ELZ Bonstato per 100 inwoners die 65+ zijn en 18 voor de 80 plussers**. Dit aanbod is **lager** dan het aanbod binnen het Vlaamse Gewest (6 en 19.9).

⁴² Provincie.incijfers.be – Rapport Wonen – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg

⁴³ Provincie.incijfer.be – Rapport Ouderenzorg gemeente Bonheiden-Putte-Heist-op-den-Berg

Vergelijkend met de omliggende ELZ binnen Regionale Zorgzone 4⁴⁴ zien we dat we samen met Pallieterland met het aanbodratio voor 65+ eerder lager scoren. Voor het aanbodratio 80+ scoren we zelfs beduidend lager (ook weer samen met Pallieterland) dan onze burens.

4.3.1.2 Dagverzorgingscentra

Binnen ELZ Bonstato waren er in 2019 **4 dagverzorgingscentra**. Er zijn geen voorafgaande vergunningen voorzien voor bijkomende dagverzorgingscentra. Het doel van een dagverzorgingscentrum is hoofdzakelijk om de thuis- en mantelzorg te ondersteunen, om zo het langere verblijf thuis van de PZON te kunnen faciliteren.

De aanbod ratio (aanbod t.o.v. 10.000 inwoners) van DVC voor 65+ ligt op 2,3 en op 7,7 voor 80+. Dit is voor beiden volledig gelijklopend met het Vlaamse Gewest.

Vergelijkend met de ons omliggende ELZ komen we op volgende ratio's (aanbod ratio per 10.000 inwoners 65+ en 80+ voor de DVC):

- Pallieterland : 2.1 en 7.4
- ELZ Mechelen-Katelijne : 2 en 6.5
- ELZ Rupelaar: 1.9 en 6.3
- ELZ Klein Brabant-Vaartland: 3.3 en 10.5

We scoren dus doorgaans beter dan onze naburige ELZ, met een uitzondering van ELZ Klein Brabant-Vaartland dat binnen dit specifieke zorgaanbod bijzonder hoog scoort tov het gemiddelde binnen het Vlaamse Gewest.

4.3.1.3 Gepresteerde uren Gezinszorg en aanvullende thuiszorg

Diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg helpen personen in hun thuissituatie met persoonsverzorging, het huishouden, schoonmaak, karweien en soms ook oppas. Om een zicht te krijgen op het aanbod gezins- en thuiszorg kijken we naar het aantal gepresteerde uren binnen een bepaalde leeftijdsgroep.

Voor ELZ Bonstato zien we dat er gemiddeld **7,8 uren** per jaar worden gepresteerd binnen de leeftijdsgroep van **65+**. Wanneer we naar de **80+** kijken komt dit op **18,5 uren** per jaar. Beiden aantallen liggen **lager** dan het gemiddelde binnen het **Vlaamse Gewest**.

Wanneer we dan opnieuw naar onze burens gaan kijken zien we een gelijkaardig gegeven binnen Regionale Zorgzone 4. Elke ELZ scoort lager op deze indicator, maar binnen de Regionale Zorgzone zelf scoren zowel Klein Brabant Vaartland als Pallieterland licht hoger (8,3 en 8,5 en 19,6 en 19/h per jaar).

Dienstencheques

Het gebruik van dienstencheques kan een mooie aanvulling zijn op het aanbod van gezins- of thuiszorg. In 2020 werden er binnen ELZ Bonstato **208.026 uren hulp** met

⁴⁴ Provincie.incijfers.be – Rapport Kerncijfers ELZ Bonstato, RupeLaar, Mechelen-Katelijne, Klein-Brabant Vaartland en Pallieterland

dienstencheques gepresteerd bij personen **65+**. 91.666 daarvan zijn gepresteerd bij 80+. In totaal gaat het hier om 2474 (65+) en 1144 (80+) gebruikers.

We kunnen zeggen dat **14.7% van de 65+** binnen ELZ Bonstato gebruikt maakt van hulp d.m.v. dienstencheques. Voor de **80+** is dat zelfs **22.3%**

Deze cijfers lijken logisch wanneer men ziet dat ELZ Bonstato over een relatief groot aandeel 65+ beschikt in vergelijking met het Vlaamse Gewest.

4.3.1.4 Centra voor kortverblijf

Binnen onze volledige ELZ zijn er in 2019 **46** woongelegenheden in kortverblijf beschikbaar. Er is een voorafgaande vergunning voor 2 bijkomende woongelegenheden voorzien in een centrum voor kortverblijf. Tot eind 2025 worden er geen nieuwe voorafgaande vergunningen voorzien.

De aanbod ratio kortverblijf⁴⁵ bedraagt **2.8 woongelegenheden per 1000 inwoners, 65+**.

Wanneer we binnen onze Regionale Zorgzone kijken naar een vergelijkbare ELZ dan zien we dat er in ELZ Klein Brabant Vaartland slechts 31 woongelegenheden beschikbaar zijn en de ratio op 2.1. staat.

4.3.1.5 Huisartsencontact

Binnen ELZ Bonstato is er een **HAK Dijle & Netevallei**. Deze huisartsenkring heeft een werkingsgebied dat zich uitstrekt over de volledige ELZ Bonstato, ELZ Mechelen-Katelijne en een gedeelte over ELZ Leuven Noord (Keerbergen en Tremelo).

Wist je dat er...

- ✓ 42 huisartsen en 7 huisartsen in opleiding (Haio) in Heist-op-den-Berg
- ✓ 21 huisartsen en 1 Haio in Putte
- ✓ 17 huisartsen en 2 Haio's in Bonheiden

actief zijn binnen onze eerstelijnszone?

(Cijfer juli 2022)

De huisartsenwachtdienst is een uitgewerkt beurtroolsysteem dat regelmatige en normale verstrekking van huisartsgeneeskundige zorgen aan de bevolking garandeert. De wachtdienst wordt waargenomen door praktijk voerende artsen binnen het werkgebied van de kring.

Sinds 6 september 2013 is er een huisartsenwachtpost voor de regio Heist. De wachtpost is gelegen op de Mechelsesteenweg 70 te 2220 Heist-op-den-Berg.

⁴⁵ Provincie.incijfers.be – Rapport Ouderenzorg – Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg in vergelijking met ELZ Klein-Brabant Vaartland

Begin september 2022 werd er vanuit de HAK Dijle en Netevallei een enquête uitgestuurd naar hun leden aangaande een mogelijke patiëntenstop. Er werden een 25-tal antwoorden ontvangen (1 antwoord per praktijk, ook een aantal solo artsen hebben geantwoord).

- Geen patiëntenstop en bereid dit bekend te maken: 5
- Enkel patiënten uit eigen gemeente: 1
- Enkel patiënten binnen straat van 3 km: 4
- Enkel verwant aan patiënten: 4

Op het ledengedeelte van de website HAK D&N⁴⁶ wordt het overzicht van de praktijken die geen patiëntenstop hebben geactualiseerd en dit mits het akkoord van deze praktijken. De lijst wordt verder door het secretariaat van de HAK Dijle & Netevallei gebruikt om personen die geen huisarts hebben in onze regio, verder te helpen. De HAK merkt op dat steeds meer praktijken hun regio geografisch afbakenen. Het valt ook op dat steeds meer artsen gaan samenwerken in groepspraktijken. Binnen de 80 respondenten van het volledige werkingsgebied van de HAK zijn er 21 op zoek naar een startende arts.

Deze resultaten worden de komende maanden verder uitgewerkt door de HAK.

Bij navraag bij onze collega's van ELZ Klein Brabant-Vaartland vernemen we dat zij momenteel over 61 huisartsen beschikken wat toch aanzienlijk minder is voor een bijna zelfde bevolkingsaantal.

4.3.1.6 Voorzieningen

Ziekenhuis: Binnen het grondgebied van ELZ Bonstato bevindt er zich 1 ziekenhuis. Dit is het Imeldaziekenhuis te Bonheiden, dat deel uitmaakt van het ziekenhuisnetwerk BRIANT.

Andere nabijgelegen en bereikbare ziekenhuizen zijn, Heilige Hart Ziekenhuis te Lier, AZ St-Maarten te Mechelen en AZ St-Elisabeth te Herentals.

Centra Geestelijke Gezondheid: Op ons grondgebied zelf is er geen CGG gevestigd. Voor deze voorzieningen zijn we aangewezen op de diensten van CGG De Pont (Regio Mechelen-Boom- Lier) en het CAW.

Centra voor ambulante revalidatie : Ook dit is niet rechtstreeks beschikbaar binnen onze ELZ. Dichtstbijzijnde centra bevinden zich in Buggenhout, Bornem, Edegem of Leuven.

Centra voor Autismespectrumstoornissen: Er bevinden zich referentie en expertisecentra ASS in Antwerpen en Leuven. Wel is er binnen onze ELZ een voorziening voor mensen met Autisme Spectrum stoornis (Autigone- Villa). Deze voorziening bevindt zich in Rijmenam (Bonheiden).

Centra voor dagbesteding (VAPH): In Heist-op-den-Berg bevindt zich **Nethedal vzw**. Op dit moment is de voorziening die gelegen is te Booischot voorzien op 30 gasten die

⁴⁶ Huisartsenkring Dijle en Netevallei - <https://www.dijlenete.be/>

hier beroep kunnen doen op dag ondersteuning (Dagcentrum). De voorziening werd opgericht vanuit het Instituut Mevr. Goyvaerts te Heist- op-den Berg wat een van de grootste scholen voor Buitengewoon onderwijs is binnen de ruime regio.

Met ondersteuning van Rotary Heist-op-den-Berg en in samenwerking met de Maatschappij voor de huisvesting Heist-op-den-Berg wordt Nethedal uitgebreid met een woonproject aan de Werftsesteenweg (Heist-op-den-Berg). Deze nieuwbouw wordt volledig aangepast aan de noden van personen met een beperking en hier zal 24u/24u ondersteuning voor 12 personen voorzien worden. Er wordt gehoopt tegen september 2023 de eerste bewoners te verwelkomen! ⁴⁷

Voorzieningen voor personen met een handicap

Home Marjorie biedt zowel tijdelijk als permanent verblijf aan, dagbesteding en thuisondersteuning aan een 40-tal personen. Zij begeleiden mensen met de Ziekte van Huntington of een ander niet-aangeboren Hersenletsel. Er bevinden zich drie woningen in **Heist-op-den-Berg** (Hallaar). Het was in Vlaanderen het eerste tehuis dat zich specifiek richtte op deze doelgroep. Voorheen werden deze mensen hoofdzakelijk opgevangen in WZC of Psychiatrische ziekenhuizen. De exploitatie van dit project gebeurt door het dienstverleningscentrum Zevenbergen in Ranst, een afdeling van de vzw Emmaüs.

Entiris vzw: Entiris is een maatwerkbedrijf met 1700 werknemers in de provincies Vlaams Brabant en Antwerpen. Binnen dit bedrijf krijgen mensen met een erkende afstand tot de arbeidsmarkt de kans om zich professioneel te ontplooiën aan de hand van duurzaam en lonend werk op maat, ondersteund door begeleiding. Zij hebben een afdeling in Heist-op-den- Berg.

Apojo aan huis: biedt ondersteuning aan personen met een handicap die zelfstandig wonen in en rond Heist-op-den- Berg.

Villa Praline: richt zich op jongvolwassenen vanaf 16 jaar met een verstandelijke beperking (en eventueel bijkomende beperkingen) die niet aarden in een werksituatie. Bij Villa Praline mogen ze genieten van activiteiten op maat die hen gelukkig maken. De begeleiding gebeurt door medewerkers van Zevenbergen (door VAPH-vergunde zorgaanbieder, onder de koepel van vzw Emmaüs). In afwachting van de opening van het dagverblijf komt een begeleider van Villa Praline aan huis en biedt ondersteuning gericht op de jongere met een beperking.

Voorzieningen voor mensen met een psychiatrische aandoening

PVT Schorshaegen⁴⁸: een woonvoorziening te **Heist-op-den Berg** voor mensen met een psychiatrische aandoening. Het richt zich tot volwassenen voor die zelfstandig wonen, beschut wonen of wonen onder begeleiding van een mobiel team (nog) niet lukt. De voorziening heeft naast deze doelgroep oog 5 plaatsen voor 'vrij op proef' - geïnterneerde personen, met een low-risk profile en die in aanmerking komen voor een residentiële woonvorm. Dementiële beelden en agressie problematiek zij

⁴⁷ Vlaams Instituut voor Kwaliteit in Zorg - <https://zorgkwaliteit.be/wie-zijn-we>

⁴⁸ PVT Schorshaegen - <https://www.pvt-schorshaegen.be/over-ons/voorstelling/schorshaegen-zoals-het/pvt-schorshaegen-cijfers>

exclusiecriteria voor opname in PVT Schorshaegen. PVT Schorshaegen valt ook onder de groep Emmaüs.

Op de website van PVT Schorshaegen vinden we volgende cijfergegevens over de voorziening en haar bewoners.

Leeftijd bewoners (2021)

	gemiddelde leeftijd bewoners	leeftijd jongste bewoner	leeftijd oudste bewoner
milieu 1	57 jaar	29 jaar	74 jaar
milieu 2	61 jaar	37 jaar	76 jaar
milieu 3	57 jaar	38 jaar	58 jaar

Nieuwe opnames (2021)

totaal : 10

Verwijzers

- UPC Duffel - Atlas 3: 3
- UPC Duffel - Dynamo: 2
- MTE: 1
- BW Este: 3
- Andere PVT: 1

Aantal vragen voor intake (2021)

Verwerking aanvragen zonder interneringsstatuut

Aanvaard: 20

Geweigerd: 6

Stopgezet: 2

Redenen weigering aanvraag: geen PVT-profiel, eigen voorkeur andere locatie, en weigering aanvrager.

Verwerking aanvragen met interneringsstatuut

Geweigerd: 4

Redenen weigering aanvraag: geen PVT-profiel.

Opvallend is dat gespecialiseerde hulpverlening (verslavingszorg, moeder-kind, eetstoornissen...) zich eerder buiten onze ELZ bevindt, richting centrumsteden.

Voorzieningen binnen Jeugdzorg

In **Bonheiden** vinden we **Jeugdorp vzw**. In deze gemeente vinden we 6 van de 8 huizen van deze organisatie, die goed is voor de opvang van 45 jongeren. Er bevinden zich nog 2 huizen in Puurs en Willebroek.

Verder staan zij ook in voor de begeleiding van een 20-tal jongeren binnen hun context.

In Bonheiden vinden we volgende afdelingen:

- Den Holleblok: Residentiële leefgroepwerking voor 10 jongeren tussen 3 en 12 jaar.
- De Stroming: Residentiële voorziening voor 12 meisjes van 12-18jaar. Er zijn verschillende "leefvormen", namelijk 2 leefgroepen en 3 studio's.
- Studio 16: een 'trainingscentrum voor kamerwonen'. In dit huis kunnen acht meisjes verblijven van 16 jaar tot en met 25 jaar.
- Gezinswerking: Hier verblijven 6 kinderen tussen 0 en 26 jaar in een gezin met inwonende begeleiders.
- Kaizen: Dit is een nieuwere afdeling binnen Jeugdorp (sinds 2014). Binnen deze afdeling is er zowel een mobiel als residentieel aanbod. Vanuit deze afdeling wordt er voornamelijk gericht gewerkt vanuit een partnership met de OCMW's uit de omliggende gemeentes als eerste en voornaamste aanmelders.
- KaJac: Recente (2017) samenwerking tussen Kaizen en JAC (CAW Boom-Mechelen-Lier) en specifiek gericht op jongeren die als 'instellingsverlaters' kunnen omschreven worden of jongeren die de gevangenis of geestelijke gezondheidszorg verlaten (tussen 18j en 25j). Het aanbod bestaat uit een

tijdelijke residentiële opvang voor maximaal 4 jongeren en richt zich op begeleiding naar een langdurige en stabiel woonsituatie.

Ook in Bonheiden (**Rijmenam**) vinden we **OOOC Ter Heide**. Hier worden maximaal 20 minderjarigen tussen 0-18 jaar opgenomen vanuit verschillende (problematische) contexten. Een onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum (OOOC) is een vorm van niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp voor een kind of een jongere. Het is de politie, het parket of de sociale dienst van de jeugdrechtbank die aan een OOOC vraagt om een diagnostisch onderzoek over het kind of de jongere op te starten.

Netwerkorganisaties en kringwerkingen

Huisartsenkring Dijle en Netevallei met als werkingsgebied: Bonheiden, Putte, Heist-op-den-Berg, Keerbergen, Mechelen, en Sint-Katelijne-Waver. Dit komt overeen met het werkingsgebied van drie eerstelijnszones nl. ELZ Bonstato, ELZ Mechelen-Katelijne en gedeeltelijk ELZ Leuven-Noord. Recent werd er vanuit deze kring dan ook akkoord gevraagd om de gemeente Tremelo aan hun werkingsgebied toe te voegen (cfr. volledig werkingsgebied ELZ Leuven-Noord).

Huisartsenwachtpost Mechelen was bij de geografische afbakening van de eerstelijnszones nog in opstart en heeft als werkingsgebied de gemeente Mechelen, Hofstade, Elewijt, Weerde, Bonheiden en Sint-Katelijne-Waver. Met uitzondering van deelgemeenten O.L.V.-Waver en Rijmenam.

Huisartsenwachtpost regio Heist bestrijkt volgende gemeenten: Putte en deelgemeente Beerzel, Begijnendijk, Gelrode, Heist-op-den-Berg, Herselt, Heultje, Hulshout, Keerbergen, O.LV.-Waver, Rijmenam en Tremelo.

LEIF Zuiderkempen: Situeert zich op de huisartsenwachtpost in Heist-op-den-Berg. Doel is informatie verstrekken, onthaalmomenten organiseren, advies geven en sensibiliseren i.v.m. levenseinde.

Kinekring Neteland: Oorspronkelijk gekend als 'Kinekring Dijle en Netevallei' recent naar Kinekring Neteland. Hun werkingsgebied komt overeen met ELZ Pallieterland, ELZ Bonstato en een gedeelte van ELZ Zuiderkempen.

Vroedvrouwenkring Dijle en Nete: Deze kring bestaat een 5-tal jaar en strekt zich uit over een zeer ruim werkingsgebied (de 5 ELZ van regionale Zorgzone 4). Deze kring is een informele kring die voornamelijk inzet op 'elkaar leren kennen', communicatie rond lopende projecten en een goede samenwerking met andere zorgverleners en de ziekenhuizen beoogt.

Diëtistenkring Bonstato: De diëtisten in de regio Bonstato willen de zorgverlening door diëtisten werkzaam in deze regio beter stroomlijnen door hun belangen te centraliseren en gericht met elkaar samen te werken en om naar elkaar door te verwijzen volgens expertise.

Palliatief Netwerk Mechelen: een pluralistische organisatie actief in het arrondissement Mechelen. De hulpverleners, patiënten en naasten uit de ELZ kunnen hier terecht voor begeleiding en informatie rond palliatieve zorg, levenseinde en vroegtijdige zorgplanning.

GBO Bonstato : Het Geïntegreerd Breed Onthaal is een samenwerkingsverband dat minstens het OCMW, het CAW en de erkende diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen omvat. Het GBO wordt gerealiseerd vanuit het Sociaal Huis, onder regie van het lokale bestuur. GBO Bonstato wil zich specifiek richten op het verhogen van de toegankelijkheid van de hulpverlening en het tegengaan van de onderbescherming van personen die alleen komen te staan na een overlijden.

Emergo: Emergo is een samenwerkingsverband voor gemeenschapsgerichte geestelijke gezondheidszorg in regio Mechelen (werkingsgebied regionale zorgzone 4). GGZ-organisaties en partners uit zorg, welzijn en andere sectoren bundelen samen met ervaringsdeskundigen en familieleden de krachten. Dit doen ze om ondersteuning, zorg en contact te bieden aan volwassenen met een psychische kwetsbaarheid. In kader van de nieuwe conventie eerstelijnspsychologische hulp is er ook al een intentieverklaring met de eerstelijnszones ondertekend.

Trawant is een samenwerkingsverband tussen partners Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp. Het werkgebied van samenwerkingsverband TRAWANT strekt zicht uit over de eerstelijnszones binnen regionale zorgzone 4 én eerstelijnszone ZORA.

Nachtzorg Mechelen: pluralistisch samenwerkingsinitiatief van vnl. de ziekenfondsen, de OCMW's, Palliatieve Hulpverlening Antwerpen (PHA), de diensten gezinszorg in regionale zorgzone 4.

IGEMO is een streekintercommunale met een ruime dienstverlening. IGEMO heeft tot doel haar werkingsgebied op een duurzame manier te ontwikkelen. Het werkingsgebied van komt overeen met ELZ Bonstato, ELZ Klein-Brabant Vaartland, ELZ Mechelen-Katelijne en ELZ Pallieterland (uitgezonderd Ranst).

Welzijnskoepel Rivierenland, ingebed in de werking van IGEMO

4.3.2 Welzijnsaanbod

4.3.2.1 Aanbod kinderopvang

Binnen ELZ Bonstato zijn er **856 plaatsen** beschikbaar in de kinderopvang van **baby's** en **peuters**. Dit wil zeggen dat er voor minder dan de helft van de baby's en peuters een opvangplaats beschikbaar is (**42.1%**). Het aanbod voor 0-2 jarigen ligt daarmee **lager** dan het gemiddelde in het **Vlaamse Gewest (45.3%)⁴⁹**.

⁴⁹ Provincie.incijfers.be – Rapport Kerncijfers ELZ Bonstato

	opvangplaatsen B&P (toestand 31/12/jaar-1) [aantal] [2022]	opvangplaatsen B&P per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100] [2021]	opvangplaatsen B&P met inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%] [2022]
Bonheiden	146	40,8	58,2
Heist-op-den-Berg	433	34,5	61,0
Putte	277	62,7	64,3
Bonstato	856	42,1	61,6
Vlaams Gewest	88.049	45,3	77,3

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Verder vernemen we via de websites van de lokale besturen dat er ook een aanbod Buitenschoolse opvang is voor **schoolgaande kinderen (2.5j tot 12j)**. In Heist-op-den Berg gebeurt dit op 15! Locaties. Voor Putte zijn er 5 locaties beschikbaar en voor Bonheiden 1. Deze Buitenschoolse opvanginitiatieven wordt georganiseerd vanuit de Lokale Besturen en zijn toegankelijk voor alle kinderen die in de gemeenten wonen of naar school gaan. Uitzonderingen zijn bespreekbaar.

In Putte en Heist-op-den Berg worden ook **speelpleinwerkingen** georganiseerd door het lokale bestuur. In Bonheiden is er het aanbod vanuit 2 private speelpleinwerkingen. Beide krijgen een jaarlijkse toelage van de gemeente voor hun werking. “Mut De Muis” verzorgt speelpleinwerking in de paas- en zomervakantie, “Weyneshof” enkel in de zomervakantie. Deze speelpleinwerkingen zijn toegankelijk voor niet-inwoners, er wordt ook gewerkt met busvervoer. Aangezien er 2 goede initiatieven zijn binnen onze gemeente organiseert de gemeente Bonheiden zelf geen speelpleinwerking.

N.a.v. een vorming rond o.a. “omgaan met anderstalige kinderen of kinderen uit een vluchtsituatie” werd er in dialoog gegaan met een aantal personen betrokken bij BKO en speelplein werkingen binnen de 3 gemeenten van ELZ Bonstato. Opvallend was dat er erkend werd dat er steeds meer een nood ontstaat om ‘**inclusief**’ te gaan werken. Dit niet alleen gericht naar kinderen met bv een andere moedertaal of een vluchtachtergrond, maar ook naar andere noden (ASS, ADHD, ...) Heel wat inclusieve initiatieven (Bv. werken met pictogrammen, dagschema..) werden als een grote meerwaarde ervaren. Op dit gebied ligt zeker nog groeipotentieel voor de BKO en Speelplein werkingen binnen ELZ Bonstato. Nota: in dit gesprek werden enkel de initiatieven die vanuit de Lokale Besturen worden georganiseerd betrokken. De 2 private speelpleinwerkingen uit Bonheiden werden niet betrokken.

4.3.2.2 Erkende lokale dienstencentra

In ELZ Bonstato vinden we in 2021 **4 LDC**. Er is ook 1 voorafgaande vergunning voor 1 bijkomend lokaal Dienstencentrum voorzien. Vanuit de Vlaamse programmatie zijn er adh van het inwonersaantal 6 LDC voorzien (1per 15.000 inwoners)

- In **Heist-op-den Berg** vinden we **2 LDC**- namelijk LDC De PIT en LDC Het Pluspunt. Beiden LDC zijn ook betrokken in een project **Zorgzame Buurten**.
- Putte beschikt over **1 LDC**- Het Lijsternest
- In Bonheiden is er **1 LDC**-De Mettenberg

Binnen de LDC in onze zone worden verschillende activiteiten en diensten aangeboden zoals : boodschappenhulp, uitstappen, infonamiddagen, workshops, warme maaltijden, verzorging (pedicure, kapper..)

Zoals eerder aangegeven wordt er vanuit de 2 LDC in Heist-op-den-Berg ook gewerkt aan het Project '**Zorgzame Buurten**'.

"Zorgzame Wiekevorstenaren" en **"Pittige Buurten"**. Deze projecten zijn op het moment van opmaak van deze omgevingsanalyse opstartende. Zij zijn zelf nog zoekende naar de invulling van hun projecten. Dit zal ons de komende jaren ongetwijfeld heel erg boeiende informatie opleveren.

Recent is er ook een goedkeuring voor een project Zorgzame Buurten te Putte (LDC Grasheide). **Grasheide Leeft!**

4.4 Samenvatting ecologische ontwikkelingen

Binnen ELZ Bonstato heeft **98.9%** van de gebouwen een **woonfunctie**. Het **grootste aandeel woningen** in onze ELZ zijn **individuele woningen**. Enkel Gemeente Bonheiden en Heist-op-den Berg beschikt over collectieve woongelegenheden. Opvallend is dat **62.2%** van de woongelegenheden binnen de eengezinswoningen, **open bebouwingen** zijn, **26.4%** zijn **halfopen** bebouwingen en **slechts 9.7%** is een **gesloten bebouwing**.

Het aandeel huurders binnen ELZ Bonstato is aanzienlijk lager dan het gemiddelde in de Provincie Antwerpen en het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest. **75.4%** van de woongelegenheden zijn **huiseigenaars** tov 65.8% (Antwerpen) en 68.9% (Vlaamse Gewest).

Hoewel er binnen ELZ Bonstato een vrij uitgebreid aanbod is aan organisaties gericht op sociaal wonen zien we dat het aantal (kandidaat) sociale huurders eerder beperkt blijft. Binnen ELZ Bonstato **woont slechts 5.7%** van de private huishoudens in een **sociale huurwoning**. In Provincie Antwerpen is dit 6.5% en voor het Vlaamse Gewest 6%. Slechts **4%** van de particuliere huishoudens binnen ELZ Bonstato stelt zich **kandidaat voor een sociale huurwoning**.

We beschikken over een uitgebreid zorg en-welzijnsaanbod binnen ELZ Bonstato. Wat opvalt is dat er een lager aanbod aan woongelegenheden voor ouderen beschikbaar is dan binnen de ons omliggende ELZ. Bovendien valt het op dat het aanbod aan voorzieningen binnen ELZ Bonstato zich voornamelijk bevinden in Heist-op-den-Berg en dat er in gemeente Putte zelfs geen enkele voorziening (buiten de 2 WZC) is. Een en ander kan natuurlijk te verklaren zijn door de grootte van de betrokken gemeenten (Heist is veel groter) of door bv. de traditie van een school zoals het instituut Mevr. Goyvaerts. Naast een specifiek zorgaanbod voor ouderen is het aanbod voornamelijk gericht op personen met een handicap en is er een aanbod binnen Jeugdzorg en Psychiatrie.

Er is geen lokaal laagdrempelig aanbod naar jongerenwelzijn (JAC-Overkophuizen, TEJO..)

Verder is er een uitgebreid netwerk aan samenwerkingsverbanden en kringwerkingen.

5. Politieke ontwikkelingen

5.1 Lokale Politiek

ELZ Bonstato wil geen specifieke conclusies trekken uit onderstaande beschrijvende analyse van de politieke situatie in de eerstelijnszone.

Heist-op-den-Berg

Burgemeester: Jan Moons (N-VA)

Bestuur: N-VA, PRO Heist, Groen, CD&V, Open-VLD, Groen, Vlaams Belang, eta+

Zetels : 35

- CD&V: 10 zetels
- N-VA: 10 zetels
- PRO Heist: 10 zetels
- Open VLD: 3 zetels
- Groen: 2 zetels
- Vlaams Belang: 4 zetels
- eta+ : 2 zetels

Putte

Burgemeester: Peter Gysbrechts (Lijst Burgemeester)

Bestuur : Lijst Burgemeester, N-VA, CD&V-Groen Putte

Zetels : 25

- Lijst Burgemeester : 10
- N-VA: 4
- CD&V-Groen Putte : 11

Bonheiden

Burgemeester: Lode Van Looy (BR30)

Bestuur : BR30, N-VA, CD&V, Groen, Open VLD

Zetels : 23

- BR-30: 6 zetels
- N-VA: 6 zetels
- CD&V: 4 zetels
- Groen: 4 zetels
- Open VLD: 3 zetels

6. Bijlagen

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst omgevingsanalyse

Bijlage 2: Verslag beleidsdag ELZ Bonstato van 8/9/2022

Bijlage 3: Individuele (focus)gesprekken met partners

Bijlage 4: Evaluatie Mantelzorgpremie 2021

Bijlage 5: Overzicht vrijwilligers Heist-op-den-Berg 2021

Bijlage 6: Visual omgevingsanalyse ELZ Bonstato vzw

Bijlage 7: Omgevingsanalyse drugs - lokaal bestuur Heist-op-den-Berg